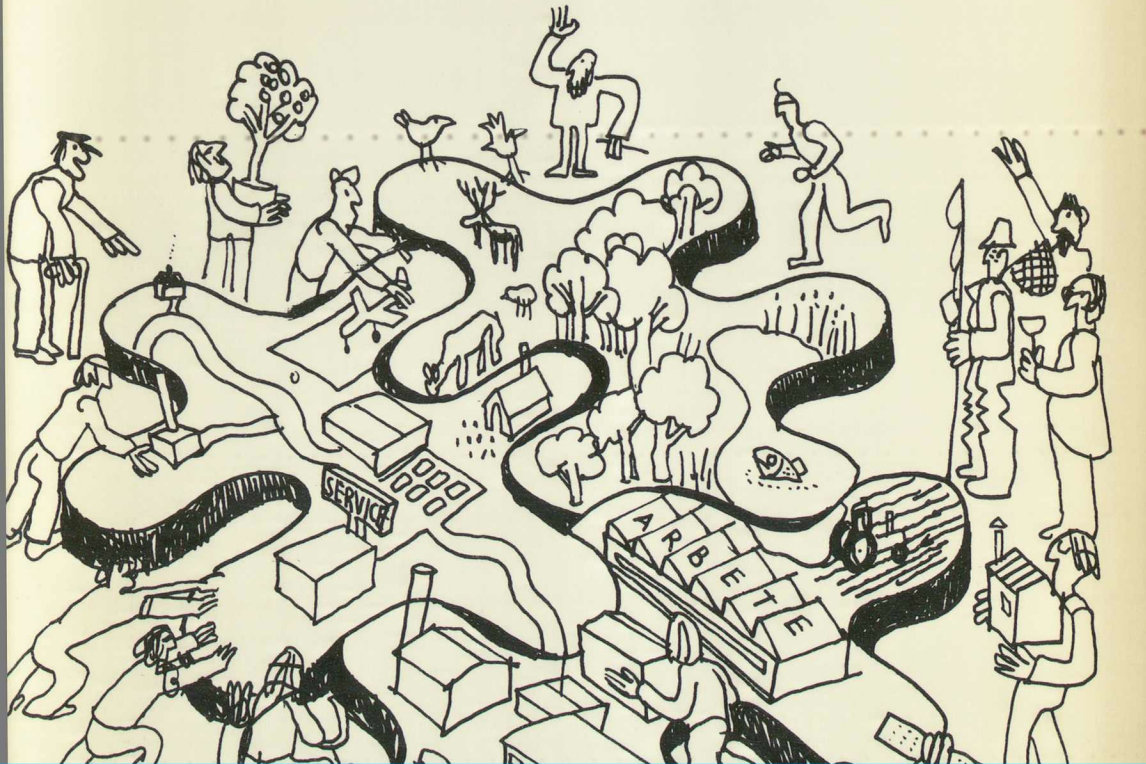

POLITIK FÖR REGIONAL BALANS

Ref

UTVÄRDERING AV LÄNSPLANERING 1974

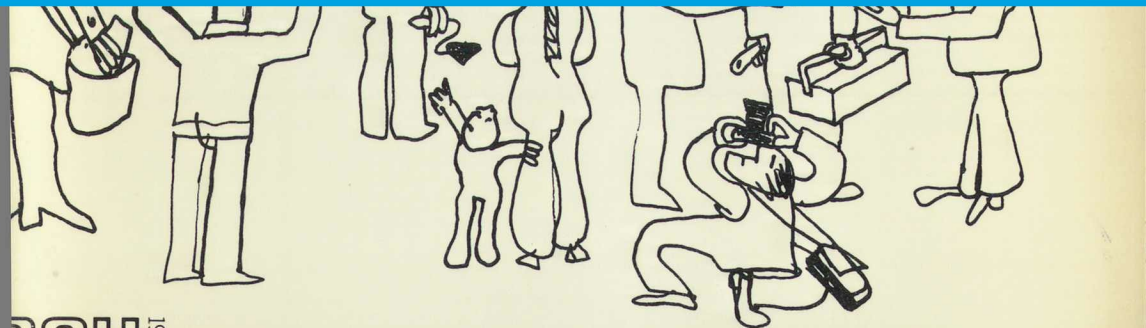

Ur KB:s samlingar

Digitaliserad år 2013

National Library
of Sweden

SOU 1975:93

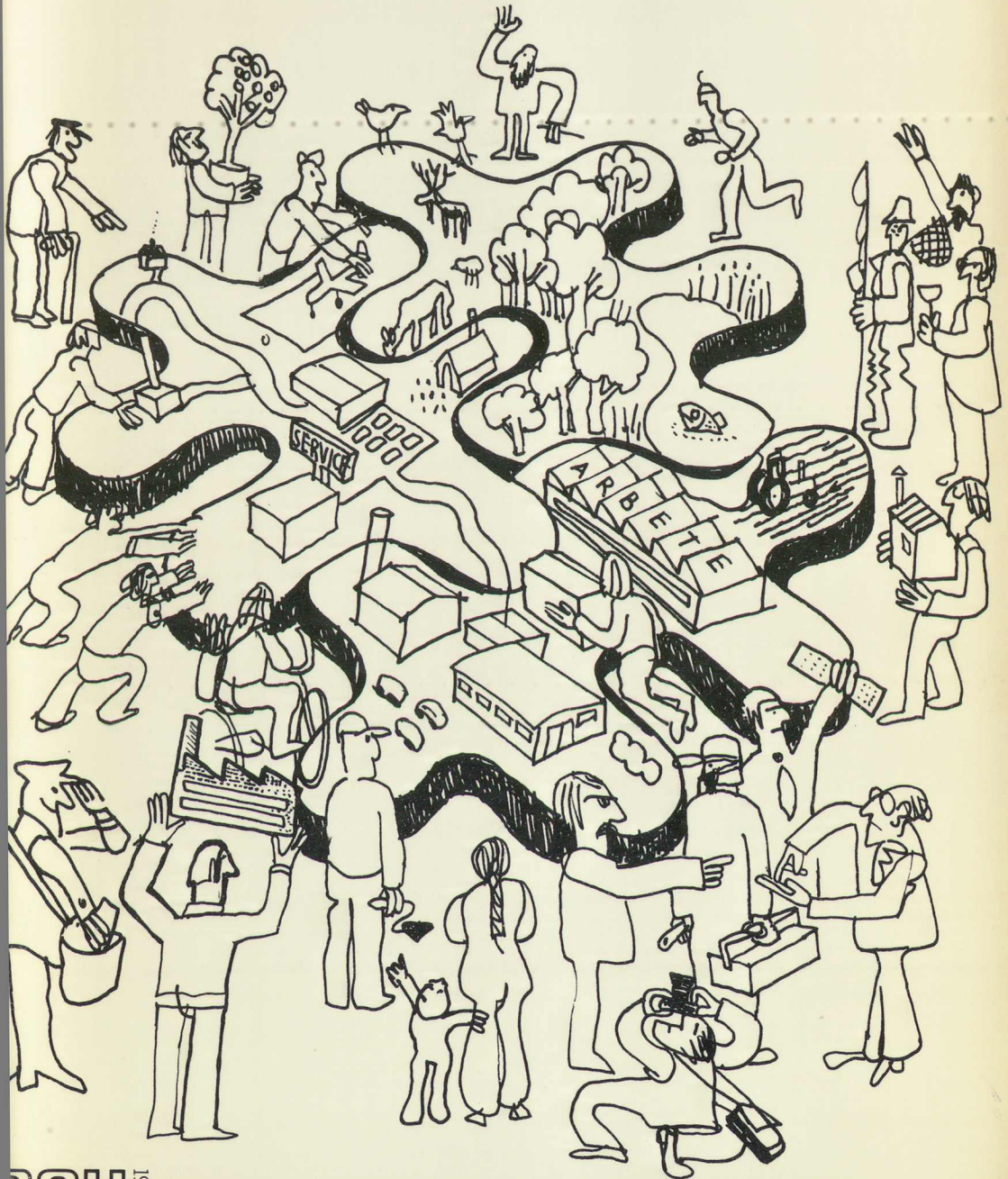
Rapport utarbetad inom arbetsmarknadsdepartementet

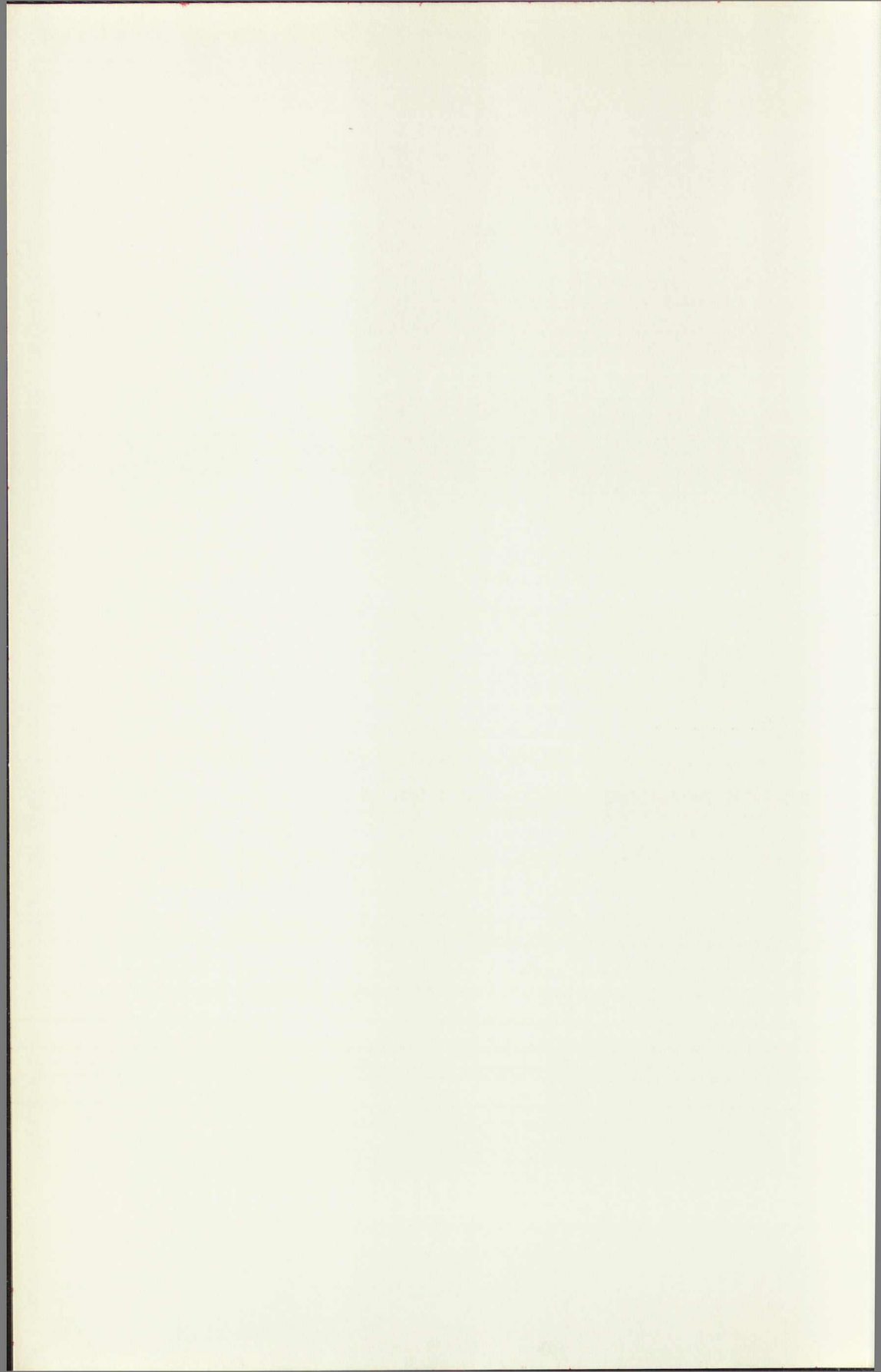
BILAGA 2

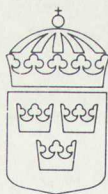
POLITIK FÖR REGIONAL BALANS

Ref

UTVÄRDERING AV LÄNSPLANERING 1974

Statens offentliga utredningar
1975:93
Arbetsmarknadsdepartementet

Politik för regional balans

Bilaga 2

Rapport utarbetad
inom arbetsmarknadsdepartementet
Stockholm 1975

Omslag Bengt Serenander

ISBN ~~91-38-02704-6~~ 91-38-02671-6 (F).

ISSN 0375-250X

Gotab, Stockholm 1976

Innehåll

Kapitel 1 <i>Prognosmetodiken i länsplaneringen</i>	5
Kapitel 2 <i>Arbetskraftsefterfrågan</i>	9
2.1 Totala arbetskraftsefterfrågan	9
2.1.1 Prognosutfall länsvis perioden 1970–1980	10
2.1.2 Utvecklingen i ortstyper perioden 1970–1980	12
2.1.3 Sysselsättningsutveckling perioden 1980–1990	14
2.2 Jord- och skogsbruk	15
2.2.1 Prognosutfall länsvis perioden 1970–1980	16
2.2.2 Utvecklingen i ortstyper perioden 1970–1980	19
2.2.3 Sysselsättningsutveckling inom jord- och skogsbruk perioden 1980–1990	20
2.3 Tillverkningsindustri	22
2.3.1 Prognosutfall länsvis perioden 1970–1980	23
2.3.2 Utvecklingen i ortstyper perioden 1970–1980	28
2.3.3 Industriutveckling perioden 1980–1990	29
2.4 Byggnadsindustri	31
2.4.1 Prognosutfall länsvis perioden 1970–1980	31
2.4.2 Utvecklingen i ortstyper perioden 1970–1980	33
2.4.3 Sysselsättningsutveckling inom byggnadsindustri perioden 1980–1990	34
2.5 Varuhandel	35
2.5.1 Prognosutfall länsvis perioden 1970–1980	36
2.5.2 Utvecklingen i ortstyper perioden 1970–1980	38
2.5.3 Sysselsättningsutveckling inom varuhandel perioden 1980–1990	40
2.6 Samfärdse, post- och televerk	41
2.6.1 Prognosutfall länsvis perioden 1970–1980	41
2.6.2 Utvecklingen i ortstyper perioden 1970–1980	44
2.6.3 Sysselsättningsutveckling inom samfärdse, post- och televerk perioden 1980–1990	46
2.7 Privata tjänster	47
2.7.1 Prognosutfall länsvis perioden 1970–1980	47
2.7.2 Utvecklingen i ortstyper perioden 1970–1980	49
2.7.3 Sysselsättningsutveckling inom privata tjänster perioden 1980–1990	50

2.8	Offentlig förvaltning och tjänster	52
2.8.1	Prognosutfall länsvis perioden 1970–1980	53
2.8.2	Utvecklingen i ortstyper perioden 1970–1980	56
2.8.3	Sysselsättningsutveckling inom offentlig förvaltning och tjänster perioden 1980–1990	58
Kapitel 3 <i>Arbetskraftstillgången och arbetskraftsbalans</i>		69
3.1	Arbetskraftstillgången	69
3.2	Framskrivna befolkning utan flyttning	69
3.2.1	Framskrivna befolkning utan flyttning fördelad på län	70
3.2.2	Framskrivna befolkning utan flyttning fördelad på ortstyper	71
3.3	Sysselsättningsgradens utveckling	74
3.3.1	Sysselsättningsgradens utveckling i de skilda länen	75
3.3.2	Sysselsättningsgradens utveckling i de skilda ortstyperna	77
3.4	Framtida arbetskraftstillgångar utan flyttning	80
3.4.1	Framskrivna arbetskraftstillgångar utan flyttning i de skilda länen	81
3.4.2	Framskrivna arbetskraftstillgångar utan flyttning i de skilda ortstyperna	84
3.5	Anpassning mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft	86
3.5.1	Arbetskraftsbalansen för länen	87
3.5.2	Arbetskraftsbalansen för ortstyperna	90
Kapitel 4 <i>Befolkningens utveckling</i>		93
4.1	Hittillsvarande utveckling och prognoser	93
4.1.1	Befolkningsutvecklingen på riksnivå till år 1975	94
4.1.2	Befolkningsutvecklingen i länen till år 1975	96
4.1.3	Befolkningsutvecklingen i ortstyperna till år 1975	98
4.1.4	Befolkningsutvecklingen i riket och länen till år 1980	101
4.1.5	Befolkningsutvecklingen i ortstyperna till år 1980	110
4.1.6	Befolkningsutvecklingen i riket och länen under perioden 1980–1990	115
4.1.7	Befolkningsutvecklingen i ortstyperna under perioden 1980–1990	117
4.2	Flyttning	118
4.2.1	Den inrikes omflyttningen till år 1975	118
4.2.2	Den utrikes omflyttningen till år 1975	124
4.2.3	Flyttningarna enligt länsstyrelsernas prognoser	125
4.3	Jämförelse mellan befolkningsprognoserna i länsplanering 1967 och länsplanering 1974	128

1 Prognosmetodiken i länsplaneringen

Länsplaneringen bedrivs i mycket decentraliserade former. För att resultatet skall kunna vägas samman på riksnivå krävs därför en viss enhetlighet i metoder och redovisning. Denna har uppnåtts genom de anvisningar som har utfärdats för planeringen. Centralt framställt material har tillställts länsstyrelserna som vägledning för prognosbedömningarna. Bakgrundsdata och prognosmaterial har lagrats i dator dels för att göra det möjligt för länsstyrelserna att arbeta igenom flera alternativ dels för att underlätta centrala sammanställningar och analyser.

Prognoserna i länsplanering 1974 grundas främst på folk- och bostadsräkningen 1970¹. Härav följer att det sysselsättningsbegrepp som används följer folk- och bostadsräkningens definitioner. Detta innebär att enbart personer med minst 20 timmars veckoarbetstid medtages i länsplaneringens sysselsättningstal. Detta motsvarar något mer än 90 % av den totala sysselsättningen. Prognoserna omfattar både sysselsättnings- och befolkningsutvecklingen. Tillgången och efterfrågan på arbetskraft har beräknats. Jämförelser mellan dessa komponenter har sedan använts för att beräkna befolkningsomflyttning och folkmängdsutveckling. Inrikes och utrikes flyttningar har inte särskilts i länsstyrelsernas prognoser.

Både centralt och regionalt producerat material har använts som underlag för att upprätta prognoserna. För att bedöma sysselsättningsutvecklingen har i huvudsak regional och lokal kunskap utnyttjats. När det gäller jord- och skogsbruk har bedömningarna i stor utsträckning gjorts av lantbruksnämnden och skogsvårdsstyrelsen i resp län. Industribedömningen baseras till övervägande del på den enkät som gjordes till de större industriföretagen hösten 1973 inom ramen för Informationssystemet Företag-samhälle (DIS). Företagens egna bedömningar har sedan av länsstyrelserna ställts mot övrig information om utvecklingen i de skilda branscherna. Detta har gjorts i samråd med företagareförening, länsarbetsnämnd m fl. Länsstyrelserna bedömningar beträffande den offentliga sektorn bygger vad gäller den kommunala och landstingskommunala delen på en enkät till kommuner och landsting. Prognosen grundas således för denna sektor, förutom på uppgifter från statliga organ, i stor utsträckning på kommunernas egen bedömning.

Prognoserna i länsplanering 1974 utgörs således av näringslivsbaserade befolkningsprognoser. Prognoserna omfattar utvecklingen fram till åren 1980 och 1990. Utgångsåret har varit år 1970. Arbetet med prognoserna

¹ De uppgifter som baseras på folk- och bostadsräkningen 1970 avser de resultat som erhållits efter den justering som vidtagits för att erhålla jämförbarhet med folk- och bostadsräkningen 1965.

pågick under år 1974 och våren 1975. Detta innebär att det huvudsakliga underlagsmaterialet, folk- och bostadsräkningen år 1970, var delvis föråldrat. Visst underlagsmaterial med bättre aktualitet har dock använts.

Befolknings- och näringslivsprognoserna består av två huvuddelar.

- Ett system av blanketter med vilka länsstyrelserna upprättat översiktliga prognoser samt analyserat skilda utvecklingstendenser.
- En datamodell för finstrukturering av prognoserna. De översiktliga prognoserna som upprättats manuellt kan genom databehandlingen detaljeras och justeras samt anpassas för skilda behov inom samhällsplaneringen.

De prognoser som upprättats av länsstyrelserna omfattar samtliga enskilda kommuner i riket utom i storstadsområdena där i området ingående kommuner slagits samman till ett sammanhängande område.

Följande faktorer ingår i näringslivs- och befolkningsprognoserna:

- utbudet av förvärvsarbetande fördelat på ålder
- efterfrågan på förvärvsarbetande fördelad på näringsgrenar
- arbetskraftspendling fördelad på näringsgrenar
- arbetskraftspendling fördelad på utbyteskommuner
- flyttning av förvärvsarbetande och befolkning fördelat på ålder

Till grund för prognoserna har legat en ålders- och könsuppdelad befolkningsframskrivning från år 1970. I framskrivningen har de regionala skillnaderna i fruktsamheten beaktats. Befolkningsframskrivningen har sedan kopplats samman med en prognoserad utveckling av sysselsättningsraden. Därefter har utbudet av förvärvsarbetande beräknats.

Sysselsättningsgraden har angetts bl a mot bakgrund av hur efterfrågan på förvärvsarbetande väntats utvecklas. Efterfrågeutvecklingen har till stor del bedömts med utgångspunkt i enkäter. Bedömningarna har gjorts av länsstyrelserna tillsammans med skilda regionala och lokala myndigheter samt företrädare för näringslivet och fackliga organisationer. Efterfrågeutvecklingen har delats upp på sju näringsgrensaggregat. Sysselsättningsprognoser har dessutom för perioden 1970–1980 angetts för 35 näringsgrenar. I bedömningen av den aggregerade efterfrågeutvecklingen ingår även prognoser för arbetskraftspendlingen. Arbetskraftspendlingen har av länsstyrelserna fördelats på kommuner mellan vilka en mer omfattande pendling äger rum.

Efter det att länsstyrelserna fastställt utbudet och efterfrågan på arbetskraft har man jämfört dem. De skillnader mellan utbud och efterfrågan som inte gått att eliminera genom justeringar av sysselsättningsgraden, arbetskraftspendlingen etc har antagits medföra ut- eller inflyttning av förvärvsarbetande. Det avslutande momentet har sedan varit att räkna om flyttningen till befolkningstal. Dessa har tillsammans med den framskrivna befolkningen utgjort den slutgiltiga befolkningsprognosen.

Samtliga prognosmoment har gjorts med uppdelning på kön. Försök gjordes även med sk strukturerade obalanser dvs tillgången och efterfrågan på förvärvsarbetande skulle redovisas för skilda yrkes- och ut-

bildningsgrupper. Vidare avsågs att prognosera förändringar i arbetskraftsutbudet med hänsyn till åldersfördelningen, avgången, tillskotten och näringsgrensbytena bland de förvärvsarbetande i de skilda näringsgrenarna. Försöken kunde dock inte slutföras dels på grund av den använda metodiken dels på grund av bristfällig statistik.

Till stöd för prognosbedömningarna tillställdes länsstyrelserna centralt utförda framskrivningar. Dessa framställdes av prognosinstitutet vid Statistiska centralbyrån i samarbete med arbetsmarknadsdepartementet. Utgångspunkten för kalkylerna har varit utfallet av den år 1973 reviderade långtidsutredningen från år 1970. Framskrivningarna omfattade skilda utvecklingslinjer för såväl utbudet som efterfrågan på förvärvsarbetande samt befolkningen.

De vid länsstyrelserna manuellt upprättade prognoserna levererades till Umeå Datacentral (UMDAC) för att därmed ge möjlighet till detaljerade och strukturering på bl a mindre åldersklasser samt skilda planeringsområden. Beräkningsgången vid struktureringen i UMDAC överensstämmer i stort med arbetsgången för de manuella prognoserna. Beräkningarna stegas emellertid fram ett år i sänder i UMDAC-modellen. Skillnader mellan utbud och efterfrågan av arbetskraft utjämnas direkt genom flyttning. Det på detta sätt avstämda värdet på befolkningen bildar utgångspunkt för en ny framskrivning och avstämning. Den modell som använts har även utnyttjats för att belysa konsekvenserna av en given befolkningsnivå. Detta innebär att modellen körts "baklänges" för att på så sätt pröva effekterna på sysselsättningen vid skilda antaganden om den framtida befolkningen i en kommun.

Resultaten av bearbetningarna har bl a redovisats i standardiserade utskrifter för varje kommun och län etc. Databehandlingen har även medgett skilda analyser och kompletterande uttag vilka anpassats för speciella planeringsändamål.

The first part of the document is a preface, written by the author, which explains the purpose and scope of the study. It discusses the importance of the subject matter and the methodology used in the research. The preface also mentions the author's gratitude to those who assisted in the work.

The main body of the document consists of several chapters, each dealing with a different aspect of the study. Chapter I introduces the basic concepts and definitions related to the field. Chapter II provides a detailed analysis of the data collected, including statistical results and interpretations. Chapter III discusses the implications of the findings and offers suggestions for further research. Chapter IV concludes the study and summarizes the key findings.

The document is written in a formal, academic style, using clear and concise language. It includes numerous references to other works in the field, indicating a thorough knowledge of the subject. The layout is professional, with a clear distinction between the different sections.

In conclusion, this document is a comprehensive study on the topic, providing valuable insights and contributing to the existing body of knowledge. It is a well-structured and informative work that is highly recommended for those interested in the field.

2 Arbetskraftsefterfrågan

2.1 Totala arbetskraftsefterfrågan

Under perioden 1965–1970 ökade sysselsättningen i riket med ca 60 500 personer eller med knappt 2 %. Summerade till riksnivå innebär länsstyrelsernas prognoser att sysselsättningen kommer att öka med ca 90 000 personer under 1970-talet. Procentuellt innebär detta en ökning med ca 2,6 %. För år 1980 anges den totala sysselsättningen i landet till ca 3 587 100 personer. Prognosen för 1970-talet innebär således en viss dämpning av ökningstakten under perioden 1965–1970. Den genomsnittliga totala sysselsättningen, enligt arbetskraftsundersökningarna, låg under år 1974 något över ovannämnda prognosvärde för år 1980 (se *tab 2:1*¹ och *tab 2:2*).

En näringsgrensvis genomgång återfinns under punkterna 2.2–2.8 i det följande.

Den allmänna bilden av sysselsättningsutvecklingen inom näringslivets olika delar under 1970-talet överensstämmer i stort med den för perioden 1965–1970 med undantag för industrisektorn och byggnadsverksamheten. Inom industrin väntas en svag nedgång övergå till en svag ökning

Tab. 2:2 Antal sysselsatta inom näringsgrenar åren 1970, 1980 och 1990 samt relativ förändring under perioderna 1965–1970, 1970–1980 och 1980–1990 enligt länsstyrelsernas prognoser

Näringsaggregat	Antal sysselsatta (1 000-tal)			Relativ förändring (%)		
	1970	1980	1990	1965– 1970	1970– 1980 ^x	1980– 1990 ^x
Jord- och skogsbruk	282	179	131	-30,2	-20,3	-12,1
Tillverkningsindustri	1 083	1 113	1 098	- 1,4	+ 1,4	- 0,7
Byggnadsindustri	340	263	240	+ 3,1	-12,1	- 4,2
Varuhandel	446	453	466	- 1,3	+ 0,7	+ 3,6
Samf., post och tele	253	253	261	+ 2,8	± 0	+ 1,5
Privata tjänster	428	453	476	+ 3,3	+ 2,9	+ 2,5
Offentl. förv. och tj.	665	873	1 116	+35,2	+14,6	+13,1
Hela näringslivet	3 496	3 587	3 788	+ 1,8	+ 1,3	+ 2,8

^x Per femårsperiod.

¹ Tabellen återfinns i slutet av avsnitt 2.

Tab. 2:3 Förändring i antal sysselsatta inom näringsgrenar under perioden 1970–1980 enligt länsstyrelsernas prognoser

Näringsgrensaggregat	Förändring antal sysselsatta 1970–1980
Offentlig förvalt. och tj.	+ 208 000
Tillverkningsindustri	+ 30 500
Privata tjänster	+ 25 100
Varuhandel	+ 6 600
Samfärdsel, post och tele	+ 200
Byggnadsindustri	– 77 000
Jord- och skogsbruk	– 103 100
Hela näringslivet	+ 90 300

och för byggnadsverksamheten beräknas en svag ökning vändas till klar nedgång. Enligt länsstyrelsernas prognoser kommer nedgången inom byggnadsindustrin under 1970-talet att antalsmässigt vara i nivå med den sammanlagda sysselsättningsökningen inom andra näringsgrenar vid sidan om offentlig förvaltning. Nedgången inom jord- och skogsbruket skulle i sin tur bli ungefär hälften så stor som den väntade uppgången inom offentlig förvaltning (se tab 2:3).

2.1.1 Prognosutfall länsvis perioden 1970–1980

Om man studerar det länsvisa prognosutfallet för 1970-talet vad avser relativ sysselsättningsförändring finner man att 17 av de 24 länen återfinns inom ett intervall på $\pm 3\%$ kring den riksgenomsnittliga förändringen på ca $+2,6\%$. Utanför denna grupp väntas en något kraftigare ökning i fyra län. I Uppsala, Hallands samt Västerbottens län beräknas uppgången i den totala sysselsättningen bli ca 7% . Norrbottens län förväntas få den klart största relativa ökningen med ca 13% . För de resterande tre län som finns utanför ovannämnda intervall innebär prognosen en nedgång i den totala sysselsättningen med mellan ca $1-3\%$. Denna grupp består av Värmlands, Gotlands samt Örebro län. Förutom dessa tre väntas ytterligare tre län få en minskad total sysselsättning under 1970-talet men i dessa är nedgången så liten att det närmast är fråga om en oförändrad nivå. De tre länen är Älvsborgs-, Gävleborgs samt Jämtlands län (se fig 2:1).

De tre storstadslänen svarar tillsammans för omkring hälften av den förväntade totala sysselsättningsökningen i landet under 1970-talet. Den mycket kraftiga ökningen för Norrbottens län är nästan i nivå med den förväntade uppgången i Malmöhus län (se tab 2:4).

Jämför man det länsvisa prognosutfallet för 1970-talet med utvecklingen av sysselsättningen under perioden 1965–1970 finner man en väsentligt mindre spridning i fråga om relativ utvecklingstakt under prognosperioden. I hälften av länen minskade sysselsättningen under perioden 1965–1970 medan prognoserna för 1970-talet pekar på nedgång i sex län. Dessa län tillhörde samtliga den grupp på tolv som

Index 65-70 70-80 80-90

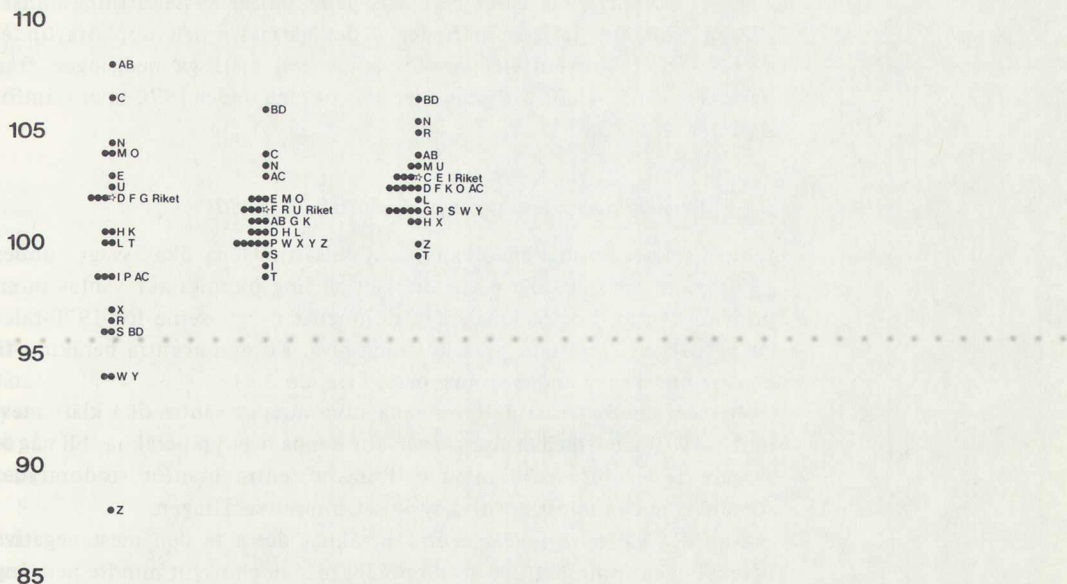

Fig. 2:1 Sysselsättningsutveckling, länsvis, under perioderna 1965-1970, 1970-1980 samt 1980-1990 (Index)*

Tab. 2:4 Förändring i antal sysselsatta, länsvis, perioden 1970-1980 enligt länsstyrelsernas prognoser (avrundade värden)

Län	Förändring i sysselsatta 1970-1980
AB, O	+15 000 - +17 000
M, BD	+12 000 - +13 000
C, E, N, AC	+ 6 000 - + 7 000
F, R, U	+ 3 000 - + 4 000
G, K	+ 1 000 - + 2 000
D, H, L, W, Y	0 - + 1 000
I, P, X, Z	0 - - 500
S	- 2 000
T	- 4 000

upplevde minskning under förstnämnda perioden.

I hälften av länen väntas sysselsättningsutvecklingen röra sig i "positiv" riktning jämfört med perioden 1965-1970. I fem av dessa län innebär dock prognosen för 1970-talet en måttlig förändring i detta avseende. Denna grupp består av Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads samt Älvsborgs län. En mer markerad trendförändring mellan de bägge perioderna innebär prognoserna för Värmlands, Skaraborgs, Kopparbergs, Västernorrlands samt Västerbottens län. För flertalet av dessa län består förändringen i att en klart negativ utveckling från perioden 1965-1970 dämpas helt eller övergår i en mycket svag ökning. Den största

förändringen i utvecklingstakt väntas i Jämtlands och Norrbottens län. För det förstnämnda länet beräknas den kraftiga sysselsättningsminskningen från den tidigare perioden i det närmaste helt upphöra under 1970-talet. I Norrbottens län förväntas den måttliga nedgången från perioden 1965–1970 förbytas i en klar ökning under 1970-talet (jämför fig 2:1).

2.1.2 Utvecklingen i ortstyper perioden 1970–1980

Inom storstadsområdena väntas sysselsättningen öka svagt under 1970-talet. En i det närmaste dubbelt så hög ökningstakt väntas inom primära centra. För regionala centra innebär prognoserna för 1970-talet en i stort sett konstant sysselsättningsnivå. Kommuncentra beräknas få en svag minskning under samma period (se tab 2:5).

Primära centra inom det allmänna stödområdet väntas öka klart mest under 1970-talet medan uppgången för denna ortstyp beräknas bli något svagare i det inre stödområdet. Primära centra utanför stödområdet förväntas få den minst positiva sysselsättningsutvecklingen.

När det gäller *regionala centra* beräknas dessa få den mest negativa utvecklingen inom det inre stödområdet medan en något mindre nedgång väntas inom det allmänna stödområdet (härmed avses i detta avsnitt liksom i övrigt allmänna stödområdet exkl inre stödområdet). Inom övriga riket tror man att regionala centra i stort sett skall få en oförändrad sysselsättning under 1970-talet.

För *kommuncentra* räknar man med att sysselsättningen skall minska inom samtliga tre områden under 1970-talet, klart mest inom det inre stödområdet, något mindre inom allmänna stödområdet samt mycket svagt inom övriga riket.

Betraktar man prognosutfallet för samtliga kommuner inom dessa senare tre områden finner man att sysselsättningen genomsnittligt väntas öka svagt utanför det inre stödområdet. Inom det sistnämnda området väntas en svag minskning under 1970-talet (se tab 2:6).

Om man studerar den fjärdedel kommuner inom resp ortstyp vilka väntas få den mest "negativa" sysselsättningsutvecklingen under 1970-talet finner man att omkring 40 % av dessa återfinns i fyra län. Dessa är Örebro, Jämtlands, Västerbottens samt Norrbottens län. De två förstnämnda tillhör den grupp län som förväntas få en mer negativ

Tab. 2:5 Antal sysselsatta inom ortstyper åren 1970, 1980 och 1990 samt relativ utveckling perioderna 1970–1980 och 1980–1990 enligt länsstyrelsernas prognoser

Ortstyp	Antal sysselsatta (1 000-tal)			Relativ förändring (%)	
	1970	1980	1990	1970–1980	1980–1990
Storstadsområden	1 193	1 237	1 331	+3,6	+7,6
Primära centra	1 011	1 077	1 156	+6,5	+7,3
Regionala centra	807	806	831	-0,1	+3,1
Kommuncentra	485	467	469	-4,0	+0,5
Totalt riket	3 496	3 587	3 788	+2,6	+5,6

Tab. 2:6 Sysselsättningsförändring (%) inom ortstyper och områden under perioderna 1970–1980 och 1980–1990 enligt länsstyrelsernas prognoser

Ortstyp Ortstyp	Inre stöd- området		Allmänna stödområdet		Övriga riket		Totalt	
	1970– 1980	1980– 1990	1970– 1980	1980– 1990	1970– 1980	1980– 1990	1970– 1980	1980– 1990
Storstadsområden	–	–	–	–	+3,6	+7,6	+3,6	+7,6
Primära centra	+ 8,2	+2,7	+13,3	+11,1	+4,7	+6,5	+6,5	+7,3
Regionala centra	– 2,4	+2,1	– 1,8	+ 2,3	+0,8	+3,5	–0,1	+3,1
Kommuncentra	–11,6	–5,0	– 7,5	– 0,7	–2,2	+1,5	–4,0	+0,5
Totalt	– 3,4	+0,3	+ 3,9	+ 6,1	+2,0	+5,8	+2,6	+5,6

utveckling än riksgenomsnittet. Västerbottens och Norrbottens län däremot tillhör de fyra län som beräknas få den mest gynnsamma sysselsättningsutvecklingen av samtliga län (jämför *fig 2:1*). Detta pekar på en större spridning i fråga om utvecklingstakt mellan kommunerna inom dessa bägge län.

Ser man till enskilda kommuner inom resp ortstyp finner man att Eskilstuna, Karlskrona, Borås och Örebro väntas få den minst gynnsamma utvecklingen bland primära centra. I de två sistnämnda kommunerna beräknas en svag minskning inträffa. Inom gruppen regionala centra ligger på motsvarande sätt Filipstad, Hagfors, Torsby, Ånge, Strömsund samt Härjedalen sämst till och bland kommuncentra märks Ydre, Hörby, Sjöbo, Norsjö, Vännäs, Pajala samt Övertorneå (se *fig 2:2*).

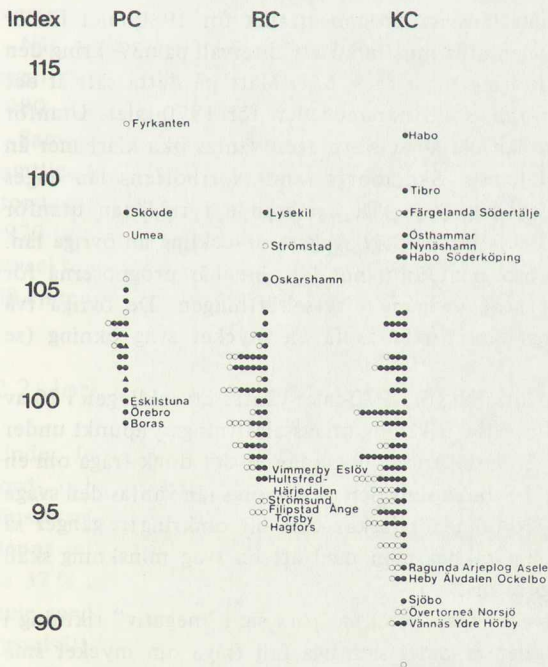

Fig. 2:2 Sysselsättningsutveckling i kommuner fördelade på ortstyp under perioden 1970–1980 (5-årsperiod)

Vad det gäller den fjärdedel kommuner inom resp ortstyp som väntas få den mest gynnsamma sysselsättningsutvecklingen under 1970-talet återfinns omkring en tredjedel av dessa i fyra län. Dessa är Östergötlands, Jönköpings, Skaraborgs och Kristianstads län. De tre förstnämnda tillhör den grupp län som förväntas få en utveckling nära riksgenomsnittet medan Kristianstads län beräknas komma att ligga klart under detta värde (jämför *fig 2:1*). Detta pekar på att det sistnämnda länet inrymmer kommuner med en förhållandevis större spridning i fråga om utvecklingstakt.

Om man ser till enskilda kommuner inom resp ortstyp finner man att Skövde, Umeå, Skellefteå samt den s k fyrkanten väntas få den mest positiva utvecklingen av landets primära centra. På motsvarande sätt märks Finspång, Oskarshamn, Varberg, Strömstad samt Lysekil bland gruppen regionala centra och kommunerna Östhammar, Håbo, Söderköping, Tibro, Färgelanda samt Habo-Mullsjö inom gruppen kommuncentra (se *fig 2:2*).

2.1.3 Sysselsättningsutveckling perioden 1980–1990

Summerade till riksnivå innebär länsstyrelsernas prognoser att sysselsättningen kommer att öka med ca 200 000 personer under 1980-talet. Procentuellt innebär detta en ökning med ca 6 %. Jämfört med prognoserna för 1970-talet innebär det en dryg fördubbling av öknings-takten. För år 1990 anges sysselsättningen till ca 3 800 000 personer (se *tab 2:1*).

Om man studerar det länsvisa prognosutfallet för 1980-talet finner man att 17 av de 24 länen återfinns inom ett intervall på $\pm 3\%$ kring den riksgenomsnittliga förändringen på ca + 6 %. Mätt på detta sätt är det alltså fråga om en spridningsbild liknande den för 1970-talet. Utanför detta intervall finns tre län där sysselsättningen väntas öka klart mer än inom övriga län. I Hallands, Skaraborgs samt Norrbottens län anges ökningen till mellan ca 10–14 %. De resterande fyra länen utanför ovannämnda intervall beräknas få klart svagare utveckling än övriga län. För två av dessa, Örebro och Jämtlands län, innebär prognoserna för 1980-talet en mycket svag nedgång i sysselsättningen. De övriga två Kalmar och Gävleborgs län, förväntas få en mycket svag ökning (se *fig 2:1*).

Jämfört med prognosutfallet för 1970-talet väntas utvecklingen i 20 av de 24 länen röra sig i "positiv" riktning ur sysselsättningsynpunkt under perioden 1980–1990. Endast i tre av dessa län är det dock fråga om en större trendförändring. I Stockholms och Skaraborgs län väntas den svaga ökningstakten från 1970-talet förstärkas och bli omkring tre gånger så kraftig. För Gotlands län räknar man med att en svag minskning skall övergå i måttlig ökning (se *fig 2:1*).

I de fyra län där utvecklingen beräknas röra sig i "negativ" riktning i förhållande till 1970-talet är det i samtliga fall fråga om mycket små förändringar av utvecklingstakten.

Liksom under 1970-talet väntas de tre storstadslänen tillsammans svara

Tab. 2:7 Förändring i antal sysselsatta, länsvis, perioder 1980–1990 enligt länsstyrelsernas prognoser (avrundade värden)

Län	Förändringar i sysselsatta 1980–1990
AB	+60 000
M	+24 000
O, BD	+13 000 – +15 000
E, N, R	+10 000 – +11 000
C, D, F, P, U, AC	+ 5 000 – + 8 000
G, K, L, S, W, X, Y	+ 2 000 – + 4 000
I, H	+ 1 000 – + 2 000
Z	– 200
T	– 1 500

för närmare hälften av den prognoserade sysselsättningsökningen. Uppgången för Norrbottens län väntas under 1980-talet överträffa den som beräknas uppstå i Göteborgs och Bohus län under samma period (se tab 2:7).

Inom *storstadsområden* väntas den svagt positiva utvecklingen från 1970-talet mer än fördubblas under perioden 1980–1990 till ca 8 %.

För *primära centra* innebär prognoserna för 1980-talet att den klart positiva trenden under perioden 1970–1980 accentueras ytterligare något och kommer i nivå med den förväntade expansionstakten inom storstadsområden.

Prognoserna för *regionala centra* under 1980-talet pekar på att den konstanta nivån från 1970-talet skall övergå i en svag positiv sysselsättningsutveckling.

När det gäller *kommuncentra* innebär prognoserna att den svagt negativa utvecklingen från 1970-talet dämpas helt under perioden 1980–1990 och att sysselsättningen förblir i stort sett konstant.

Sammanfattningsvis kan konstateras att sysselsättningsutvecklingen i samtliga fyra ortstyper under 1980-talet väntas gå i positiv riktning. Inom storstadsområdena och primära centra markeras den positiva trenden från 1970-talet ytterligare och för regionala centra väntas en svagt positiv utveckling. Inom kommuncentra väntas den negativa utvecklingen övergå till en mer konstant sysselsättningsnivå.

2.2 Jord- och skogsbruk

Under femårsperioden 1965–1970 minskade antalet sysselsatta inom jord- och skogsbruk med ca 122 000 personer eller ca 30 %. Enligt länsstyrelsernas prognoser (se tab 2:8¹) kommer antalet sysselsatta inom denna sektor i hela landet att minska med ca 103 000 personer eller med ca 37 % under perioden 1970–1980. Prognosen för 1970-talet ligger väl i linje med utvecklingen under perioden 1970–1974². År 1980 beräknas sysselsättningen bli ca 179 000 personer. För 1980-talet förväntas en mer dämpad minskningstakt (ca 27 %).

Mellan åren 1965 och 1970 sjönk sysselsättningen inom jordbruk, jakt

¹ Tabellen återfinns i slutet av avsnitt 2.

² Årsmedeltal enligt arbetskraftsundersökningen (AKU).

och fiske med ca 110 000 personer eller ca 33 %. Prognosen för denna delsektor visar på en minskning av sysselsättningen med ca 87 000 personer eller ca 38 % under hela 1970-talet. Detta innebär en lägre minskningstakt än tidigare. År 1980 beräknas ca 140 000 personer vara sysselsatta inom jordbruket.

Under den senare hälften av 1960-talet sjönk sysselsättningen inom skogsbruket med ca 12 000 personer eller ca 18 %. När det gäller denna näring visar länsstyrelsernas prognoser en minskning med ca 16 000 sysselsatta eller med ca 29 % perioden 1970–1980. År 1980 skulle ca 39 000 personer vara sysselsatta inom skogsnäringen.

2.2.1 Prognosutfall länsvis perioden 1970–1980

Jämför man den relativa förändringen enligt prognoserna för länen finner man att värdena samlas kring riksgenomsnittet. En grupp omfattande 17 län väntas få en minskning som endast avviker med $\pm 5\%$ från riksgenomsnittet (-3%). I denna grupp ingår län från skilda delar av landet. Totalt varierar minskningstakten för 1970-talet i de olika länen mellan 17 % (Stockholms län) och 46 % (Blekinge län) (se fig 2:3).

I två län (Kristianstads och Hallands län) skulle det bli en nedgång som är klart mindre än riksgenomsnittet (30 %) medan en större minskning väntas i tre län (Blekinge, Värmlands och Kopparbergs län) med mellan 44–46 % (se fig 2:3).

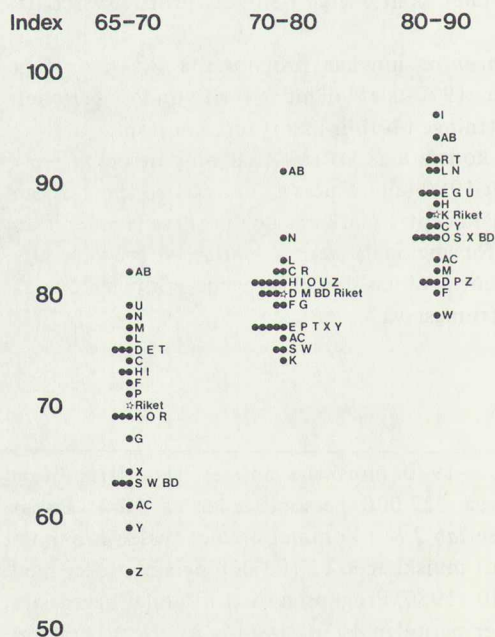

Fig. 2:3 Sysselsättningsutveckling inom jord- och skogsbruk, länsvis, under perioderna 1965–1970, 1970–1980 samt 1980–1990 (Index)*

Ställer man prognosutfallet för 1970-talet mot utvecklingen inom länens jord- och skogsbruk under perioden 1965–1970 finner man att spridningen mellan länen i utveckling under 1970-talet skulle bli mindre och att tillbakagången också skulle bli mindre. Under 1970-talet förväntas i samtliga län en lägre minskningstakt än under perioden 1965–1970. Bland de sju län där sektorns sysselsättning sjönk mer än 35 % mellan 1965–1970 förväntas två (Jämtlands och Norrbottens län) få en minskning i närheten av riksgenomsnittet under 1970-talet. De övriga fem väntas även under denna period minska relativt mest men de ligger närmare övriga län än tidigare (se fig 2:3).

Ser man till förändringen i antal sysselsatta för resp län under 1970-talet, finner man att den kraftigaste nedgången skulle komma att ske i Malmöhus län (ca 8 600 personer) och Älvsborgs län (ca 7 200 personer). Den minsta nedgången väntas i Stockholm och Gotlands län med ca 1 700 resp 1 800 sysselsatta. I en grupp omfattande ca en tredjedel av länen anges nedgången variera mellan 2 500–4 000 sysselsatta. Minskningen ligger mellan 4 000–5 000 personer i sex län. För tre län väntas att antalet sysselsatta minskar med ca 5 500 personer eller mer (jämför tab 2:9).

När det gäller prognosutfallet under 1970-talet för länen vad avser enbart sysselsättningen inom *jordbruk, jakt och fiske* märks en koncentration kring riksgenomsnittet på ca 38 %. Eftersom det egentliga jordbruket i flertalet län dominerar näringsgrenen blir prognosutfallet för enbart jordbruket i flertalet län snarlikt det som har beskrivits för hela näringsgrenen jordbruk, skogsbruk och fiske. Endast i tre utpräglade skogslän förändras utvecklingstakten mer märkbart. I Värmlands, Gävleborgs samt Västerbottens län väntas minskningstakten bli mellan 7–9 % lägre om man bortser ifrån skogsbruket.

År 1970 svarade sysselsättningen i sju län för mellan 10–15 % av den totala sysselsättningen i resp län. Motsvarande andel för hela riket var detta år ca 7 %. Dessa jordbrukspräglade län var Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Kristianstads, Hallands, Skaraborgs samt Jämtlands län. Av dessa återfinns som framgår av tab 2:10 fyra i en grupp som väntas få 3 000–5 000 färre sysselsatta år 1980. I Gotlands och Jämtlands län väntas en mindre nedgång medan Kristianstads län tillhör de län som beräknas minska kraftigast.

Tab. 2:9 Förändring i antal sysselsatta inom jord- och skogsbruk, länsvis, perioden 1970–1980 enligt länsstyrelsernas prognoser (avrundade värden)

Förändring i antal sysselsatta inom jord- och skogsbruk 1970–1980	Län
–1 500 – –2 000	AB, I
–2 500 – –3 500	C, D, K, U, Z, BD
–3 500 – –4 500	G, N, O, T, X, Y, F, H
–4 500 – –5 500	E, L, R, W, AC
–6 000 – –7 000	P, S
–8 000	M

Tab. 2:10 Förändring i antal sysselsatta inom jordbruk, jakt och fiske, länsvis, perioden 1970–1980 enligt länsstyrelsernas prognoser (avrundade värden)

Förändring i antal sysselsatta inom jordbr., jakt o fiske perioden 1970–1980	Län
-1 000 – -3 000	AB, C, D, I, K, T, U, W, Y, Z, BD
-3 000 – -5 000	E, F, G, H, N, O, R, S, X, AC
-6 000 – -7 000	L, P
-8 000	M

Jämför man den faktiska sysselsättningsutvecklingen inom jordbruk, jakt och fiske under perioden 1965–1970 med prognoserna för 1970-talet finner man att prognosperioden uppvisar dels en mindre spridning i utvecklingstakt mellan länen dels en väsentligt lägre minskningstakt. I samtliga län väntas en dämpning av nedgångstakten. Den största förändringen i detta avseende räknar man med i Kopparbergs, Västernorrlands, Jämtlands samt Norrbottens län där minskningstakten förväntas sjunka mellan 20–30 %. I Stockholms och Skaraborgs län innebär prognoserna för 1970-talet en dämpning med 17 resp 15 %. För de övriga länen tror man att förändringen i minskningstakt jämfört med perioden 1965–1970 skall variera mellan ca 4–12 %.

Enligt länsstyrelsernas prognoser för 1970-talet skulle sysselsättningen inom *skogsbruket* i riket som helhet minska med 29 %. I tretton län väntas nedgången bli mindre än riksgenomsnittet. I fyra län förväntas en ökad sysselsättning. Den sistnämnda gruppen består av Jönköpings, Gotlands, Kristianstads samt Göteborgs och Bohus län. I antal sysselsatta räknat är det dock fråga om små ökningar. Bland de totalt tjugo län som väntas få en minskad sysselsättning inom skogsbruket under 1970-talet emotes en mer dämpad nedgång i tre län. Dessa är Uppsala, Kronobergs samt Kalmar län. Minskningen varierar här mellan 10–15 %. För sju av de tjugo länen väntas en klart kraftigare nedgång. I Skaraborgs, Örebro, Västernorrlands och Norrbottens län ligger den relativa minskningen mellan 40–45 %. De tre som beräknas få den kraftigaste nedgången med mellan 45–52 % är Stockholms, Malmöhus och Kopparbergs län.

Räknat i antal sysselsatta varierar den prognoserade nedgången inom skogsbruket under 1970-talet med 100–2 400 sysselsatta. Av *tab 2:11* framgår den ungefärliga storleken på förändringen inom resp läns

Tab. 2:11 Förändring i antal sysselsatta inom skogsbruk, länsvis, perioden 1970–1980 enligt länsstyrelsernas prognoser (avrundade värden)

Förändring i antal sysselsatta inom skogsbruk 1970–1980	Län
+ 100 – + 200	F, I, L, O
- 100 – - 500	C, D, G, H, K, M, N, R, U
- 500 – -1 000	AB, E, P, X
-1 000 – -1 500	S, T, Z, AC
-1 500 – -2 000	Y, BD
-2 400	W

skogsbrukssektor under perioden 1970–1980.

I de sk skogslänen – Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Väster-norrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län – svarade sysselsättningen inom skogsbruket år 1970 för 4–7 % av den totala sysselsättningen i resp län. Motsvarande riksgenomsnitt var samma år 1,6 %. Av *tab 2:11* framgår att det är skogslänen som väntas få det största bortfallet i antal sysselsatta. Sammantaget utgör nedgången i dessa län drygt 2/3 av den prognoserade minskningen i hela landet under 1970-talet.

Jämför man länsstyrelsernas prognoser för sysselsättningen inom skogsbruket under 1970-talet med utvecklingen under perioden 1965–1970 finner man att spridningen i utvecklingen blir väsentligt mindre under prognosperioden. Under perioden 1965–1970 ökade sysselsättningen i elva län medan det under 1970-talet väntas ske i endast fyra län.

När det gäller skogslänen innebär prognoserna utom för Kopparbergs län, en mer dämpad minskning än under perioden 1965–1970. Den största förbättringen beräknas inträffa i Jämtlands län där man räknar med att minskningen under 1970-talet mer än halveras. Prognosen för Kopparbergs län innebär en i stort sett oförändrad minskningstakt under de bägge perioderna.

Sju län som förväntas få en minskad sysselsättning under 1970-talet visade en ökad sysselsättning inom skogsbruket under perioden 1965–1970, nämligen Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Blekinge, Malmöhus, Hallands och Älvsborgs län. I antal sysselsatta räknat är det dock fråga om förhållandevis små minskningar.

De fyra län som väntas få en ökad sysselsättning inom skogsbruket under 1970-talet uppvisade även en ökning under perioden 1965–1970. I denna grupp återfinns Jönköpings, Gotlands, Kristianstads samt Göteborgs och Bohus län. Jämfört med den tidigare perioden är det i samtliga fyra län fråga om en lägre ökningstakt. Mest markerat är detta i Jönköpings län.

2.2.2 Utvecklingen i ortstyper perioden 1970–1980

Studerar man den relativa förändringen inom jord- och skogsbruk enligt prognosen för 1970-talet för de olika ortstyperna (se *tab 2:12*) finner man att nedgångstakten varierar mellan ortstyperna. Storstadsområden skulle få den minsta nedgången med 32 %, kommuncentra den största med 39 %. Jord- och skogsbrukssektorns relativa betydelse varierar på ett likartat sätt dvs är störst i kommuncentra och minst i storstadsområden.

Om man studerar den fjärdedel kommuner inom resp ortstyp som väntas få den största relativa minskningen av sysselsättningen inom sektorn under 1970-talet finner man att närmare 3/4 av kommunerna återfinns i en grupp av sju län. Denna grupp består av Älvsborgs, Värmlands, Örebro, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands samt Västerbottens län. Samtliga beräknas få en större relativ nedgång än riksgenomsnittet för 1970-talet.

Tab. 2:12 Antal sysselsatta inom jord- och skogsbruk år 1970, 1980 och 1990 inom ortstyper samt relativ förändring perioderna 1970–1980 och 1980–1990

Ortstyp	Antal sysselsatta (1 000-tal)			Relativ förändring (%)	
	1970	1980	1990	1970–1980	1980–1990
Storstadsområden	22	15	11	-31,8	-27,3
Primära centra	64	41	30	-36,2	-26,3
Regionala centra	102	64	46	-37,3	-27,5
Kommuncentra	94	58	42	-39,0	-27,5
Totalt riket	282	179	131	-36,5	-27,0

Om man ser till den fjärdedel kommuner inom resp ortstyp som väntas få den svagaste relativa nedgången under 1970-talet finner man att närmare hälften av dessa kommuner återfinns i fyra län. Dessa är Kalmar, Kristianstads, Hallands samt Göteborgs och Bohus län. Samtliga dessa län väntas få en mindre relativ nedgång än riksgenomsnittet under 1970-talet.

Som framgår av *tab 2:13* skulle primära centra inom allmänna stödområdet väntas minska mest inom den ortstypen. Bland regionala centra skulle minskningen också bli störst inom samma område. En något svagare nedgång väntas i regionala centra inom det inre stödområdet. När det gäller kommuncentra anges i prognoserna den största nedgången i det allmänna stödområdet, en något lägre i inre stödområdet och minst i övriga riket.

2.2.3 Sysselsättningsutveckling inom jord- och skogsbruk perioden 1980–1990

Enligt länsstyrelsernas prognoser för 1980-talet kommer antalet sysselsatta inom jord- och skogsbruket i hela landet att minska med ca 50 000 personer eller med ca 27 %. År 1990 räknar man med ca 130 000 sysselsatta inom sektorn. Jämfört med perioderna 1965–1970 och 1970–1980 innebär prognoserna för 1980-talet en fortsatt nedgång i minskningstakten. Dämpningen är dock mindre än mellan de två föregående perioderna (se *tab 2:8*).

Tab. 2:13 Sysselsättningsförändring (%) inom jord- och skogsbruk perioden 1970–1980 fördelad på ortstyper och områden enligt länsstyrelsernas prognoser

Ortstyp	Inre stöd- området	Allmänna stödområdet	Övriga riket	Hela riket
Storstadsområden	–	–	-31,8	-31,8
Primära centra	-28,3	-41,2	-35,3	-36,2
Regionala centra	-39,1	-40,1	-36,1	-37,3
Kommuncentra	-41,0	-42,3	-37,3	-39,0
Summa	-38,0	-40,7	-35,2	-36,5

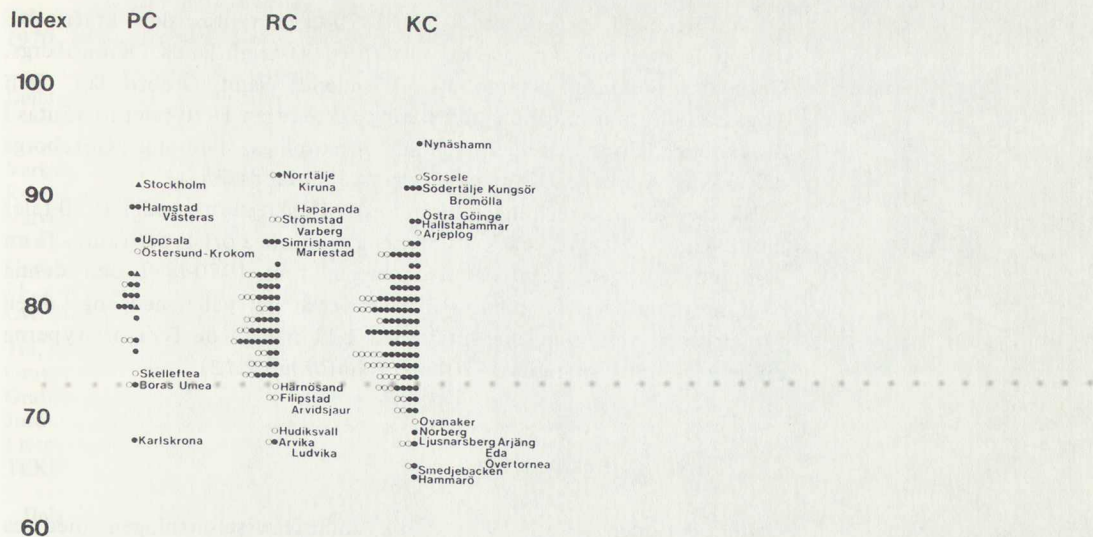

Fig. 2:4 Sysselsättningsutveckling inom jord- och skogsbruk i kommuner fördelade på ortstyp under perioden 1970–1980 (Index)*

Regionalt är utvecklingsbilden bland länen förhållandevis lik den under 1970-talet. I samtliga län väntas en minskad sysselsättning inom sektorn och en lägre nedgångstakt jämfört med 1970-talet (se fig 2:3).

Inom ett intervall på $\pm 5\%$ kring den riksgenomsnittliga relativa förändringen återfinns 17 av de 24 länen. Den svagaste nedgångstakten av sysselsättningen under 1980-talet väntas i Stockholm, Gotlands, Skaraborgs samt Örebro län med minus 4–9 %.

Den största relativa minskningen inom sektorn under samma period räknar man med i Jönköpings, Älvsborgs samt Kopparbergs län där den varierar mellan minus 19 och 21 %. Den ungefärliga storleken av de prognoserade förändringarna i antal sysselsatta inom sektorn i länen under 1980-talet framgår av tab 2:14.

Tab. 2:14 Förändring i antal sysselsatta inom jord- och skogsbruk, länsvis, perioden 1980–1990 enligt länsstyrelsernas prognoser (avrundade värden)

Förändring i antal sysselsatta inom jord- och skogsbruk 1980–1990	Län
0 – – 500	I
– 500 – –1 000	AB, K
–1 000 – –1 500	U, G
–1 500 – –2 000	C, D, E, N, R, T, Y, BD
–2 000 – –3 000	H, L, O, S, W, Z, AC
–3 000 – –4 000	F, P
–5 000 – –5 500	M

Jämfört med prognoserna för 1970-talet väntas den kraftigaste dämpningen i minskningstakt inträffa i Östergötlands, Kronobergs, Gotlands, Blekinge, Skaraborgs, Värmlands samt Örebro län. Den svagaste uppbromsningen av minskningstakten från 1970-talet förväntas i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Jönköpings, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Kopparbergs samt Jämtlands län.

När det gäller utvecklingen inom jord- och skogsbruk under 1980-talet inom skilda ortstyper kan konstateras att samtliga ortstyper väntas få en dämpning av den negativa utvecklingen från 1970-talet och denna dämpning beräknas bli relativt lika stor. När det gäller nedgångstakten förmärks en väsentligt mer utjämnad bild mellan de fyra ortstyperna under 1980-talet än under 1970-talet (jämför *tab 2:12*).

2.3 Tillverkningsindustri

Under perioden 1965–1970 sjönk industrisysselsättningen med ca 15 500 personer eller med ca 1,4 %. På riksnivån innebär länsstyrelsernas prognoser att antalet sysselsatta inom denna sektor i hela landet skulle komma att öka med ca 31 000 personer under 1970-talet (se *tab 2:15*¹). Procentuellt innebär detta en ökning med ca 2,8 %. År 1980 blir den totala industrisysselsättningen ca 1 113 400 personer. Trenden² för industrisysselsättningens utveckling under perioden 1970–1974 är något mer positiv än länsstyrelsernas prognoser.

För delbranschen *gruvor och mineralbrott* (se *tab 2:16* och *tab 2:17*) innebär prognoserna att den svaga nedgångstakten från perioden 1965–1970 kommer att förstärkas. När det gäller *livsmedels-, dryckes-*

¹ Tabellen återfinns i slutet av avsnitt 2.

² Årsmedeltal enligt arbetskraftsundersökningen (AKU).

Tab. 2:16 Antal sysselsatta inom 13 industribranscher åren 1970 och 1980 samt relativ förändring perioderna 1965–1970 och 1970–1980 enligt länsstyrelsernas prognoser

Delbransch	Antal sysselsatta		Relativ förändring (%)	
	1970	1980	1965–1970	1970–1980 ^x
3 Gruvor och mineralbrott	19 985	18 485	– 1,8	–3,9
4 Livsm.-, dryck-, tobaksind.	88 761	80 895	– 9,7	–4,5
5 Textil-, beklädn.-, läderind.	89 303	73 476	–27,6	–9,3
6 Trä-, massa- o. pappersind.	156 924	155 857	– 3,5	–0,3
7 Grafisk ind. förlag	59 239	56 090	+ 1,3	–2,7
8 Gummivaruindustri	16 187	18 168	+ 7,9	+5,9
9 Kemisk, plast- o. petrind.	53 730	59 990	+ 0,5	+5,6
10 Jord- o. stenindustri	43 020	38 373	–14,2	–5,6
11 Järn-, stål- o. metallverk	73 872	76 524	+ 2,8	+1,8
12 Verkstadsind. exkl. varv	383 326	428 950	+ 6,4	+5,8
13 Varvsindustri	32 956	38 708	– 0,7	+8,4
14 Övr. industri o. rep.-verkst.	27 422	28 043	+55,3	+1,1
15 El-, gas-, vatt.- o. ren.verk	38 176	39 673	+13,9	+1,9
Hela industrin	1 082 901	1 113 379	– 1,4	+1,4

^x Per fem-års period

Tab. 2:17 Förändring i antal sysselsatta inom 13 industribranscher perioden 1970–1980 enligt länsstyrelsernas prognoser (avrundade värden)

Delbransch	Sysselsättningsförändring 1970–1980
Verkstadsindustri	+ 45 600
Kemisk industri	+ 6 300
Varvsindustri	+ 5 800
Järn-, stål- o. metallverk	+ 2 700
Gummiindustri	+ 2 000
El-, gas-, vattenren.-verk	+ 1 500
Övr. industri o. rep.-verk	+ 600
Trä, massa o. papper	- 1 100
Gruvor o. mineralbrott	- 1 500
Grafisk industri	- 3 100
Jord- och stenindustri	- 4 600
Livsmedel, dryck	- 7 900
TEKO	-15 800
Hela industrin	+ 30 500

och tobaksvaruindustri tror man att nedgångstakten för sysselsättningen skall ungefärligen halveras jämfört med perioden 1965–1970. För *textil-, beklädnads- och läderindustri* innebär prognoserna att minskningstakten kommer att avta med närmare två tredjedelar under 1970-talet. Inom delbranschen *trä-, massa- och pappersindustri* innebär prognoserna en mycket svag sysselsättningsminskning. Jämfört med perioden 1965–1970 innebär det även för denna bransch en klar dämpning i nedgångstakten. För delbranschen *grafisk industri* pekar prognoserna på att den måttliga sysselsättningsökningen från den senare hälften av 1960-talet skulle övergå i en svag minskning. *Gummivaruindustrin* förväntas öka måttligt under 1970-talet. Ökningen är mindre än under perioden 1965–1970. Delbranschen *kemisk-, plast- och petroleumindustri* kommer enligt prognoserna att expandera ungefär i takt med gummivaruindustrin vilket i förhållande till den tidigare perioden innebär en klart högre ökningstakt. För *jord- och stenindustrin* tror man på en måttlig sysselsättningsnedgång under 1970-talet, men nedgången blir mindre än under perioden 1965–1970. Inom delbranschen *järn-, stål- och metallverk* väntas sysselsättningen öka något under 1970-talet. I förhållande till utvecklingen perioden 1965–1970 skulle det dock ske en viss dämpning av ökningstakten. För *verkstadsindustrin* innebär prognoserna ungefär samma relativa uppgång som inom gummivaru- och kemisk industri, dvs en måttlig ökning. Jämfört med perioden 1965–1970 är det fråga om en svag dämpning av ökningstakten. För *varvsindustrin* räknar man med en måttlig sysselsättningsökning under 1970-talet, vilket innebär en omsvängning jämfört med perioden 1965–1970, då sysselsättningen sjönk något.

2.3.1 Prognosutfall länsvis perioden 1970–1980

Om man studerar det länsvisa prognosutfallet (se *fig 2:5*) för 1970-talet finner man att närmare två tredjedelar av länen återfinns inom inter-

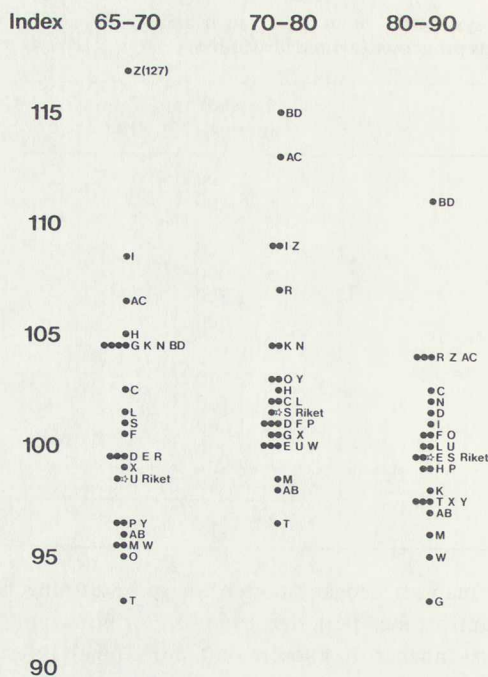

Fig. 2:5 Sysselsättningsutveckling inom tillverkningsindustri, länsvis, under perioderna 1965-1970, 1970-1980 samt 1980-1990 (Index)*

vallet ± 4 % kring riksgenomsnittet som visar en ökning med ca 2,8 %. Utanför detta intervall återfinns en grupp på sju län där industrisysselsättningen väntas öka med mellan 9-33 % och en annan grupp bestående av tre län där den väntas minska med mellan 3-7 %. I den förstnämnda gruppen väntas Blekinge och Hallands län få en tio-procentig uppgång medan ökningen varierar mellan 15-19 % i Gotlands, Skaraborgs samt Jämtlands län. Mest skulle i denna grupp Västerbottens och Norrbottens län öka med ca 30 %. Bland de totalt sex län som väntas få en minskad industrisysselsättning under 1970-talet skulle nedgången bli mycket svag. De län som väntas få en minskad industrisysselsättning är Stockholms, Östergötlands, Malmöhus, Örebro, Västmanlands samt Kopparbergs län. Den ungefärliga storleken av de prognoserade förändringar i antal sysselsatta inom sektorn i länen under 1970-talet framgår av tab 2:18.

Om man studerar prognoserna för delbranscherna i de sju län där den relativa ökningen varierar mellan 9-33 % finner man att verkstadsindustrin i samtliga väntas expandera kraftigt. I Hallands, Skaraborgs, Västerbottens samt Norrbottens län tillkommer dessutom en förhållandevis stark uppgång inom trä-, massa- och pappersindustri. I Blekinge län förstärks uppgången inom verkstadsindustrin av en ökning inom jord- och stenindustrin. Den största ökningen i Norrbottens län räknar man med inom delbranschen järn-, stål- och metallverk. I Västerbottens län anges i prognosen även en betydande uppgång inom TEKO-industri. Vid sidan av de två ovannämnda branscherna i Hallands län väntas en förhållandevis

Tab. 2:18 Förändring i antal sysselsatta inom tillverkningsindustri, länsvis, perioden 1970–1980 enligt länsstyrelsernas prognoser (avrundade värden)

Förändring i antal industri- sysselsatta 1970–1980	Län
+ 6 000 – + 7 500	AC, BD
+ 5 000 – + 6 000	O, R
+ 2 000 – + 2 500	H, K, N, Y
+ 1 000 – + 1 500	L, P, S, Z
+ 500 – + 1 000	C, D, I, X
0 – + 250	G
– – 250	E, U, W
– 2 500 – – 3 500	M, T
– 6 000	AB

kraftig ökning också inom grafisk industri.

I den grupp av tre län där industrissysselsättningen väntas minska med mellan 3–7 % räknar man med en kraftig nedgång inom TEKO-industrin. I Stockholms och Malmöhus län räknar man dessutom med en betydande minskning inom livsmedels-, dryckes- och tobaksvaruindustri. Den kraftigaste sysselsättningsnedgången i Stockholms län väntas inom grafisk industri. I Örebro län anges för delbranschen järn-, stål- och metallverk en sysselsättningsminskning av ungefär samma storlek som inom länets TEKO-industri.

Jämför man det länsvisa prognosutfallet för 1970-talet med utvecklingen inom länenas industrisektorer under perioden 1965–1970 finner man en större spridning mellan länen när det gäller relativa förändringen under prognosperioden. I 19 av de 24 länen väntas förändringstakten röra sig i positiv riktning under 1970-talet jämfört med den tidigare perioden. Bland dessa 19 län finns en grupp på sex län där skillnaden i utvecklingstakt är mycket liten. Gruppen består av Östergötlands, Jönköpings, Gotlands, Blekinge, Hallands samt Värmlands län. I ytterligare sex av dessa 19 län väntas en mer markant förändring av takten, nämligen i Göteborg och Bohus län, Älvsborgs, Skaraborgs, Kopparbergs, Västerbottens samt Norrbottens län. Bland de fem län där prognoserna innebär att den relativa förändringstakten kommer att utvecklas i negativ riktning är det endast i två fall fråga om större trendskiften. I Kronobergs län väntas en klar dämpning av den positiva utvecklingstakten från perioden 1965–1970 och i Jämtlands län tror man att den kraftiga ökningstakten från samma period skall gå ned med drygt två tredjedelar (se fig 2:5).

Av de totalt tolv län där industrissysselsättningen minskade under perioden 1965–1970 väntas hälften få en ökning under 1970-talet. Här återfinns Södermanlands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Gävleborgs och Västernorrlands län. Endast i tre av dessa län väntas den relativa ökningen bli större under 1970-talet nämligen i Göteborgs- och Bohus, Skaraborgs samt Västernorrlands län. De sex län där man väntar en fortsatt nedgång i industrissysselsättningen under 1970-talet är Stockholms, Östergötlands, Malmöhus, Örebro, Västmanlands samt Kopparbergs län. I samtliga räknar man dock med att den negativa

trenden från perioden 1965–1970 skall dämpas under 1970-talet, mest i Kopparbergs och Örebro län.

Gruvor och mineralbrott bedömes i majoriteten av länen få måttliga sysselsättningsminskningar. Största nedgången väntas i Kopparbergs län med ca 500 färre sysselsatta. För Stockholms och Norrbottens län anges en ökning på ca 150 resp 400 sysselsatta.

När det gäller *livsmedels-, dryckesvaru- och tobaksvaruindustri* innebär prognoserna en minskad sysselsättning i 22 av de 24 länen. Störst beräknas nedgången bli inom de tre storstadslänen med ca 1 000–2 000 sysselsatta. I de nitton övriga länen rör sig minskningen om ca 50–400 sysselsatta. Prognoserna för Kristianstads och Skaraborgs län pekar på en ökning inom branschen med 100 resp 500 sysselsatta.

För branschen *textil-, beklädnads- och läderindustri* innebär prognoserna en minskad sysselsättning i 19 av de 24 länen. I sex av dessa är dock minskningen förhållandevis obetydlig. För fem län anges minskningen till mellan 100 och 500 sysselsatta. Denna grupp består av Gotlands, Blekinge, Hallands, Skaraborgs samt Kopparbergs län. I Jönköpings län förväntas en nedgång med ca 800 sysselsatta. För sex län innebär prognosen en minskning med 1 000–2 000 sysselsatta. I denna grupp återfinns Stockholms, Östergötlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Värmlands samt Örebro län. Största minskningen väntas i Älvsborgs län med ca 5 400 färre sysselsatta.

När det gäller *trä-, massa- och pappersindustri* pekar prognoserna på minskad sysselsättning i hälften av länen och på ökning i nio län. I Södermanlands, Gotlands och Gävleborgs län förväntar man en i det närmaste oförändrad sysselsättning. För fyra län varierar nedgången mellan 100 och 500 sysselsatta. Denna grupp består av Stockholms, Uppsala, Jönköpings samt Örebro län. Minskningen anges till mellan 500 och 1 000 sysselsatta i sju län nämligen Östergötlands, Kronobergs, Kalmar, Malmöhus, Göteborg och Bohus, Kopparbergs samt Västernorrlands län. En ökning i antalet sysselsatta med 100–300 personer förväntas i Blekinge, Kristianstads, Värmlands, Västmanlands samt Jämtlands län. I fyra län beräknas en uppgång på mellan 500 och 1 000 sysselsatta och dessa län är Hallands, Älvsborgs, Västerbottens och Norrbottens län. Den största ökningen för branschen pekar prognosen på i Skaraborgs län med ca 1 700 personer.

För delbranschen *grafisk industri och förlag* innebär länsstyrelsernas prognoser en ökad sysselsättning i 18 av de 24 länen. De angivna ökningarna är dock i flertalet av länen mycket måttliga. I Östergötlands, Hallands, Älvsborgs och Skaraborgs län varierar uppgången mellan 150 och 400 sysselsatta. I tre av de totalt sex län där sysselsättningen inom branschen väntas minska är nedgången måttlig. En mer markerad minskning anges för Örebro län med ca 200 färre sysselsatta, vidare för Göteborgs och Bohus län där sysselsättningen väntas sjunka med ca 1 200 personer och i Stockholms län där den beräknas minska med ca 3 500 personer.

Inom delbranschen *gummivaruindustri* pekar länsstyrelsernas prognoser på ökad sysselsättning inom 18 av de 24 länen. Endast i sex av dessa är det fråga om en mer markerad uppgång, nämligen Jönköpings,

Malmöhus, Älvsborgs, Värmlands, Västernorrlands samt Västerbottens län. Ökningen varierar här mellan ca 150–500 sysselsatta. Endast för Stockholms län anges en minskning av betydelse med ca 200 färre sysselsatta.

När det gäller delbranschen *jord- och stenindustri* visar länsstyrelsernas prognoser en minskad sysselsättning i 18 av de 24 länen. I majoriteten av dessa varierar nedgången mellan 100 och 500 sysselsatta. En något kraftigare minskning väntas i Stockholms, Kalmar samt Malmöhus län med 600–800 personer. Den största ökningen, bland de sex län där sysselsättningen väntas stiga, noteras för Hallands län där den uppgår till ca 200 sysselsatta.

För delbranschen *järn-, stål- och metallverk* innebär länsstyrelsernas prognoser en minskad sysselsättning i hälften av de 24 länen. I sex av dessa är det fråga om måttliga minskningar medan nedgången varierar mellan ca 300–600 personer i fem län. Den sistnämnda gruppen består av Stockholms, Kalmar, Värmlands, Västmanlands och Gävleborgs län. Den största minskningen beräknas ske i Örebro län med ca 1 900 sysselsatta. I fyra län väntas branschens sysselsättning öka med 200–500 personer. Dessa fyra är Södermanlands, Östergötlands, Västernorrlands samt Västerbottens län. I Kopparbergs län tror man på en uppgång med ca 1 000 sysselsatta och i Norrbottens län på en ökning med ca 4 400 personer.

När det gäller *verkstadsindustri exkl varv* räknar länsstyrelserna med en ökad sysselsättning i 23 av de 24 länen. I Malmöhus län anges en mycket svag minskning. För en grupp på nio län varierar uppgången mellan 400 och 900 personer. Här återfinns Uppsala, Södermanlands, Gotlands, Kristianstads, Hallands, Värmlands, Örebro, Västmanlands samt Kopparbergs län. En något större ökning väntas i sju län med 1 200–1 800 sysselsatta. Denna grupp består av Stockholms, Östergötlands, Jönköpings, Blekinge, Gävleborgs, Jämtlands samt Norrbottens län. I Kronobergs, Kalmar samt Västernorrlands län pekar prognoserna på en uppgång med mellan 2 000–2 500 personer. När det gäller Skaraborgs och Västerbottens län innebär prognosen en ökad sysselsättning med 3 800 resp 4 000 personer. Den största uppgången förväntas i Göteborgs och Bohus och Älvsborgs län med 5 400 resp 5 700 sysselsatta.

För delbranschen *varvsindustri* innebär länsstyrelsernas prognoser en ökad sysselsättning i 15 av de 24 länen. I nio av dessa är det fråga om mycket små ökningar. Fyra län skulle få en uppgång kring nivån 200 sysselsatta nämligen Uppsala, Blekinge, Hallands samt Värmlands län. Länsstyrelsen i Hallands län anger en ökning med ca 600 personer. I Malmöhus län innebär prognosen en uppgång med ca 1 500 sysselsatta och i Göteborgs och Bohus län en ökning med ca 3 200 personer. Endast i Stockholms län räknar man med en mer påtaglig nedgång med ca 400 färre sysselsatta.

För *övrig industri och reparationsverkstäder* innebär länsstyrelsernas prognoser mer påtagliga ökningar i fyra län och på motsvarande sätt minskningar i tre län. I Blekinge och Västmanlands län ligger uppgången kring nivån 200 sysselsatta, i Kalmar län omkring 600 samt i Stockholms län kring 900 personer. De län där sysselsättningen inom branschen

väntas gå ned mera påtagligt är Östergötlands, Malmöhus samt Skaraborgs län. I dessa län varierar minskningen mellan 200 och 500 sysselsatta.

2.3.2 Utvecklingen i ortstyper perioden 1970-1980

Den analys som gjorts av industriprognoserna fördelade på skilda ortstyper visar att industrisysselsättningen väntas minska svagt inom storstadsområden under 1970-talet och öka inom de tre övriga ortstyperna. Den kraftigaste relativa förändringen noteras för kommuncentra, en något svagare för regionala centra medan utvecklingstakten för primära centra väntas bli ungefär hälften så stor som inom kommuncentra (se tab 2:19).

Under 1970-talet väntas primära centra inom inre stödområdet öka kraftigast medan en något svagare uppgång anges för denna ortstyp inom det allmänna stödområdet. En liten nedgång noteras för primära centra utanför stödområdet. När det gäller regionala centra skulle den kraftigaste ökningen komma att ske inom det inre stödområdet medan uppgången inom allmänna stödområdet skulle bli väsentligt mer dämpad liksom inom övriga riket. I kommuncentra förhåller det sig på ett likartat sätt som regionala centra med undantag för en något kraftigare ökning inom övriga riket i förhållande till det allmänna stödområdet (se tab 2:20).

Gemensamt för resp ortstyp är att de kommuner som väntas öka mest främst ligger inom stödområdet. Men i antal sysselsatta räknat kan det i dessa kommuner ofta vara fråga om små ökningar beroende på att industrisektorn svarar för en förhållandevis liten del av den totala sysselsättningen.

Tab. 2:19 Antal sysselsatta i tillverkningsindustri inom ortstyper åren 1970, 1980 och 1990 samt relativ förändring perioderna 1970-1980 och 1980-1990 enligt länsstyrelsernas prognoser

Ortstyp	Antal sysselsatta (1 000-tal)			Relativ förändr. (%)	
	1970	1980	1990	1970-1980	1980-1990
Storstadsområden	286	280	266	-2,0	-5,2
Primära centra	317	327	328	+3,0	+0,2
Regionala centra	291	305	303	+4,8	-0,6
Kommuncentra	189	200	200	+5,9	-0,1
Totalt riket	1 083	1 113	1 098	+2,8	-1,4

Tab. 2:20 Sysselsättningsförändring (%) inom tillverkningsindustri perioden 1970-1980 fördelad på ortstyper och områden enligt länsstyrelsernas prognoser

Ortstyp	Inre stödområdet	Allmänna stödområdet	Övriga riket	Totalt
Storstadsområden	-	-	-2,0	-2,0
Primära centra	+23,7	+17,9	-0,5	+3,0
Regionala centra	+15,7	+5,8	+3,5	+4,8
Kommuncentra	+19,3	+4,7	+5,2	+5,9
Summa	+17,8	+11,1	+1,0	+2,8

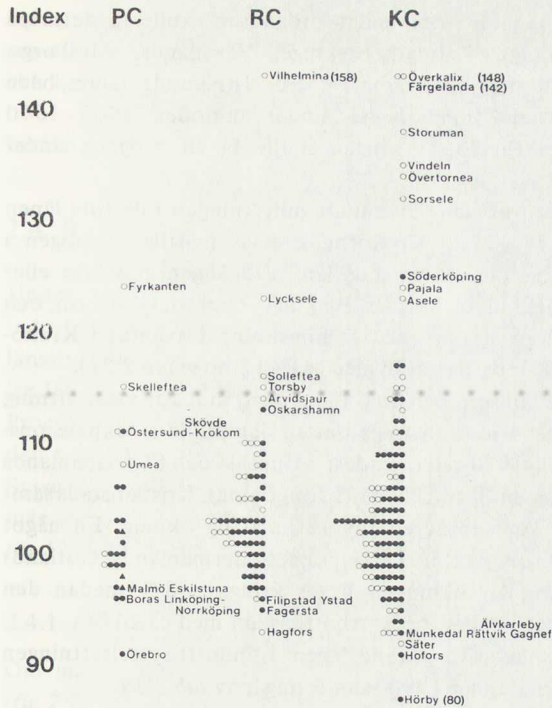

Fig. 2:6 Sysselsättningsutveckling inom tillverkningsindustri i kommuner fördelade på ortstyp under perioden 1970–1980 (Index)*

Om man studerar de kommuner inom resp ortstyp där industrissysselsättningen skulle komma att minska relativt mest (se fig 2:6), finner man att drygt hälften av dessa kommuner återfinns inom fem län. Dessa är Älvsborgs, Värmlands, Kopparbergs, Örebro samt Malmöhus län. När det gäller Älvsborgs län förväntas 9 av totalt 15 kommuner få en minskad industrissysselsättning.

2.3.3 Industriutveckling perioden 1980–1990

Summan av länsstyrelsernas prognoser för riket innebär att antalet sysselsatta inom tillverkningsindustrin skulle komma att minska med ca 16 000 personer under 1980-talet. Procentuellt innebär detta en minskning med drygt 1 %. År 1990 skulle industrissysselsättningen uppgå till ca 1 100 000 personer.

Jämför man länsstyrelsernas prognoser för industriutvecklingen i länen under 1980-talet med utfallet för 1970-talet finner man en något mindre spridning i utvecklingstakten för perioden 1980–1990. Desutom väntas hälften av länen få minskad industrissysselsättning jämfört med sex län under 1970-talet (se fig 2:5). Bland de tolv län som förväntas få en krympande sysselsättning återfinns fem bland de sex som väntas minska också under 1970-talet. I Västmanlands län väntar man att nedgången skall plana ut under 1980-talet. De sju som tidigare inte har haft

sysselsättningsminskning men som enligt prognosen skulle få detta på 1970-talet är Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Värmlands, Älvsborgs, Gävleborgs samt Västernorrlands län. De tre sistnämnda länen hade minskande industrisysselsättning också under perioden 1965–1970 medan de fyra övriga för första gången skulle få en nedgång under 1980-talet.

Ser man till storleken på den förväntade minskningen i de tolv länen under 1980-talet är den i tre län förhållandevis måttlig, nämligen i Östergötlands, Älvsborgs och Värmlands län. Nedgången är större eller mellan 2 och 6 % i Stockholms, Kalmar, Blekinge, Örebro, Gävleborg och Västernorrlands län. Den största relativa minskning förväntas i Kronobergs, Malmöhus samt Kopparbergs län med ca 8–12 % (se tab 2:21).

Bland de totalt elva län som beräknas få en ökad industrisysselsättning under 1980-talet är det i nio fall fråga om en dämpning av expansions-takten i förhållande till 1970-talet. Endast i Uppsala och Södermanlands län innebär prognoserna en ökad tillväxt. I Jönköpings, Kristianstads samt Göteborg och Bohus län väntas en mycket måttlig ökning. En något kraftigare uppgång räknar man med i Uppsala, Södermanlands, Gotlands samt Västerbottens län där ökningen ligger kring ca 8 % medan den största relativa uppgången anges för Norrbottens län med ca 24 %.

Den genomsnittliga relativa förändringen i industrisysselsättningen inom de fyra ortstyperna under 1980-talet framgår av tab 2:19

Inom storstadsområden innebär prognoserna för 1980-talet en förstärkning av den svaga nedgångstakten under perioden 1970–1980. Minskningen väntas bli ca 5 %.

För primära centra pekar prognoserna för perioden 1980–1990 på en stagnerande industrisysselsättning vilket kan jämföras med en svag uppgång under 1970-talet.

Prognoserna för regionala centra under 1980-talet innebär att den svaga ökningen under 1970-talet övergår i en mycket svag nedgång i sektorns sysselsättning.

När det slutligen gäller sysselsättningsutvecklingen inom industrin i gruppen kommuncentra så pekar prognosen för 1980-talet på stagnation. Prognoserna för 1970-talet innebär en måttlig ökning.

Sammanfattningsvis kan konstateras att den negativa prognosen för

Tab. 2:21 Förändring i antal sysselsatta inom tillverkningsindustri, länsvis, perioden 1980–1990 enligt länsstyrelsernas prognoser (avrundade värden)

Förändring i antal industri-sysselsatta 1980–1990	Län
+ 7 000	BD
+ 2 000 – + 3 500	R, AC
+ 500 – + 1 000	C, D, N, O, Z
0 – + 500	F, I, L, U
0 – – 500	E, S
– 500 – – 1 500	A, K, R
– 1 500 – – 2 000	T, X, Y
– 3 500 – – 4 000	G, W
– 7 500 – – 9 000	AB, M

industrisysselsättningen i storstadsområden under 1970-talet skulle komma att accentueras något under perioden 1980–1990. I primära centra och kommuncentra väntas sektorns sysselsättning stagnera kring 1980-års nivå. Den svaga ökningen inom regionala centra under 1970-talet beräknas slå om till en svagt negativ utveckling (se tab 2:19).

2.4 Byggnadsindustri

Under perioden 1965–1970 ökade sysselsättningen inom byggnadsindustrin med ca 10 700 personer eller med ca 3 %. På riksnivån innebär länsstyrelsernas prognoser att antalet sysselsatta inom denna sektor i hela landet kommer att minska med ca 77 000 personer fram till år 1980. Procentuellt motsvarar detta en nedgång med ca 23 %. År 1980 beräknas den totala sysselsättningen inom sektorn uppgå till ca 262 400 personer. Sysselsättningsutvecklingen inom sektorn perioden 1970–1974 är trendmässig¹ något mer negativ än länsstyrelsernas prognoser sammantagna för 1970-talet (se tab 2:22²).

2.4.1 Prognosutfall länsvis perioden 1970–1980

Om man studerar det länsvisa prognosutfallet för 1970-talet finner man (fig 2:7) att 20 av de 24 länen skulle få en mindre relativ nedgång än

¹ Årsmedeltal enligt arbetskraftsundersökningen (AKU).

² Tabellen återfinns i slutet av avsnitt 2.

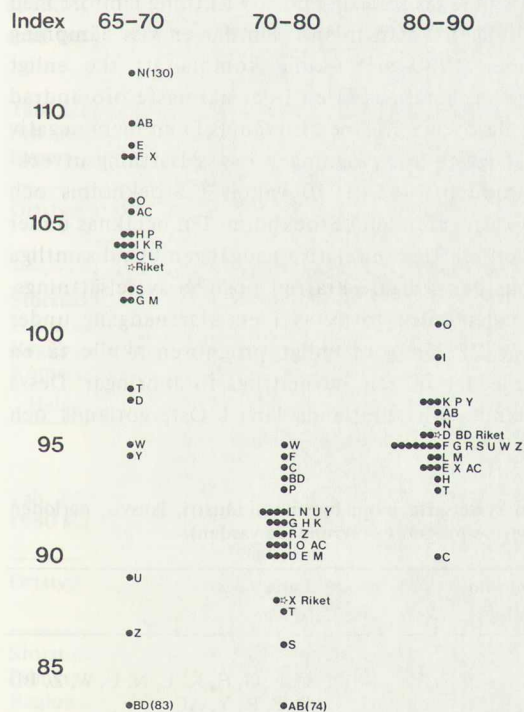

Fig. 2:7 Sysselsättningsutveckling inom byggnadsindustri, länsvis, under perioderna 1965–1970, 1970–1980 samt 1980–1990 (Index)*

genomsnittet för riket. Detta beror främst på den kraftiga minskning som prognosen innebär för Stockholms län och på detta läns stora antal sysselsatta inom sektorn. Femton län beräknas få en minskning med 15–20 %. I denna grupp återfinns bl a de övriga två storstadslänen.

En något svagare relativ nedgång väntas i Uppsala, Jönköpings, Älvsborgs, Kopparbergs samt Norrbottens län varierande mellan 10 och 15 %.

Gävleborgs och Örebro län beräknas få en relativ minskning nära riksgenomsnittet medan nedgången i Värmlands län förväntas bli större. I Stockholms län anges sysselsättningsminskningen under 1970-talet till ca 45 %.

Tillsammans utgör den prognoserade minskningen för de tre storstadslänen drygt hälften av den beräknade totala nedgången inom sektorn under 1970-talet. Majoriteten av länen förväntas få en nedgång varierande mellan 1 000 och 2 000 personer (se *tab 2:23*). En något kraftigare minskning anges för Östergötlands, Värmlands, Örebro samt Gävleborgs län.

Om man jämför det länsvisa prognosutfallet för 1970-talet med utvecklingen inom byggnadsindustrin i länen under perioden 1965–1970 finner man en väsentligt mindre spridning i fråga om relativ förändringstakt under prognosperioden. Dessutom ökade sysselsättningen inom byggnadsindustrin i 17 av de 24 länen under den senare hälften av 1960-talet jämfört med den nedgång som förväntas i samtliga län under 1970-talet. Endast ett län kan sägas röra sig i positiv riktning jämfört med den tidigare perioden, nämligen Västmanlands län där en viss dämpning av minskningstakten under 1970-talet skulle komma att ske enligt prognoserna. Kopparbergs län beräknas få en i det närmaste oförändrad svag nedgångstakt medan de övriga 22 länen förväntas få en mera negativ utveckling. Den klart kraftigaste omsvängningen i sysselsättningsutveckling i förhållande till perioden 1965–1970 väntas i Stockholms och Hallands län. Den klart positiva trenden i Stockholms län beräknas under 1970-talet ha övergått i den kraftigaste relativa nedgången bland samtliga län. I Hallands län bedöms den tidigare kraftigt positiva sysselsättningsutvecklingen inom byggnadssektorn förbytas i en klar nedgång under 1970-talet. För två av de 22 län som enligt prognosen skulle få en försämrad utveckling skulle det bli relativt måttliga förändringar. Dessa bägge län är Västernorrlands och Jämtlands län. I Östergötlands och

Tab. 2:23 Förändring i antal sysselsatta inom byggnadsindustri, länsvis, perioden 1970–1980 enligt länsstyrelsernas prognoser (avrundade värden)

Förändring i antal sysselsatta inom byggnadsindustri 1970–1980	Län
0 – – 500	I
–1 000 – – 1 500	C, F, G, H, K, L, N, U, W, Z, BD
–1 500 – – 2 000	D, P, R, Y, AC
–2 500 – – 3 000	E, S, T, X
–5 800 – – 6 500	M, O
–31 000	AB

Gävleborgs län väntas en något kraftigare förändring mellan de bägge perioderna (se fig 2:7).

2.4.2 Utvecklingen i ortstyper perioden 1970–1980

Storstadsområden förväntas få en ungefär dubbelt så kraftig minskning som de tre övriga ortstyperna inom vilka den genomsnittliga nedgången beräknas bli förhållandevis likartad. Regionala centra förväntas få en något mer negativ utveckling av sysselsättningen inom byggnadsindustrin än främst primära centra (se tab 2:24).

Primära centra utanför stödområdet väntas minska relativt mest (se tab 2:25). I det inre stödområdet beräknas nedgången för denna ortstyp bli ungefär dubbelt så stor som inom det allmänna stödområdet. För regionala centra innebär prognoserna att den största minskningen kommer att uppstå i det inre stödområdet. Inom övriga områden skulle nedgången av sysselsättningen inom sektorn bli ungefär likartad. Liksom för regionala centra pekar prognoserna för kommuncentra på en klart större nedgång i det inre stödområdet än inom övriga områden. Däremot beräknas minskningen för denna ortstyp bli något större inom det allmänna stödområdet jämfört med övriga riket.

Om man betraktar resp område sammantaget finner man att den genomsnittliga nedgången inom byggnadsindustrin är relativt likartad inom det inre stödområdet och inom övriga riket. Inom det allmänna stödområdet däremot beräknas minskningen bli mindre än hälften så stor som inom de två övriga områdena.

Tab. 2:24 Antal sysselsatta inom byggnadsindustri inom ortstyper åren 1970, 1980 och 1990 samt relativ förändring perioderna 1970–1980 och 1980–1990 enligt länsstyrelsernas prognoser

Ortstyp	Antal sysselsatta (1 000-tal)			Relativ förändr. (%)	
	1970	1980	1990	1970–1980	1980–1990
Storstadsområden	116	76	72	-34,6	- 5,5
Primära centra	101	86	79	-14,7	- 7,7
Regionala centra	77	64	58	-17,6	- 9,7
Kommuncentra	45	37	32	-16,8	-13,7
Hela riket	340	263	241	-22,5	- 8,4

Tab. 2:25 Sysselsättningsförändring (%) inom byggnadsindustri perioden 1970–1980 fördelad på ortstyper och områden enligt länsstyrelsernas prognoser

Ortstyp	Inre stöd- området	Allmänna stödområdet	Övriga riket	Totalt
Storstadsområden	-	-	-34,6	-34,6
Primära centra	-11,1	- 4,0	-17,9	-14,7
Regionala centra	-26,8	-17,0	-15,9	-17,6
Kommuncentra	-27,9	-18,9	-13,6	-16,8
Summa	-25,6	-11,3	-24,3	-22,5

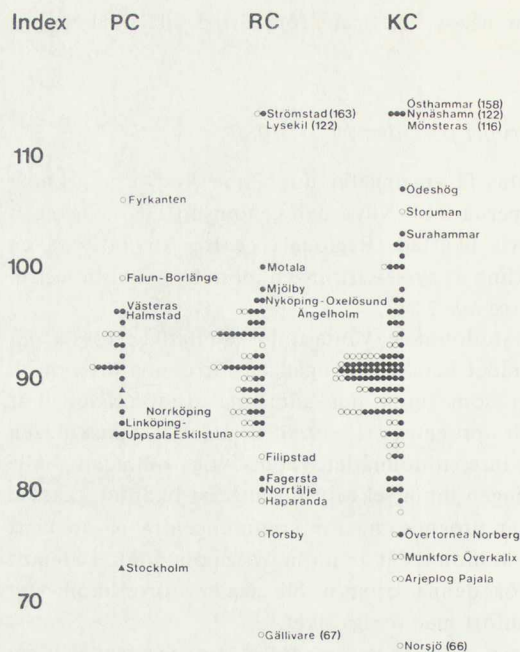

Fig. 2:8 Sysselsättningsutveckling inom byggnadsindustri i kommuner fördelade på ortstyp under perioden 1970–1980 (Index)*

Om man studerar den fjärdedel kommuner inom resp ortstyp vilka förväntas få den största relativa nedgången inom sektorn finner man att drygt en tredjedel av dessa återfinns i Kronobergs, Gävleborgs samt Värmlands län. Av dessa beräknas Kronobergs län få en något mindre nedgång än riksgenomsnittet medan de bägge övriga förväntas få en klart större nedgång än majoriteten av länen (se fig 2:8).

Av den fjärdedel kommuner inom resp ortstyp som beräknas få den minsta nedgången i sektorns sysselsättning under 1970-talet återfinns drygt 2/3 i sex län. Dessa är Östergötlands, Jönköpings, Kristianstads, Malmöhus, Älvsborgs samt Kopparbergs län. Samtliga förväntas få en svagare minskning än riksgenomsnittet för 1970-talet (se fig 2:8).

2.4.3 Sysselsättningsutveckling inom byggnadsindustri perioden 1980–1990

Enligt länsstyrelsernas prognoser kommer antalet sysselsatta inom byggnadsindustrin i hela riket att minska med drygt 20 000 personer under 1980-talet. Procentuellt innebär detta en minskning med ca 8 %. År 1990 beräknas antalet sysselsatta inom sektorn till ca 240 000 (se tab 2:22).

Om man jämför prognoserna för sysselsättningsutvecklingen inom byggnadsindustrin i länen under 1980-talet med utfallet för 1970-talet finner man en något mindre spridning i fråga om utvecklingstakt för perioden 1980–1990. Samtliga län utom ett väntas få minskande sysselsättning även under 1980-talet. I 22 län väntas små avvikelser från

Tab. 2:26 Förändrat antal sysselsatta inom byggnadsindustri, länsvis, perioden 1980–1990 enligt länsstyrelsernas prognoser (avrundade värden)

Förändring i antal sysselsatta inom byggnadsindustri 1980–1990	Län
0 – + 200	O
0 – – 500	F, I, K
– 500 – –1 000	D, G, H, L, N, P, R, S, U, W, Y, Z, AC
–1 000 – –1 500	E, T, X
–1 500 – –2 000	C
–2 000 – –2 500	AB, M

den riksgenomsnittliga relativa minskningen. I Göteborg och Bohus län beräknas sysselsättningen inom sektorn i stort sett förbli konstant under 1980-talet, medan prognosen för Uppsala län pekar på en något större sysselsättningsminskning under 1980-talet.

Ser man till förändringen av nedgångstakten mellan 1970- och 1980-talet, innebär prognosen för Stockholms län närmast en utplaning av nedgångstakten från 1970-talet. Uppsala är det enda län där sysselsättningen inom sektorn skulle komma att bli mera negativ under 1980-talet än under 1970-talet (se *fig 2:7*).

Nedgången inom Stockholms och Malmöhus län utgör drygt 1/5 av den prognoserade minskningen för hela landet under 1980-talet (se *tab 2:26*).

Ser man på prognosutfallet för skilda ortstyper kan konstateras att i storstadsområdena skulle den kraftiga minskningstakten från 1970-talet dämpas under 1980-talet och ligga kring minus 6 %.

För primära centra innebär prognoserna för 1980-talet en ungefär hälften så hög nedgångstakt som under 1970-talet. Den genomsnittliga minskningen ligger kring minus 8 %.

Prognoserna för regionala centra under 1980-talet pekar liksom för primära centra på en halvering av nedgångstakten från 1970-talet. Den genomsnittliga minskningen för 1980-talet skulle komma att ligga omkring minus 10 %.

När det gäller kommuncentra innebär prognoserna för 1980-talet en liten dämpning av minskningstakten från 1970-talet. För 1980-talet anges den genomsnittliga nedgången till ca minus 14 %.

Den genomsnittliga nedgångstakten för sysselsättningen inom sektorn under 1970-talet skulle således dämpas inom samtliga ortstyper under 1980-talet. Den kraftigaste omsvängningen beräknas ske i storstadsområden och den svagaste i kommuncentra (se *tab 2:24*).

2.5 Varuhandel

Under perioden 1965–1970 minskade sysselsättningen inom varuhandel med ca 6 000 personer eller med ca 1,3 %. Antalet sysselsatta inom denna sektor kommer enligt länsstyrelsernas prognoser att öka med ca 7 000 personer under 1970-talet för hela riket. Procentuellt innebär detta

Tab. 2:28 Antal sysselsatta inom parti- och detaljhandel åren 1970 och 1980 samt relativ förändring perioderna 1965–1970 och 1970–1980 enligt länsstyrelsernas prognoser

Delbransch	Antal sysselsatta		Relativ förändring (%)	
	1970	1980	1965– 1970	1970– 1980 ^x
Partihandel	161 100	178 900	+ 1,6	+ 5,4
Detaljhandel	285 100	273 900	– 2,8	– 2,0
Summa varuhandel	446 200	452 800	– 1,3	+ 0,7

^xPer femårsperiod

en ökning med ca 1,5 %. År 1980 skulle den totala sysselsättningen inom varuhandel uppgå till ca 450 000 personer (se tab 2:27¹).

Den registrerade sysselsättningsförändringen enligt arbetskraftsundersökningarna för perioden 1970–1974 följer trendmässigt väl länsplaneringens prognos för 1970-talet.

För delbranschen *partihandel* innebär prognoserna för 1970-talet en i det närmaste tre gånger så hög ökningstakt som under perioden 1965–1970 men uppgången är likväl förhållandevis måttlig.

När det gäller delsektorn *detaljhandel* pekar prognoserna för 1970-talet på en lägre nedgång än under perioden 1965–1970. Den relativa minskningen under 1970-talet förväntas bli mycket måttlig (se tab 2:28).

2.5.1 Prognosutfall länsvis perioden 1970–1980

Länsstyrelsernas prognoser visar att i 18 av de 24 länen kommer sysselsättningsförändringen under 1970-talet att ligga inom ett intervall på ca $\pm 5\%$ kring riksgenomsnittet. Av de totalt sex län som väntas få minskad sysselsättning under 1970-talet beräknas tre få en mer markerad nedgång. Detta gäller Gotlands, Värmlands samt Örebro län. Bland de totalt 20 län som förväntas få en ökad sysselsättning skulle tre få en något större uppgång än övriga nämligen Uppsala, Kronobergs samt Hallands län (se fig 2:9). Den ungefärliga storleken av den prognoserade förändringen i antal sysselsatta inom sektorn varuhandel i länen under 1970-talet framgår av tab 2:29.

¹ Tabellen återfinns i slutet av avsnitt 2.

Tab. 2:29 Förändring i antal sysselsatta inom varuhandel, länsvis, perioden 1970–1980 enligt länsstyrelsernas prognoser

Förändring i antal sysselsatta inom varuhandel 1970–1980	Län
+ 1 500 – + 2 000	AB, M
+ 500 – + 1 000	C, E, G, N, U, BD
0 – + 500	D, F, H, K, L, O, R, W, Z, AC
0 – – 500	I, P, X, Y
– 500 – – 1 000	S, T

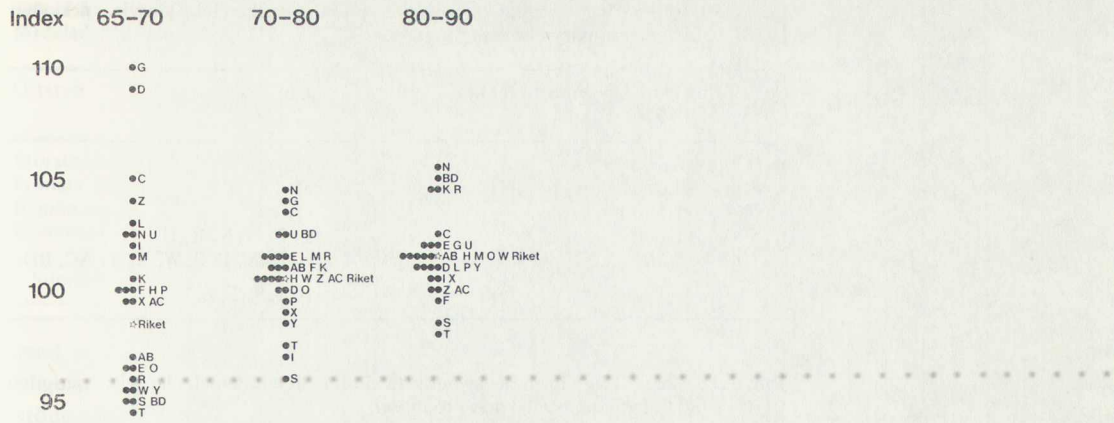

Fig. 2:9 Sysselsättningsutveckling inom varuhandel, länsvis, under perioderna 1965-1970, 1970-1980 samt 1980-1990 (Index)*

Jämför man det länsvisa prognosutfallet för 1970-talet med utvecklingen inom varuhandeln under perioden 1965-1970 finner man att spridningen mellan länen är klart större under prognosperioden.

I 15 av de 24 länen förväntas sysselsättningsutvecklingen röra sig i positiv riktning under 1970-talet jämfört med den tidigare perioden. Endast i tre fall är det dock fråga om några mer markerade trendskiften. I Östergötlands, Skaraborgs samt Norrbottens län väntas en måttlig nedgång under perioden 1965-1970 övergå till en svag ökning under 1970-talet. Av de nio län som beräknas röra sig i negativ riktning i förhållande till den tidigare perioden är det endast i tre fall fråga om mer markerade trender. I Södermanlands och Kronobergs län väntas den klart positiva utvecklingen från 1965-1970 avmattas till svag ökning under 1970-talet. För Gotlands län innebär prognosen att den svagt positiva sysselsättningsutvecklingen inom sektorn under den tidigare perioden kommer att övergå i en svag negativ utveckling under 1970-talet (se fig 2:9).

Om man studerar det länsvisa prognosutfallet för delsektorn *partihandel* under 1970-talet finner man att 19 av de 24 länen förväntas få en ökad sysselsättning. I tio av dessa varierar ökningen mellan ca 100 och 500 sysselsatta och i sex andra mellan 500 och 800. Den klart kraftigaste uppgången väntas i de tre storstadslänen. För fem län anges en minskad sysselsättning inom delsektorn men i dessa län är det som mest fråga om ett hundratal färre sysselsatta. Den ungefärliga förändringen i antal sysselsatta inom resp län framgår av tab 2:30.

För delsektorn *detaljhandel* innebär länsstyrelsernas prognoser för 1970-talet en minskad sysselsättning i 15 av de 24 länen. För nio av dessa län väntas nedgången variera med 0-500 personer och för fyra med ca 500-1 000 sysselsatta. Den klart största nedgången väntas i de tre storstadslänen. Bland de totalt åtta län som beräknas få ökad sysselsättning inom detaljhandel väntas måttlig uppgång i sju och en klart kraftigare i ett län, Uppsala län, (se tab 2:31).

Tab. 2:30 Förändring i antal sysselsatta inom partihandel, länsvis, perioden 1970–1980 enligt länsstyrelsernas prognoser

Förändring i antal sysselsatta inom partihandel 1970–1980	Län
+6 000 – +6 500	AB
+3 500 – +4 000	M
+1 000 – +1 500	O
+ 500 – +1 000	E, F, G, N, R, U
+ 100 – + 500	C, D, K, L, P, W, X, Y, AC, BD
0 – – 100	H, I, S, T, Z

Tab. 2:31 Förändring i antal sysselsatta inom detaljhandel, länsvis, perioden 1970–1980 enligt länsstyrelsernas prognoser

Förändring i antal sysselsatta inom detaljhandel 1970–1980	Län
+ 600	C
0 – + 200	G, H, K, L, N, Z, BD
0 – – 500	D, E, F, I, R, U, W, X, AC
–500 – –1 000	P, S, T, Y
–1 100	O
–2 000	M
–4 400	AB

2.5.2 Utvecklingen i ortstyper perioden 1970–1980

Inom storstadsområden (tab 2:32) beräknas sysselsättningen inom varuhandel öka något svagare än inom primära centra. De två övriga ortstyperna väntas genomsnittligt få en svagt minskad sysselsättning. Nedgången är störst inom gruppen kommuncentra.

I primära centra inom det inre och allmänna stödområdet beräknas sysselsättningen inom varuhandel öka ungefär lika mycket. Uppgången förväntas bli endast omkring hälften så stor för denna ortstyp i resten av landet. När det gäller regionala centra innebär prognosen ungefär samma minskning inom det inre och allmänna stödområdet. Utanför stödområdet beräknas denna ortstyp få en svag uppgång av sysselsättningen.

För kommuncentra inom det inre stödområdet väntas en klar nedgång

Tab. 2:32 Antal sysselsatta inom varuhandel i ortstyper åren 1970, 1980 och 1990 samt relativ förändring perioderna 1970–1980 och 1980–1990 enligt länsstyrelsernas prognoser

Ortstyp	Antal sysselsatta (1 000-tal)			Relativ förändr. (%)	
	1970	1980	1990	1970–1980	1980–1990
Storstadsområden	193	197	203	+2,1	+3,4
Primära centra	130	134	139	+3,5	+3,5
Regionala centra	83	82	84	–1,2	+2,2
Kommuncentra	41	39	40	–3,0	+1,8
Totalt riket	446	452	466	+1,4	+3,1

Tab. 2:33 Sysselsättningsförändring (%) inom varuhandel perioden 1970–1980 fördelad på ortstyper och områden enligt länsstyrelsernas prognoser

Ortstyp	Inre stöd-området	Allmänna stödområdet	Övriga riket	Totalt
Storstadsområden	–	–	+ 2,1	+ 2,1
Primära centra	+ 6,6	+ 6,3	+ 2,7	+ 3,5
Regionala centra	– 7,7	– 7,4	+ 1,5	– 1,2
Kommuncentra	– 13,9	– 6,8	– 0,6	– 3,0
Summa	– 6,0	+ 0,1	+ 2,0	+ 1,4

med ca 14 %. Minskningen inom det allmänna stödområdet beräknas bli ungefär hälften så stor. Sysselsättningen inom varuhandel utanför stödområdet förväntas bli i stort sett oförändrad i denna ortstyp.

Tillsammans innebär detta en klar nedgång inom det inre stödområdet som helhet. Inom det allmänna stödområdet beräknas sysselsättningen inom sektorn i stort sett förbli oförändrad under 1970-talet. Utanför stödområdet väntas en mycket svag ökning (se tab 2:33).

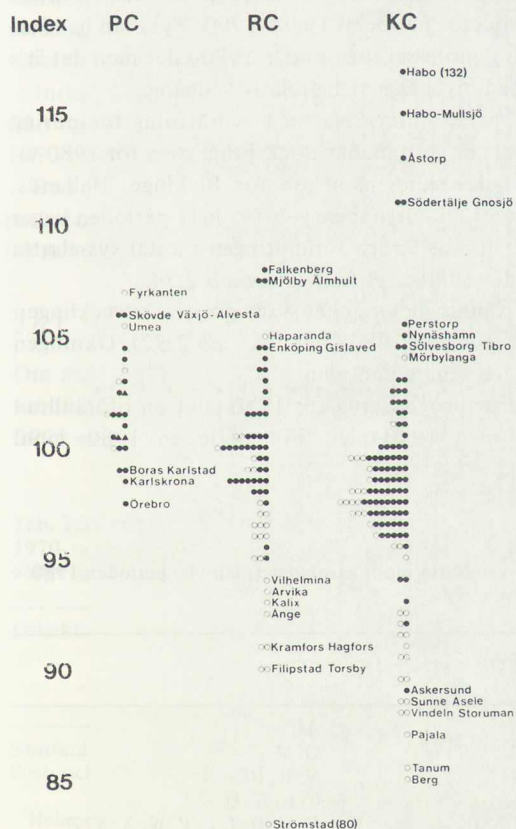

Fig. 2:10 Sysselsättningsutveckling inom varuhandel i kommuner fördelade på ortstyp under perioden 1970–1980 (Index)*

Den fjärdedel kommuner inom resp ortstyp som beräknas få den mest positiva sysselsättningsutvecklingen inom varuhandel återfinns till ca 40 % i Kalmar, Kristianstads, Malmöhus samt Skaraborgs län. Samtliga fyra län väntas få en utveckling nära riksgenomsnittet för sektorn.

Av den fjärdedel kommuner inom resp ortstyp som väntas få den mest negativa sysselsättningsutvecklingen inom varuhandel finns omkring 3/4 i sex län. Dessa är Värmlands, Örebro, Gävleborgs, Jämtlands, Västerbottens samt Norrbottens län. De två förstnämnda beräknas få den mest markerade minskningen inom sektorn medan de övriga fyra ligger nära riksgenomsnittet (se *fig 2:10*).

2.5.3 Sysselsättningsutveckling inom varuhandel perioden 1980–1990

Summerade till riksnivån visar länsstyrelsernas prognoser att antalet sysselsatta inom varuhandel kommer att öka med ca 14 000 personer eller med ca 7 % under 1980-talet. Jämfört med prognosen för 1970-talet innebär detta en dubbelt så hög tillväxttakt. År 1990 anges sysselsättningen inom sektorn till ca 470 000 personer.

Jämför man länsstyrelsernas prognoser för utvecklingen inom varuhandeln under 1980-talet med utfallet för 1970-talet finner man en något mindre spridning i utveckling för perioden 1980–1990. Fyra län bedöms få en minskad sysselsättning inom sektorn under 1980-talet men det är i samtliga av dessa fråga om en mycket måttlig relativ nedgång.

De flesta län väntas få ungefär samma relativa sysselsättningsförändring som riksgenomsnittet. För fyra län innebär dock prognosen för 1980-talet en något mer markerad ökning nämligen för Blekinge, Hallands, Skaraborgs samt Norrbottens län där uppgången för hela perioden ligger kring 10 % (se *fig 2:9*). Den ungefärliga förändringen i antal sysselsatta inom sektorn i resp län under 1980-talet framgår av *tab 2:34*.

Inom storstadsområden väntas den mycket svaga positiva utvecklingen från 1970-talet förstärkas under 1980-talet (se *tab 2:32*). Ökningen beräknas till ca 3 % under den senare perioden.

För primära centra innebär prognoserna för 1980-talet en oförändrad svag ökningstakt jämfört med 1970-talet. För perioden 1980–1990 väntas ökningen bli ca 4 %.

Tab. 2:34 Förändring i antal sysselsatta inom varuhandel, länsvis, perioden 1980–1990 enligt länsstyrelsernas prognoser

Förändring i antal sysselsatta inom varuhandel 1980–1990	Län
+3 300	AB
+1 500 – +1 700	O, M
+1 000 – +1 500	N, R, BD
+ 500 – +1 000	C, E, K, U
0 – + 500	D, G, H, I, L, P, W, X, Y, Z
0 – – 500	F, S, T, AC

Prognosen för regionala centra under 1980-talet innebär att den mycket svaga negativa utvecklingen från 1970-talet övergår i svag ökning. Uppgången för perioden 1980–1990 anges till ca 2 %.

När det gäller sysselsättningen inom varuhandel i gruppen kommuncentra pekar prognosen för 1980-talet på en mycket svag ökning. I förhållande till prognoserna för 1970-talet innebär detta att en svagt negativ trend bryts.

Sammanfattningsvis kan konstateras att prognoserna för sysselsättningen inom varuhandel under 1980-talet pekar på en svag och relativt likartad ökning i samtliga fyra ortstyper. I förhållande till prognoserna för 1970-talet innebär detta för regionala- och kommuncentra att en svag nedgång bryts och övergår till en svag ökning.

2.6 Samfärdsel, post och televerk

Under perioden 1965–1970 ökade sysselsättningen inom samfärdsel, post- och televerk med ca 6 800 personer eller med 2,8 %. På riksnivån innebär länsstyrelsernas prognoser att antalet sysselsatta inom denna sektor kommer att förbli oförändrat under 1970-talet dvs ca 250 000 personer (se *tab 2:35*¹). Länsplaneringens prognos för 1970-talet följer väl trenden² i sysselsättningsutvecklingen perioden 1970–1974.

Inom *samfärdsel* väntas den svagt positiva sysselsättningsutvecklingen från perioden 1965–1970 övergå i en svagt negativ trend under 1970-talet (se *tab 2:36*).

Den svaga positiva sysselsättningsutvecklingen för *post- och televerk* perioden 1965–1970 väntas under 1970-talet bli omkring hälften så stor (se *tab 2:36*).

2.6.1 Prognosutfall länsvis perioden 1970–1980

Om man studerar det länsvisa prognosutfallet för 1970-talet för sektorn samfärdsel, post- och televerk finner man att 15 av de 24 länen återfinns inom ett intervall på ± 5 % kring riksgenomsnittet på ± 0 %. Utanför detta

Tab. 2:36 Antal sysselsatta inom samfärdsel och post- och televerk åren 1965, 1970 och 1980 samt relativ förändring perioderna 1965–1970 och 1970–1980 enligt länsstyrelsernas prognoser

Delsektor	Antal sysselsatta (1 000-tal)			Relativ förändring (%)	
	1965	1970	1980	1965–1970	1970–1980 ^x
Samfärdsel	180	182	179	+1,2	-1,2
Post- och telev.	66	71	75	+7,0	+2,7
Hela sektorn	246	253	253	+2,8	± 0

¹ Tabellen återfinns i slutet av avsnitt 2.

² Årsmedeltal enligt arbetskraftsundersökningen (AKU).

^xPer femårsperiod

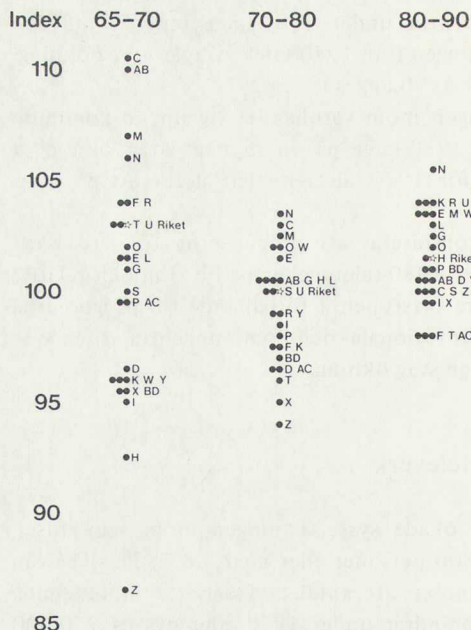

Fig. 2:11 Sysselsättningsutveckling inom samfärd-
sel, post- och televerk, länsvis, under perioderna
1965-1970, 1970-1980 samt 1980-1990 (In-
dex)*

intervall finns två län där sysselsättning väntas öka med 6-7 %. Dessa bägge är Uppsala och Hallands län. Förutom dessa län finns sju andra utanför intervallet vilka väntas få sysselsättningsminskning på mellan 5 och 10 %. Dessa är Södermanlands, Blekinge, Örebro, Gävleborgs, Jämtlands, Västerbottens samt Norrbottens län. Totalt väntas hälften av länen få en minskad sysselsättning inom sektorn (se fig 2:11). Den ungefärliga förändringen i antal sysselsatta inom sektorn i länen framgår av tab 2:37.

Jämför man det länsvisa prognosutfallet för 1970-talet med utvecklingen inom samfärdsel, post- och televerk perioden 1965-1970, finner man att spridningen mellan länen under prognosperioden skulle bli något mindre. I 15 av de 24 länen väntas förändringen mellan de två perioderna ske i "negativ" riktning. För åtta län innebär detta en dämpning av den positiva sysselsättningsutvecklingen under perioden 1965-1970. Störst väntas denna nedgång bli i Stockholms och Uppsala län. Dessa två län hade den mest positiva utvecklingen inom sektorn under perioden 1965-1970. I de resterande sju länen innebär prognoserna i tre fall att en svagt positiv utveckling övergår i en svagt negativ riktning, nämligen i Jönköpings, Skaraborgs samt Örebro län. För fyra län pekar prognoserna på en liten ökning jämfört av en svagt negativ trend från perioden 1965-1970.

Tab. 2:37 Förändring i antal sysselsatta inom samfärdsel, post- och televerk, länsvis, perioden 1970–1980 enligt länsstyrelsernas prognoser

Förändring i antal sysselsatta inom samfärdsel, post- och televerk 1970–1980	Län
+ 1 300 – + 1 400	M, O
+ 200 – + 500	AB, C, E, N, W
0 – + 200	H, G, K, L, S, U
0 – – 200	I, R
– 200 – – 400	D, F, P, Y
– 500 – – 600	T, Z, AC, BD
– 900	X

I åtta län väntas sysselsättningen inom sektorn röra sig i ”positiv” riktning under 1970-talet i förhållande till den tidigare perioden. Endast i två av dessa län är det dock fråga om en mer markerad förändring. I Kalmar län väntas den klart negativa tendensen från perioden 1965–1970 övergå till en svagt positiv utveckling. Prognosen för sektorns sysselsättning i Jämtlands län pekar på en något mer än halverad nedgångstakt. Detta län hade under perioden 1965–1970 den mest negativa utvecklingen av samtliga län med en minskning på 14 % (se fig 2:11).

För delsektorn *samfärdsel* innebär länsstyrelsernas prognoser en minskad sysselsättning i 16 av de 24 länen. I Västmanlands län väntas en oförändrad sysselsättning inom sektorn medan en uppgång beräknas inträffa i sju län. Av tab 2:38 framgår den ungefärliga storleken på de prognoserade förändringarna inom delsektorn i de olika länen under 1970-talet i antal sysselsatta räknat.

tab. 2:38 Förändring i antal sysselsatta inom samfärdsel, länsvis, perioden 1970–1980 enligt länsstyrelsernas prognoser

Förändring i antal sysselsatta inom samfärdsel 1970–1980	Län
+ 500 – + 700	AB, M, O
0 – + 200	C, L, N, W
0 – – 200	E, G, H, I, U
– 200 – – 400	K, Y, AC
– 400 – – 600	D, F, R, P, S, Z, BD
– 600 – – 800	T, X

Tab. 2:39 Förändring i antal sysselsatta inom post- och televerk, länsvis, perioden 1970–1980 enligt länsstyrelsernas prognoser

Förändring i antal sysselsatta inom post- och televerk 1970–1980	Län
+700 – + 800	M, O
+200 – + 500	E, F, H, P, R, S
0 – + 200	AB, C, D, G, I, K, N, T, U, W, Y
0 – – 200	L, X, Z, AC, BD

Prognoserna för sysselsättningen inom delsektorn *post- och televerk* i länen under 1970-talet pekar på en ökning i 18 av de 24 länen. I Gotlands län väntas en oförändrad sysselsättning medan en nedgång beräknas ske i fem län (se *tab 2:39*).

2.6.2 Utvecklingen i ortstyper perioden 1970–1980

Inom storstadsområden och primära centra väntas en mycket svag ökning av sysselsättningen inom sektorn samfärdsel, post- och televerk under 1970-talet (se *tab 2:40*). Prognoserna för regionala centra och kommuncentra pekar på en svag nedgång vilken är något mer markant i den sistnämnda ortstypen.

Primära centra i det inre stödområdet väntas få nedgång av sysselsättningen inom sektorn under 1970-talet. I övriga riket beräknas en svag ökning i denna ortstyp och i allmänna stödområdet, en något större uppgång. Regionala centra i det inre stödområdet beräknas få en ungefär lika stor minskning inom sektorn som kommuncentra. I det allmänna stödområdet väntas en ungefär hälften så stor nedgång och i övriga riket en mycket svag minskning. För kommuncentra i det inre stödområdet innebär prognoserna en kraftig nedgång av sysselsättningen inom den aktuella sektorn. I det allmänna stödområdet väntas minskningen bli likartad den för regionala centra medan en något mindre nedgång beräknas ske inom kommuncentra i övriga riket (se *tab 2:41*).

Tab. 2:40 Antal sysselsatta inom samfärdsel, post- och televerk inom ortstyper åren 1970, 1980 och 1990 samt relativ förändring perioderna 1970–1980 och 1980–1990 enligt länsstyrelsernas prognoser

Ortstyp	Antal sysselsatta (1 000-tal)			Relativ förändr. (%)	
	1970	1980	1990	1970–1980	1980–1990
Storstadsområden	109	111	114	+2,1	+2,8
Primära centra	70	72	75	+2,3	+5,2
Regionala centra	50	48	49	-4,1	+2,3
Kommuncentra	25	23	24	-6,8	+1,8
Totalt riket	253	253	261	+0,1	+3,3

Tab. 2:41 Sysselsättningsförändring (%) inom samfärdsel, post- och televerk, perioden 1970–1980 fördelad på ortstyper och områden enligt länsstyrelsernas prognoser

Ortstyp	Inre stöd- området	Allmänna stödområdet	Övriga riket	Totalt
Storstadsområden	–	–	+ 2,1	+ 2,1
Primära centra	-11,2	+ 5,3	+ 1,9	+ 2,3
Regionala centra	-12,1	- 5,2	- 1,4	- 4,1
Kommuncentra	-19,4	- 5,6	- 3,9	- 6,8
Summa	-14,0	+ 0,4	+ 1,1	+ 0,1

Om man studerar den fjärdedel kommuner inom resp ortstyp där sysselsättningen inom sektorn beräknas få den mest gynnsamma utvecklingen finner man att närmare hälften av dessa kommuner återfinns i fem län. Dessa är Uppsala, Malmöhus, Älvsborgs, Västmanlands samt Kopparbergs län. Av dessa län väntas Älvsborgs län få en något mer negativ utveckling inom sektorn än riksgenomsnittet medan de övriga på motsvarande sätt beräknas få en mer positiv utveckling (se fig 2:12).

Ser man till den fjärdedel kommuner inom resp ortstyp där sysselsättningen inom sektorn väntas få den minst gynnsamma utvecklingen finner man att omkring två tredjedelar av dessa återfinns i fem län nämligen Örebro, Gävleborgs, Jämtlands, Västerbottens samt Norrbottens län. Samtliga dessa län väntas få en mer negativ utveckling inom sektorn än riksgenomsnittet (se fig 2:12).

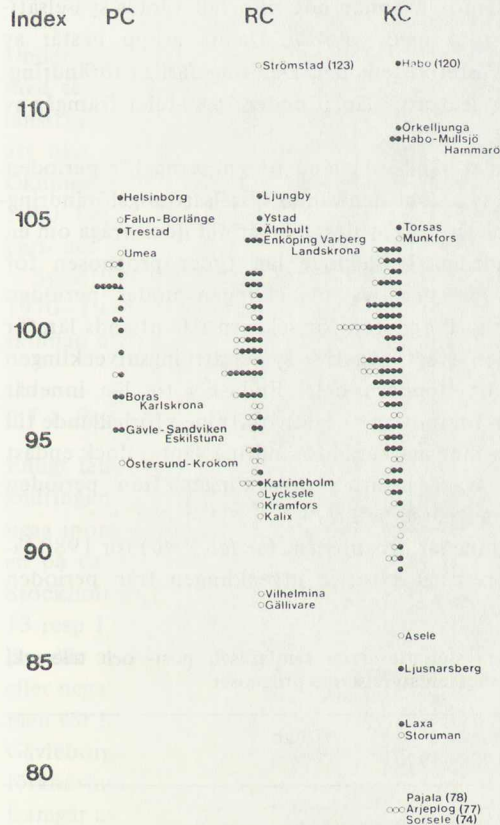

Fig. 2:12 Sysselsättningsutveckling inom samfärdsel, post- och televerk i kommuner fördelade på ortstyp under perioden 1970-1980 (Index)*

2.6.3 Sysselsättningsutveckling inom samfärdsel, post- och televerk under perioden 1980–1990

Länsstyrelsernas prognoser innebär att antalet sysselsatta i hela riket inom sektorn samfärdsel, post- och televerk kommer att öka med ca 7 000 personer under 1980-talet. Procentuellt innebär detta en uppgång med ca 3 %. Jämfört med prognoserna för 1970-talet betyder detta en svagt positiv förändring. År 1990 beräknas antalet sysselsatta inom sektorn till ca 261 000 personer (se *tab 2:35*).

Studerar man de länsvisa prognosresultaten för sektorn samfärdsel, post- och televerk under 1980-talet finner man att 17 av de 24 länen skulle få en utveckling som ligger inom ett intervall på $\pm 5\%$ kring riksgenomsnittet som innebär ökning med ca 3 %. Utanför detta intervall finns en grupp på fyra län som väntas få den mest positiva sysselsättningsutvecklingen inom sektorn, nämligen Blekinge, Hallands, Skaraborgs samt Västmanlands län. Uppgången i dessa län varierar mellan 8 och 11 %. I de resterande tre länen utanför ovannämnda intervall väntas sysselsättningen inom sektorn minska med ca 4 %. Denna grupp består av Jönköpings, Örebro samt Västerbottens län. Den ungefärliga förändringen i antal sysselsatta inom sektorn i länen under 1980-talet framgår av *tab 2:42*.

Prognoserna för 1980-talet jämförda med prognoserna för perioden 1970–1980 innebär att i 21 av de 24 länen väntas sysselsättningsförändringen ske i positiv riktning. Endast i två av dessa län är det dock fråga om en mer markerad trendförändring. I Blekinge län tyder prognosen för 1980-talet på att den svagt negativa utvecklingen under perioden 1970–1980 blir svagt positiv. Prognosen för sektorn i Jämtlands län för 1980-talet pekar på att den svagt negativa sysselsättningsutvecklingen från 1970-talet kommer att upphöra helt. Endast i tre län innebär prognosen för 1980-talet en förändring i negativ riktning i förhållande till 1970-talets prognos. Någon mer markerad förändring väntas dock endast i Uppsala län, där den svagt positiva utvecklingen från perioden 1970–1980 förbytt i stagnation (se *fig 2:11*).

Inom storstadsområden innebär prognoserna (se *tab 2:40*) för 1980-talet en viss stegring av den svagt positiva utvecklingen från perioden

Tab. 2:42 Förändring i antal sysselsatta inom samfärdsel, post- och televerk, länsvis, perioden 1980–1990 enligt länsstyrelsernas prognoser

Förändring i antal sysselsatta inom samfärdsel, post- och televerk 1980–1990	Län
+2 000	M
+1 300	O
+ 600 – + 800	AB, E, N
+ 400 – + 600	L, R, U, W
+ 200 – + 400	G, K, BD
0 – + 200	C, D, H, P, Y, Z
0 – – 100	I, S, X
– 200 – – 300	F, T, AC

1970–1980. Uppgången av sysselsättningen inom sektorn väntas bli ca 3 %.

För primära centra pekar prognoserna på en fördubblad ökningstakt under 1980-talet jämfört med 1970-talet. Sektorns sysselsättning väntas öka i denna ortstyp med ca 5 %.

Prognoserna för regionala centra under 1980-talet innebär att den svagt negativa sysselsättningsutvecklingen inom sektorn från perioden 1970–1980 övergår i en svagt positiv förändring. Uppgången inom sektorn beräknas bli ca 2 %.

Inom gruppen kommuncentra väntas den svagaste sysselsättningsökningen inom sektorn under 1980-talet med ca 2 %. Jämfört med prognoserna för 1970-talet innebär detta en klar omsvängning i positiv riktning.

2.7 Privata tjänster

Under perioden 1965–1970 steg sysselsättningen inom privata tjänster med ca 14 000 personer eller med ca 3 %. Summerade till riksnivå innebär länsstyrelsernas prognoser att antalet sysselsatta inom sektorn kommer att öka med ca 25 000 personer eller med ca 6 % under 1970-talet. Ökningstakten är således ungefär densamma under bägge perioderna. År 1980 beräknas den totala sysselsättningen inom sektorn bli 453 000 personer (se *tab 2:43*¹).

Sysselsättningsutvecklingen inom sektorn privata tjänster för perioden 1970–1974 enligt arbetskraftsundersökningarna pekar svagt nedåt till skillnad mot ovannämnda svagt positiva prognos för hela 1970-talet.

2.7.1 Prognosutfall länsvis perioden 1970–1980

Enligt länsstyrelsernas prognoser för 1970-talet skulle sysselsättningsförändringen inom sektorn privata tjänster för 11 av de 24 länen komma att ligga inom ett intervall på ± 5 % kring den riksgenomsnittliga förändringen på ca + 6 %. Tre län väntas få en mera positiv utveckling nämligen Stockholms, Uppsala och Norrbottens län där uppgången beräknas bli 11, 13 resp 17 %. Utanför ovannämnda intervall finns en annan grupp på elva län där sysselsättningsutvecklingen inom sektorn väntas bli oförändrad eller negativ. I nio av dessa län är det fråga om en mycket liten förändring men för Kristianstads län innebär prognosen en nedgång med ca 5 % och i Gävleborgs län en minskning med ca 8 % (se *fig 2:13*). Den ungefärliga förändringen i antal sysselsatta inom sektorn i länen under 1970-talet framgår av *tab 2:44*.

I 16 av de 24 länen väntas sysselsättningsutvecklingen inom sektorn privata tjänster röra sig i positiv riktning under 1970-talet i förhållande till utvecklingen under perioden 1965–1970. Endast i nio fall är det dock fråga om mer markerade trendförskjutningar. I sju av dessa län väntas en förhållandevis kraftig nedgång från perioden 1965–1970 upphöra eller övergå i en liten ökning. Denna grupp består av Kalmar,

¹ Tabellen återfinns i slutet av avsnitt 2.

Tab. 2:44 Förändring i antal sysselsatta inom privata tjänster, länsvis, perioden 1970–1980 enligt länsstyrelsernas prognoser

Förändring i antal sysselsatta inom privata tjänster 1970–1980	Län
+ 16 400	AB
+ 2 300 – + 2 600	M, O
+ 1 600	C
+ 1 100	BD
+ 300 – + 600	G, H, N, U, AC
0 – + 300	E, F, K, S, T
0 – – 200	I, P, R, W, Y, Z
– 300 – – 500	O, L
– – 800	X

Gotlands, Blekinge, Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs samt Västmanlands län. I Norrbottens län beräknas en svag nedgång förbytas i en klar ökning av sektorns sysselsättning. Den klart största förändringen väntas ske i Jämtlands län där den mycket kraftiga (ca 24 %) minskningen från perioden 1965–1970 beräknas i det närmaste helt upphöra under 1970-talet (se fig 2:13).

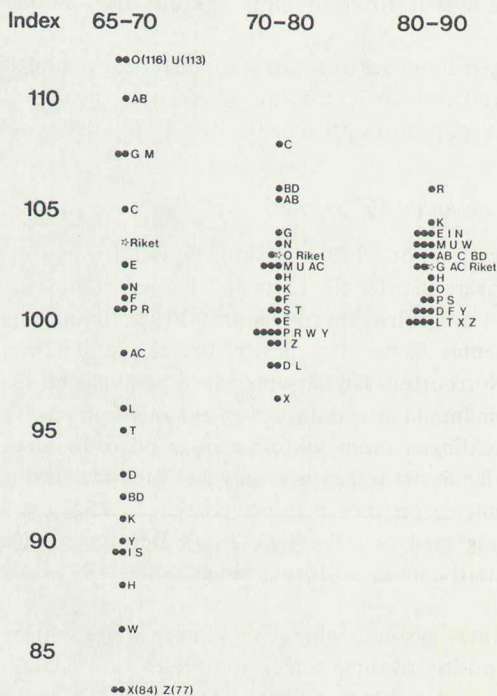

Fig. 2:13 Sysselsättningsutveckling inom privata tjänster, länsvis, under perioderna 1965–1970, 1970–1980 samt 1980–1990 (Index)*

2.7.2 Utvecklingen i ortstyper perioden 1970–1980

Inom storstadsområden beräknas sysselsättningen inom sektorn privata tjänster öka något kraftigare än inom primära centra under 1970-talet. För de två övriga ortstyperna, regionala centra och kommuncentra, väntas en svag nedgång av sektorns sysselsättning, störst i den sistnämnda ortstypen (se tab 2:45).

Primära centra väntas få den kraftigaste ökningen av sektorns sysselsättning under 1970-talet i allmänna stödområdet med 11 % medan uppgången för dessa orter i övriga riket beräknas bli ungefär hälften så stor. För det inre stödområdet anges svag nedgång.

För regionala centra innebär prognoserna svag minskad sysselsättning inom sektorn i det inre och allmänna stödområdet. Också i regionala centra i övriga riket väntas utvecklingen bli negativ men mindre markerad än inom de två övriga områdena.

Prognoserna för gruppen kommuncentra pekar på en klart kraftigare minskning av sektorns sysselsättning i det inre stödområdet än inom övriga områden. I det allmänna stödområdet och i övriga riket väntas svag nedgång under 1970-talet (se tab 2:46).

Om man ser till ovanstående tre områden var för sig finner man att i det inre stödområdet väntas en svag nedgång av sektorns sysselsättning medan en svag uppgång beräknas ske i de två övriga områdena.

Tab. 2:45 Antal sysselsatta inom privata tjänster inom ortstyper åren 1970, 1980 och 1990 samt relativ förändring perioderna 1970–1980 och 1980–1990 enligt länsstyrelsernas prognoser

Ortstyp	Antal sysselsatta (1 000-tal)			Relativ förändr. (%)	
	1970	1980	1990	1970–1980	1980–1990
Storstadsområden	214	235	249	+9,9	+5,8
Primära centra	112	119	126	+6,1	+6,0
Regionala centra	68	66	68	-2,2	+3,0
Kommuncentra	34	32	33	-4,2	+3,3
Totalt riket	428	453	477	+5,9	+5,3

Tab. 2:46 Sysselsättningsförändring (%) inom privata tjänster perioden 1970–1980 fördelad på ortstyper och områden enligt länsstyrelsernas prognoser

Ortstyp	Inre stöd- området	Allmänna stödområdet	Övriga riket	Totalt
Storstadsområden	–	–	+ 9,9	+ 9,9
Primära centra	– 1,5	+ 10,7	+ 5,2	+ 6,1
Regionala centra	– 4,1	– 5,3	– 1,0	– 2,2
Kommuncentra	– 11,6	– 1,0	– 3,9	– 4,2
Summa	– 5,5	+ 4,0	+ 6,5	+ 5,9

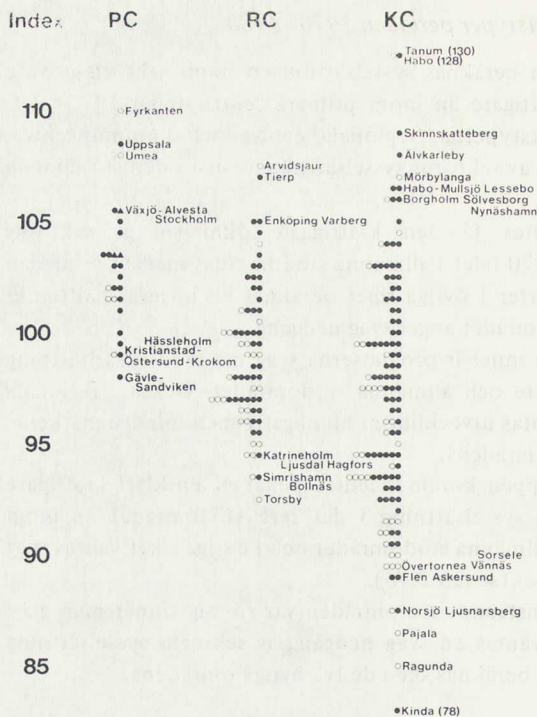

Fig. 2:14 Sysselsättningsutveckling inom privata tjänster i kommuner fördelade på ortstyp under perioden 1970–1980 (Index)*

Av den fjärdedel kommuner inom resp ortstyp som väntas få den mest gynnsamma sysselsättningsutvecklingen inom sektorn under 1970-talet återfinns närmare 2/3 i sex län. Dessa är Uppsala, Kronobergs, Kalmar, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs samt Västmanlands län. Av dessa är det endast Skaraborgs län som väntas få en mindre gynnsam utveckling än riksgenomsnittet (se fig 2:14).

Den fjärdedel av kommunerna inom resp ortstyp som väntas få den minst gynnsamma sysselsättningsutvecklingen inom sektorn återfinns till omkring hälften i de fyra länen, Älvsborgs, Göteborg och Bohus, Västerbottens samt Norrbottens. Av dessa är det endast Norrbottens län som skulle få en mer gynnsam utveckling än riksgenomsnittet (se fig 2:14).

2.7.3 Sysselsättningsutveckling inom privata tjänster perioden 1980–1990

Länsstyrelsernas prognoser uppsummerade till riksnivå innebär att antalet sysselsatta inom privata tjänster kommer att öka med ca 25 000 personer eller med ca 5%. Jämfört med prognosen för 1970-talet räknar man således med en i det närmaste oförändrad ökningstakt. År 1990 beräknas

sysselsättningen inom sektorn till ca 476 000 personer (se tab 2:43).

Vid en jämförelse av länsstyrelsernas prognoser för sektorn privata tjänster mellan 1970- och 1980-talet finner man en något mindre spridning mellan länen i fråga om utvecklingstakt under den senare perioden. Inom ett intervall på $\pm 5\%$ kring riksgenomsnittet på $+5\%$ återfinns 23 av de 24 länen. Utanför detta intervall ligger Skaraborgs län där sektorns sysselsättning väntas öka med ca 12% . I samtliga län med undantag för Jämtlands län beräknas sektorns sysselsättning öka under 1980-talet (se fig 2:13).

I förhållande till prognoserna för 1970-talet väntas mycket små trendförändringar i länen under 1980-talet. I 13 av de 24 länen beräknas förändringen ske i positiv riktning. Av dessa är det endast i Skaraborgs län som en något mer markerad trendförändring väntas ske genom att en mycket svagt negativ utveckling övergår till att bli svagt positiv (se fig 2:13).

Den prognoserade ökningen inom privata tjänster i de tre storstads-länen under 1980-talet utgör närmare $2/3$ av den beräknade totala uppgången i riket (se tab 2:47).

Inom storstadsområdena (se tab 2:45) väntas en svag ökning av sektorns sysselsättning under 1980-talet med ca 6% . Jämfört med prognosen för perioden 1970 och 1980 innebär det en i det närmaste halverad ökningstakt.

För primära centra väntas under 1980-talet en i stort sett oförändrad uppgång inom sektorn jämfört med perioden 1970–1980. Ökningen beräknas liksom i storstadsområden bli ca 6% .

När det gäller gruppen regionala centra pekar prognoserna på en mycket svag ökning av sektorns sysselsättning under 1980-talet. Denna väntas endast bli omkring hälften så stor som i storstadsområdena och primära centra. Jämfört med prognosen för perioden 1970–1980 innebär detta en omsvängning från en mycket svag negativ utveckling. Ökningen beräknas bli ca 3% .

Inom kommuncentra väntas en ungefär lika svag ökning av sektorns sysselsättning som inom regionala centra. I förhållande till prognosen för 1970-talet innebär detta liksom i regionala centra omsvängning från en svagt negativ utveckling.

Tab. 2:47 Förändring i antal sysselsatta inom privata tjänster, länsvis, perioden 1980–1990 enligt länsstyrelsernas prognoser (avrundade värden)

Förändrat antal sysselsatta inom privata tjänster 1980–1990	Län
+9 900	AB
+3 200	M
+1 100 – +1 500	E, R, O
+ 600 – + 800	C, N, U, W, BD
+ 400 – + 600	K, AC
+ 200 – + 400	G, H, S, P
0 – + 200	D, F, I, L, T, X, Y, Z

2.8 Offentlig förvaltning och tjänster

Under den senare hälften av 1960-talet ökade sysselsättningen inom offentlig förvaltning och tjänster med ca 173 000 personer eller med ca 35 %. Sammantagna innebär länsstyrelsernas prognoser för 1970-talet att ökningstakten kommer bli omkring hälften så stor som under perioden 1965–1970. I siffror betyder detta en uppgång med ca 208 000 personer eller med ca 31 % under hela tioårsperioden. År 1980 beräknas sysselsättningen inom sektorn till ca 873 000 personer (jämför *tab 2:48¹*). Tillväxten² inom offentlig förvaltning och tjänster under perioden 1970–1974 har varit betydligt mer positiv än ovan nämnda riksprognos. Den genomsnittliga uppgången denna period motsvarar ca 80 % av den prognoserade ökningen för hela 1970-talet. Det är sannolikt att sektorns sysselsättning redan år 1975 ligger på den nivå som länsstyrelserna förutser för år 1980.

För delsektorn *offentlig förvaltning, polis- och brandväsen* innebär prognoserna för 1970-talet en halvering av den kraftiga ökningstakten från perioden 1965–1970. När det gäller *undervisning och forskning* pekar prognoserna för 1970-talet på ungefär halverad ökningstakt i förhållande till den tidigare perioden. Liksom under perioden 1965–1970 räknar man med att denna delsektor vid sidan av försvarsverksamhet skall få den svagaste sysselsättningsökningen. Prognoserna för *hälso- och sjukvård, veterinärverksamhet* under 1970-talet innebär att den mycket kraftiga ökningstakten från den senare hälften av 1960-talet dämpas med närmare 3/5. Relativt sett väntas uppgången bli något svagare än inom offentlig förvaltning, polis- och brandväsen. När det gäller delsektorn *socialvård* innebär prognoserna för 1970-talet att den mycket kraftiga ökningstakten från perioden 1965–1970 dämpas med närmare 3/4. Liksom under den tidigare perioden väntas den största relativa sysselsättningsökningen inträffa inom denna delsektor under 1970-talet (jämför *tab 2:49* för *tab 2:50*).

Tab. 2:49 Antal sysselsatta inom fem delsektorer av offentlig förvaltning och tjänster åren 1970 och 1980 samt relativ sysselsättningsförändring under perioderna 1965–1970 och 1970–1980

Delsektor	Antal sysselsatta		Relativ förändring (%)	
	1970	1980	1965 – 1970	1970 – 1980 ^x
Offentlig förv., polis- o. brandv.	122 646	170 700	+36,1	+18,0
Undervisning och forskning	180 717	214 000	+19,8	+ 8,8
Hälso- o. sjukv., vet.-verks.	217 050	294 500	+40,4	+16,5
Socialvård	98 061	149 800	+87,8	+23,6
Försvarsverksamhet	46 079	43 500	+ 5,0	+ 2,8
Hela sektorn	664 563	872 600	+35,2	+14,6

¹ Tabellen återfinns i slutet av avsnitt 2.

² Årsmedeltal enligt arbetskraftsundersökningen (AKU).

^xPer femårsperiod

Tab. 2:50 Sysselsättningsförändring under perioden 1970–1980 enligt länsstyrelsernas prognoser för fem delsektorer av offentlig förvaltning och tjänster (absoluta tal)

Delsektor	Sysselsättningsförändring 1970–1980
Hälsa- o. sjukv., vet.-verks.	+ 77 500
Socialvård	+ 51 800
Offentlig förv., polis- och brandv.	+ 48 000
Undervisning och forskning	+ 33 300
Försvarsverksamhet	– 2 600
Hela sektorn	+208 000

2.8.1 Prognosutfall länsvis perioden 1970–1980

De länsvisa prognoserna för 1970-talet innebär att sysselsättningsförändringen inom sektorn offentlig förvaltning och tjänster i 13 av de 24 länen väntas ligga inom ett intervall på $\pm 5\%$ kring den riksgenomsnittliga förändringen på ca $+31\%$. Utanför detta intervall finns en grupp på sex län där sysselsättningsökningen väntas bli kraftigare än inom de övriga. I Jönköpings, Kronobergs, Malmöhus och Gävleborgs län beräknas uppgången sålunda ligga runt 40% och i Östergötlands och Hallands län väntas den bli ca 50% . Utanför ovannämnda intervall finns en annan

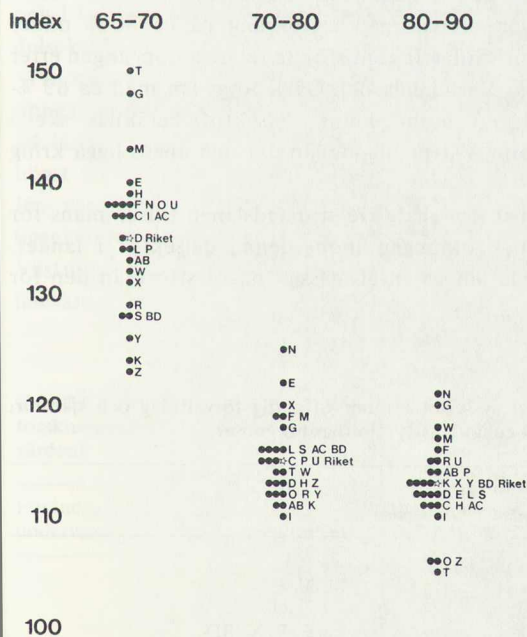

Fig. 2:15 Sysselsättningsutveckling inom offentlig förvaltning och tjänster, länsvis, under perioderna 1965–1970, 1970–1980 samt 1980–1990 (Index)

grupp på sex län där sysselsättningen inom sektorn väntas öka svagare än inom övriga lään. I Stockholms, Gotlands, Blekinge, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs samt Västernorrlands län väntas uppgången under hela 1970-talet bli drygt 20 % (se fig 2:15).

Omkring 2/5 av den totala sysselsättningsökningen inom sektorn offentliga tjänster under 1970-talet väntas ske i de tre storstadslänen. Uppgången i Östergötlands län beräknas antalsmässigt ligga i nivå med ökningen inom Göteborgs- och Bohus län (jämför tab 2:51).

Om man jämför det länsvisa prognosutfallet för 1970-talet med utvecklingen inom offentlig förvaltning och tjänster i länen perioden 1965–1970 finner man en väsentligt mindre spridning i utvecklingstakt mellan länen under prognosperioden. I samtliga 24 län väntas en dämpning av ökningstakten från perioden 1965–1970. För 15 av dessa län innebär prognoserna att expansionstakten under 1970-talet blir 15–25 % lägre. I sju län beräknas avmattningen bli något mindre med 10–15 %. Denna grupp består av Blekinge, Hallands, Värmlands, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands samt Norrbottens län. Den kraftigaste dämpningen av ökningstakten väntas i Kronobergs och Örebro län. I dessa bägge län pekar prognoserna på en nedgång jämfört med tidigare på mellan 30 och 40 % (se fig 2:15).

Inom delsektorn *offentlig förvaltning, polis- och brandväsen* väntas i 13 av de 24 länen en relativ ökning under 1970-talet som avviker högst ± 5 % från den riksgenomsnittliga uppgången på ca +39 %. I åtta andra län pekar prognoserna på en kraftig expansion. Detta gäller framför allt i Östergötlands län där man räknar med en ökning på ca 80 % under 1970-talet. De tre län som väntas få den största relativa uppgången efter detta län är Kristianstads, Värmlands och Gävleborgs län med ca 65 %. Den klart minsta ökningen inom denna delsektor beräknas ske i Stockholms, Älvsborgs samt Västmanlands län där den anges ligga kring 20 %.

I antal sysselsatta räknat svarar de tre storstadslänen tillsammans för närmare 2/5 av den totala ökningen inom denna delsektor i landet. Uppgången i Östergötlands län är antalsmässigt något större än den för Malmöhus län (jämför tab 2:52).

Tab. 2:51 Förändring i antal sysselsatta inom offentlig förvaltning och tjänster, länsvis, perioden 1970–1980 enligt länsstyrelsernas prognoser

Förändrat antal sysselsatta inom offentlig förvaltning och tjänster 1970–1980	Län
+ 37 000	AB
+ 25 000	M
+ 14 000 – + 15 000	E, O
+ 8 000 – + 9 000	F, P, X, BD
+ 6 000 – + 8 000	C, L, N, S, T, U, AC
+ 4 000 – + 6 000	D, G, H, R, W, Y
+ 3 000	K, Z
+ 1 000	I

Tab. 2:52 Sysselsättningsförändring länsvis inom delsektorn offentlig förvaltning, polis- och brandväsen under perioden 1970–1980 enligt länsstyrelsernas prognoser (avrundade värden)

Förändrat antal sysselsatta inom offentlig förv., polis- och brandv. 1970–1980	Län
+10 000	AB
+ 4 000 – + 4 500	E, M, O
+ 2 000 – + 3 000	L, S, X
+ 1 000 – + 2 000	C, D, F, H, N, R, T, W, Y, AC, BD
+ 500 – + 1 000	G, K, P, U, Z
0 – + 500	I

Inom delsektorn *undervisning och forskning* kommer ökningen under perioden 1970–1980 i 10 av de 24 länen enligt prognoserna att avvika med högst 5 % från riksgenomsnittet på 18 %. I sex län beräknas sysselsättningen inom delsektorn öka något kraftigare varierande kring ca 30 %. Denna grupp består av Uppsala, Östergötlands, Jönköpings, Gotlands, Kristianstads samt Malmöhus län. Den klart största expansionen väntas i Hallands län med drygt 40 %. I åtta län innebär prognoserna en mer dämpad ökning varierande mellan 7 och 14 %. Denna grupp består av Stockholms, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Örebro, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands samt Jämtlands län.

Räknat i antal sysselsatta motsvarar ökningen i de tre storstads länen och i Uppsala län drygt 40 % av den totala prognoserade uppgången inom delsektorn under 1970-talet (jämför tab 2:53).

Inom delsektorn *hälso- och sjukvård* blir den riksgenomsnittliga uppgången under åren 1970–1980 ca 36 % enligt prognoserna. 6 av de 24 länen väntas få en relativ ökning i sysselsättningen som avviker med högst ± 5 % från detta värde. Utanför detta intervall finns en grupp på nio län väntas den relativa uppgången i sysselsättningen ligga över 50 %. ligger ökningen kring 45 %. Denna grupp består av Östergötlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs samt Västerbottens län. I resterande fyra län väntas den relativa uppgången i sysselsättningen ligga över 50 %.

Tab. 2:53 Sysselsättningsförändring länsvis inom delsektorn undervisning och forskning under perioden 1970–1980 enligt länsstyrelsernas prognoser (avrundade värden)

Förändrat antal sysselsatta inom undervisning och forskning 1970–1980	Län
+6 000	AB
+4 600	M
+2 500	C
+1 500 – +2 000	E, F, O, BD
+1 000 – +1 500	D, L, N, P, U, AC
500 – +1 000	G, H, K, R, S, T, X
0 – + 500	I, W, Y, Z

Tab. 2:54 Sysselsättningsförändring länsvis inom delsektorn hälso- och sjukvård under perioden 1970–1980 enligt länsstyrelsernas prognoser (avrundade värden)

Förändrat antal sysselsatta inom hälso- och sjukvård 1970–1980	Län
+15 000	AB
+10 000	M
+4 000 – + 5 000	O, E
+3 000 – + 4 000	F, T, BD
+2 000 – + 3 000	C, N, P, U, W, Y, X, AC
+1 000 – + 2 000	D, G, H, K, L, R, S
+ 300	I

Tab. 2:55 Sysselsättningsförändring länsvis inom delsektorn socialvård under perioden 1970–1980 enligt länsstyrelsernas prognoser (avrundade värden)

Förändrat antal sysselsatta inom socialvård 1970–1980	Län
+ 6 000 – + 7 000	AB, M
+ 3 000 – + 4 000	E, O, P, X
+ 1 500 – + 2 500	C, F, G, L, N, S, U, AC
500 – + 1 500	D, H, K, R, T, W, Y, BD
0 – + 500	I, Z

Gruppen består av Jönköpings, Hallands, Jämtlands samt Norrbottens län. Bland de nio län, utanför ovannämnda intervall, som väntas få en mer dämpad ökning finns fem län där uppgången varierar mellan ca 25 och 30 %. Dessa är Uppsala, Kronobergs, Gotlands, Göteborgs och Bohus samt Älvsborgs län. Den svagaste uppgången i sysselsättningen inom delsektorn beräknas inträffa i Södermanlands, Kalmar, Kristianstads och Värmlands län med ca 20 %.

Den väntade uppgången inom delsektorn i de tre storstadslänen och i Östergötlands län utgör i antal sysselsatta räknat närmare hälften av den prognoserade ökningen i hela riket (jämför tab 2:54).

Inom delsektorn *socialvård* är spridningen i fråga om relativ ökning bland länen betydande. Den största förändringen väntas i Kronobergs, Hallands samt Gävleborgs län där prognoserna pekar på en i det närmaste fördubblad sysselsättning. En mycket kraftig ökning beräknas också ske i Kristianstads- och Älvsborgs län med en uppgång på ca 80 %. Den klart svagaste sysselsättningsökningen inom delsektorn väntas i Stockholms, Skaraborgs, Örebro, Kopparbergs, Västernorrlands och Jämtlands län med ca 25–30 %. Den ungefärliga storleken av förändringen i antal sysselsatta under 1970-talet i länen framgår av tab 2:55.

2.8.2 Utvecklingen i ortstyper perioden 1970–1980

Den klart kraftigaste ökningen av sysselsättningen inom sektorn offentlig förvaltning och tjänster under 1970-talet väntas i primära centra medan den genomsnittliga uppgången inom de tre övriga ortstyperna väntas bli

Tab. 2:56 Antal sysselsatta inom offentlig förvaltning och tjänster inom ortstyper åren 1970, 1980 och 1990 samt relativ utveckling perioderna 1970–1980 och 1980–1990

Ortstyp	Antal sysselsatta (1 000-tal)			Relativ förändr. (%)	
	1970	1980	1990	1970–1980	1980–1990
Storstadsområden	254	323	416	+27,1	+29,0
Primära centra	216	297	378	+37,6	+27,2
Regionala centra	137	178	225	+30,5	+26,3
Kommuncentra	58	77	98	+30,8	+28,4
Totalt riket	665	873	1 117	+31,3	+27,9

relativt likartad. Inom storstadsområden beräknas dock en något mer dämpad ökning (se tab 2:56).

Primära centra inom det allmänna stödområdet väntas öka sin sysselsättning något mer än inom övriga riket medan en klart svagare utveckling beräknas ske i det inre stödområdet. När det gäller *regionala centra* väntas den största ökningen utanför stödområdet och en något mindre i inre stödområdet. Ytterligare något svagare beräknas uppgången bli i det allmänna stödområdet. Störst skillnad uppvisar dock *kommuncentra*. Största ökningen väntas även här ske utom stödområdet medan en något mindre uppgång anges för det allmänna stödområdet. I det inre stödområdet beräknas sysselsättningsökningen inom sektorn endast bli omkring hälften så stor som för kommuncentra i övriga riket (jämför tab 2:57).

Om man studerar den fjärdedel kommuner inom resp ortstyp som väntas få den största sysselsättningsökningen inom sektorn finner man att närmare 3/5 av dessa kommuner återfinns i sex län. Dessa är Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kristianstads, Värmlands samt Göteborgs och Bohus län. Samtliga dessa län väntas få en större relativ ökning än riksgenomsnittet (se fig 2:16).

När det gäller den fjärdedel kommuner inom resp ortstyp som väntas få den svagaste sysselsättningsökningen inom sektorn återfinns drygt hälften i fem län, nämligen Skaraborgs, Västernorrlands, Älvsborgs, Västerbottens och Norrbottens län. De tre sistnämnda länen väntas få en

Tab. 2:57 Sysselsättningsförändring (%) inom offentlig förvaltning och tjänster perioden 1970–1980 fördelad på ortstyper och områden enligt länsstyrelsernas prognoser

Ortstyp	Inre stöd- området	Allmänna stödområdet	Övriga riket	Totalt
Storstadsområden	+ –	–	+27,1	+27,1
Primära centra	+30,7	+40,8	+37,1	+37,6
Regionala centra	+29,8	+25,4	+32,4	+30,5
Kommuncentra	+16,9	+29,8	+33,7	+30,8
Summa	+26,2	+34,1	+31,2	+31,3

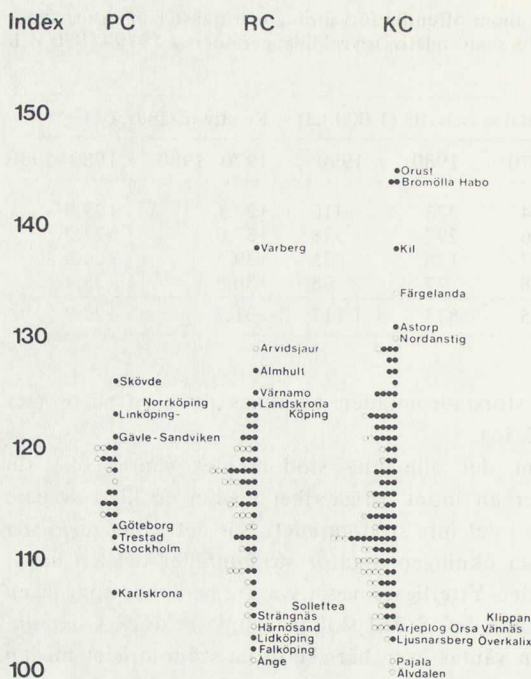

Fig. 2:16 Sysselsättningsutveckling inom offentlig förvaltning och tjänster i kommuner fördelade på ortstyp under perioden 1970–1980 (Index)*

något mer positiv utveckling inom den aktuella sektorn än riksgenomsnittet medan de övriga två länen beräknas få en klart mer dämpad ökning än detta genomsnitt (se fig 2:16).

2.8.3 Sysselsättningsutveckling inom offentlig förvaltning och tjänster perioden 1980–1990

Sysselsättningen inom offentliga tjänster väntas enligt länsstyrelsernas prognoser fortsätta att öka även under 1980-talet även om ökningstakten skulle bli mindre än under 1970-talet. Ökningen under perioden 1970–1980 väntas uppgå till 243 000 personer eller ca 28 %. År 1990 anges sysselsättningen inom sektorn till ca 1 120 000 personer (se tab 2:48).

Prognosutfall länsvis:

Av de 24 länen väntas 14 få en utveckling inom sektorn offentlig förvaltning och tjänster under 1980-talet som ligger inom ett intervall på ± 5 % omkring den riksgenomsnittliga förändringen på ca +28 %. Fem län väntas öka något kraftigare. I Jönköpings, Malmöhus samt Kopparbergs län beräknas uppgången variera mellan 35 % och 40 % medan den i Kronobergs och Hallands län beräknas ligga kring 45 %. Fem län väntas öka svagare än övriga län. I Kalmar och Gotlands län beräknas

sysselsättningen inom sektorn öka med ca 20 %. Den minsta relativa ökningen anges för Göteborgs och Bohus, Örebro samt Jämtlands län där den endast uppgår till drygt 10 % (se *fig 2:15*).

Jämför man prognosutfallet för 1980-talet med prognoserna för perioden 1970–1980 finner man att i 17 av de 24 länen väntas en dämpning av ökningstakten. Detta är mest markerat i Östergötlands, Göteborgs och Bohus, Örebro, Gävleborgs och Jämtlands län. I de sju län som väntas få en stegrad ökningstakt jämfört med 1970-talet är det i samtliga län fråga om en mycket måttlig förändring. Den ungefärliga förändringen i antal sysselsatta inom sektorn i länen under 1980-talet framgår av *tab 2:58*.

Länsstyrelsernas prognoser visar för storstadsområdena en i stort sett oförändrad ökningstakt under 1980-talet jämfört med perioden 1970–1980. Uppgången i sysselsättningen inom sektorn väntas i dessa områden bli ca 30 %. Även i kommuncentra väntas sysselsättningen öka under 1980-talet ungefär som under perioden 1970–1980. I de två övriga ortstyperna, primära centra och regionala centra, beräknas däremot en dämpad ökningstakt under den senare perioden. Denna avmattning är mest markerad i primära centra (jämför *tab 2:52*).

Tab. 2:58 Sysselsättningsförändring länsvis inom sektorn offentlig förvaltning och tjänster under perioden 1980–1990 enligt länsstyrelsernas prognoser (avrundade värden)

Förändrat antal sysselsatta inom offentlig förvaltning och tjänster 1980–1990	Län
+61 000	AB
+32 000	M
+8 000 – +10 000	E, F, N, O, P, W, BD
+6 000 – + 8 000	C, D, G, L, R, S, U, X, Y, AC
+4 000 – + 6 000	H, K
+1 000 – + 4 000	I, T, Z

Tab. 2:1 Totalt antal sysselsatta, länsvis, åren 1965 och 1970 samt länsstyrelsernas prognoser för åren 1980 och 1990

Län		Totalt antal sysselsatta			
		1965	1970	1980	1990
Stockholms	AB	661 197	715 092	732 100	794 300
Uppsala	C	80 905	86 202	92 800	98 700
Södermanlands	D	102 420	104 554	105 100	110 100
Östergötlands	E	158 373	162 835	169 100	178 900
Jönköping	F	127 926	130 371	134 500	141 000
Kronobergs	G	70 684	72 042	73 300	75 800
Kalmar	H	99 718	100 079	100 900	102 500
Gotlands	I	23 245	22 858	22 300	23 600
Blekinge	K	64 731	65 134	66 800	70 200
Kristianstads	L	112 027	111 955	112 900	117 000
Malmöhus	M	314 878	327 153	340 600	364 200
Hallands	N	78 726	82 233	87 900	97 500
Göteborgs och Bohus	O	312 750	325 422	340 000	352 300
Älvsborgs	P	173 901	171 233	171 100	176 100
Skaraborgs	R	109 567	105 939	108 700	119 400
Värmlands	S	120 580	115 594	114 000	117 300
Örebro	T	117 363	117 110	113 100	111 500
Västmanlands	U	108 237	110 858	113 800	121 400
Kopparbergs	W	115 805	109 103	109 200	112 400
Gävleborgs	X	122 973	119 160	119 000	121 300
Västernorrlands	Y	112 926	106 130	106 500	110 100
Jämtlands	Z	56 056	49 388	49 300	49 100
Västerbottens	AC	91 843	90 589	96 400	101 600
Norrbottens	BD	98 986	95 236	107 100	121 900
Hela riket		3 435 817	3 496 270	3 586 700	3 788 000

Tab. 2:8 Antal sysselsatta inom jord- och skogsbruk, länsvis, åren 1965 och 1970 samt länsstyrelsernas prognoser för åren 1980 och 1990

Län		Antal sysselsatta inom jord- och skogsbruk			
		1965	1970	1980	1990
Stockholms	AB	11 994	9 889	8 200	7 200
Uppsala	C	12 105	8 979	6 000	4 300
Södermanlands	D	10 908	8 225	5 200	3 300
Östergötlands	E	18 103	13 652	8 100	6 400
Jönköpings	F	17 119	12 308	7 600	4 500
Kronobergs	G	14 583	9 745	6 100	4 800
Kalmar	H	18 698	13 733	9 100	7 000
Gotlands	I	7 247	5 299	3 500	3 200
Blekinge	K	8 791	6 055	3 300	2 400
Kristianstads	L	23 943	18 143	12 600	10 300
Malmöhus	M	31 242	23 916	15 300	9 900
Hallands	N	17 169	13 381	9 700	8 000
Göteborgs och Bohus	O	16 891	11 718	7 600	5 300
Älvsborgs	P	24 464	17 373	10 200	6 300
Skaraborgs	R	24 334	16 758	11 300	9 600
Värmlands	S	21 472	13 458	7 500	5 300
Örebro	T	12 031	9 022	5 300	4 400
Västmanlands	U	9 690	7 628	5 000	3 800
Kopparbergs	W	16 758	10 605	5 900	3 400
Gävleborgs	X	17 057	10 852	6 400	4 500
Västernorrlands	Y	16 860	9 961	5 900	4 200
Jämtlands	Z	16 592	9 078	6 000	3 800
Västerbottens	AC	21 264	13 037	7 500	4 900
Norrbottnens	BD	14 934	9 375	6 000	4 200
Totalt		404 249	282 190	179 100	130 800

Tab. 2:15 Antal sysselsatta inom tillverkningsindustri, länsvis, åren 1965 och 1970 samt länsstyrelsernas prognoser för åren 1970 och 1980

Län		Antal sysselsatta inom tillverkningsindustrin			
		1965	1970	1980	1990
Stockholms	AB	155 064	148 634	142 500	133 500
Uppsala	C	20 654	21 212	22 000	23 100
Södermanlands	D	41 104	40 999	41 800	42 800
Östergötlands	E	61 631	61 295	61 100	60 600
Jönköpings	F	53 078	53 452	54 500	55 000
Kronobergs	G	24 807	25 890	26 100	22 500
Kalmar	H	34 644	36 460	38 500	37 600
Gotlands	I	3 879	4 211	5 000	5 100
Blekinge	K	24 058	25 186	27 600	26 500
Kristianstads	L	35 118	35 658	37 100	37 200
Malmöhus	M	101 141	96 811	94 100	86 400
Hallands	N	23 892	25 005	27 300	28 300
Göteborgs och Bohus	O	100 662	95 666	101 100	102 100
Älvsborgs	P	76 657	74 088	75 400	74 000
Skaraborgs	R	36 405	36 189	41 500	45 000
Värmlands	S	40 714	41 266	42 500	42 300
Örebro	T	48 353	45 029	41 900	39 800
Västmanlands	U	49 159	48 297	48 100	48 200
Kopparbergs	W	43 196	41 201	41 100	37 100
Gävleborgs	X	44 157	43 624	44 200	42 100
Västernorrlands	Y	31 439	30 290	32 200	30 500
Jämtlands	Z	6 423	8 130	9 600	10 400
Västerbottens	AC	20 054	21 314	27 700	30 000
Norrbottnens	BD	21 999	22 994	30 500	37 700
Hela riket		1 098 288	1 082 901	1 113 400	1 097 700

Tab. 2:22 Antal sysselsatta inom byggnadsindustri, länsvis, åren 1965 och 1970 samt länsstyrelsernas prognoser för åren 1980 och 1990

Län		Antal sysselsatta inom byggnadsindustri			
		1965	1970	1980	1990
Stockholms	AB	62 857	68 701	38 000	35 500
Uppsala	C	8 950	9 260	8 200	6 600
Södermanlands	D	10 048	9 740	7 900	7 200
Östergötlands	E	14 024	15 205	12 400	10 900
Jönköpings	F	10 300	1 135	9 900	9 000
Kronobergs	G	6 513	6 595	5 600	5 000
Kalmar	H	8 945	9 343	7 900	6 900
Gotlands	I	2 153	2 243	1 800	1 800
Blekinge	K	5 986	6 238	5 200	4 900
Kristianstads	L	9 343	9 671	8 200	7 300
Malmöhus	M	29 190	29 622	24 100	21 500
Hallands	N	7 419	9 664	8 200	7 500
Göteborgs och Bohus	O	31 727	33 636	27 400	27 600
Älvsborgs	P	13 784	14 411	12 400	11 700
Skaraborgs	R	8 961	9 307	7 700	6 900
Värmlands	S	11 083	11 283	8 300	7 500
Örebro	T	10 716	10 470	8 000	6 900
Västmanlands	U	10 454	9 280	7 800	7 000
Kopparbergs	W	11 072	10 516	9 500	8 500
Gävleborgs	X	11 733	12 680	9 800	8 700
Västernorrlands	Y	12 658	11 978	10 200	9 600
Jämtlands	Z	7 378	6 376	5 300	4 800
Västerbottens	AC	10 069	10 639	8 800	7 800
Norrbottnens	BD	14 055	11 621	10 100	9 300
Hela riket		329 418	339 664	262 600	240 500

Tab. 2:27 Antal sysselsatta inom varuhandel, länsvis, åren 1965 och 1970 samt länsstyrelsernas prognoser för åren 1980 och 1990

Län		Antal sysselsatta inom varuhandel			
		1965	1970	1980	1990
Stockholms	AB	119 469	115 909	117 800	121 100
Uppsala	C	8 978	9 433	10 100	10 600
Södermanlands	D	10 042	10 950	11 000	11 200
Östergötlands	E	18 652	17 967	18 500	19 300
Jönköpings	F	13 860	13 833	14 100	14 000
Kronobergs	G	6 975	7 655	8 300	8 600
Kalmar	H	10 294	10 306	10 400	10 600
Gotlands	I	2 472	2 524	2 400	2 400
Blekinge	K	6 329	6 347	6 500	7 100
Kristianstads	L	12 942	13 305	13 700	13 900
Malmöhus	M	49 003	49 619	51 200	53 000
Hallands	N	9 487	9 745	10 700	11 900
Göteborgs och Bohus	O	51 272	49 455	49 600	51 100
Älvsborgs	P	18 052	18 071	18 000	18 300
Skaraborgs	R	11 611	11 166	11 500	12 600
Värmlands	S	13 089	12 448	11 500	11 200
Örebro	T	13 387	12 656	12 000	11 600
Västmanlands	U	11 121	11 386	11 900	12 500
Kopparbergs	W	12 157	11 617	11 700	12 000
Gävleborgs	X	13 160	13 088	12 900	13 000
Västernorrlands	Y	12 879	13 284	12 900	13 200
Jämtlands	Z	5 450	5 676	5 800	5 800
Västerbottens	AC	10 283	10 231	10 400	10 400
Norrbottnens	BD	9 997	9 480	10 000	11 000
Hela riket		451 961	446 151	452 800	466 200

Tab. 2:35 Antal sysselsatta inom samfärdsel, post- och televerk, länsvis, åren 1965 och 1970 samt länsstyrelsernas prognoser för åren 1980 och 1990

Län		Antal sysselsatta inom samfärdsel, post- och televerk			
		1965	1970	1980	1990
Stockholms	AB	58 499	64 331	64 900	65 600
Uppsala	C	4 209	4 659	4 900	4 900
Södermanlands	D	5 205	5 025	4 700	4 700
Östergötlands	E	9 109	9 264	9 600	10 300
Jönköpings	F	6 837	7 102	6 800	6 500
Kronobergs	G	3 785	3 827	3 900	4 100
Kalmar	H	6 010	5 570	5 600	5 800
Gotlands	I	1 421	1 352	1 300	1 300
Blekinge	K	3 604	3 456	3 300	3 600
Kristianstads	L	6 148	6 245	6 300	6 700
Malmöhus	M	23 677	25 311	26 600	28 600
Hallands	N	4 741	5 026	5 400	6 000
Göteborgs och Bohus	O	32 190	32 765	34 200	35 500
Älvsborgs	P	8 503	8 440	8 100	8 300
Skaraborgs	R	5 217	5 433	5 300	5 800
Värmlands	S	7 217	7 219	7 200	7 200
Örebro	T	6 497	6 685	6 200	5 900
Västmanlands	U	5 237	5 395	5 400	5 900
Kopparbergs	W	6 850	6 581	6 900	7 300
Gävleborgs	X	9 329	8 931	8 100	8 000
Västernorrlands	Y	9 712	9 305	9 100	9 200
Jämtlands	Z	4 792	4 138	3 700	3 700
Västerbottens	AC	7 456	7 427	6 900	6 600
Norrbottnens BD		10 057	9 621	6 100	9 300
Hela riket		246 302	253 108	253 300	260 600

Tab. 2:43 Antal sysselsatta inom privata tjänster, länsvis, åren 1965 och 1970 samt länsstyrelsernas prognoser för åren 1980 och 1990

Län		Antal sysselsatta inom privata tjänster			
		1965	1970	1980	1990
Stockholms	AB	131 782	145 923	162 400	172 300
Uppsala	C	9 213	9 658	11 300	12 000
Södermanlands	D	10 316	9 612	9 300	9 300
Östergötlands	E	16 426	16 856	16 900	18 300
Jönköpings	F	11 919	12 055	12 400	12 500
Kronobergs	G	6 047	6 490	7 000	7 400
Kalmar	H	9 214	8 119	8 400	8 700
Gotlands	I	2 280	2 035	2 000	2 200
Blekinge	K	5 719	5 197	5 400	5 900
Kristianstads	L	10 433	10 007	9 600	9 600
Malmöhus	M	37 878	40 696	43 000	46 100
Hallands	N	7 490	7 606	8 200	8 900
Göteborgs och Bohus	O	37 886	43 960	46 600	47 900
Älvsborgs	P	13 719	13 791	13 600	13 900
Skaraborgs	R	9 077	9 136	9 000	10 100
Värmlands	S	11 912	10 631	10 700	11 000
Örebro	T	11 495	10 941	11 000	11 100
Västmanlands	U	9 322	10 545	11 100	11 900
Kopparbergs	W	11 817	10 187	10 100	10 800
Gävleborgs	X	12 820	10 772	10 000	10 000
Västernorrlands	Y	12 220	11 007	10 900	11 100
Jämtlands	Z	6 403	4 900	4 800	4 800
Västerbottens	AC	8 576	8 468	8 900	9 400
Norrbottens	BD	10 009	9 201	10 400	11 000
Hela riket		413 933	427 793	452 900	476 100

Tab. 2:48 Antal sysselsatta inom offentlig förvaltning och tjänster, länsvis, åren 1965 och 1970 samt länsstyrelsernas prognoser för åren 1980 och 1990

Län		Antal sysselsatta inom offentlig förvaltning och tjänster			
		1965	1970	1980	1990
Stockholms	AB	121 532	161 705	198 400	259 100
Uppsala	C	16 796	23 001	30 300	37 200
Södermanlands	D	14 797	20 003	25 400	31 500
Östergötlands	E	20 428	28 596	42 600	53 100
Jönköpings	F	14 813	20 486	29 200	39 500
Kronobergs	G	7 974	11 840	16 400	23 600
Kalmar	H	11 913	16 548	21 100	25 800
Gotlands	I	3 793	5 194	6 300	7 600
Blekinge	K	10 244	12 655	15 600	19 900
Kristianstads	L	14 100	18 926	25 500	32 000
Malmöhus	M	42 747	61 178	86 400	118 600
Hallands	N	8 528	11 806	18 400	26 900
Göteborgs och Bohus	O	42 122	58 222	73 500	82 900
Älvsborgs	P	18 722	25 059	33 400	43 600
Skaraborgs	R	13 962	17 950	22 300	29 400
Värmlands	S	15 093	19 389	26 300	32 900
Örebro	T	14 884	22 307	28 700	31 800
Västmanlands	U	13 254	18 327	24 400	32 200
Kopparbergs	W	13 955	18 396	24 000	33 200
Gävleborgs	X	14 717	19 213	27 600	35 000
Västernorrlands	Y	16 158	20 305	25 300	32 300
Jämtlands	Z	9 018	11 090	14 200	15 900
Västerbottens	AC	14 181	19 423	26 300	32 600
Norrbottnens	BD	17 935	22 944	31 100	39 500
Hela riket		491 666	664 563	872 600	116 000

Table 2. Annual production of milk (kg) and milk yield (kg/head) of dairy cows in 1982-1983

Farm	No. of cows	Annual production (kg)		Milk yield (kg/head)	
		1982	1983	1982	1983
1	10	12000	11500	1200	1150
2	15	18000	17500	1200	1167
3	20	24000	23500	1200	1175
4	25	30000	29500	1200	1180
5	30	36000	35500	1200	1183
6	35	42000	41500	1200	1186
7	40	48000	47500	1200	1188
8	45	54000	53500	1200	1190
9	50	60000	59500	1200	1192
10	55	66000	65500	1200	1194
11	60	72000	71500	1200	1196
12	65	78000	77500	1200	1198
13	70	84000	83500	1200	1200
14	75	90000	89500	1200	1202
15	80	96000	95500	1200	1204
16	85	102000	101500	1200	1206
17	90	108000	107500	1200	1208
18	95	114000	113500	1200	1210
19	100	120000	119500	1200	1212
20	105	126000	125500	1200	1214
21	110	132000	131500	1200	1216
22	115	138000	137500	1200	1218
23	120	144000	143500	1200	1220
24	125	150000	149500	1200	1222
25	130	156000	155500	1200	1224
26	135	162000	161500	1200	1226
27	140	168000	167500	1200	1228
28	145	174000	173500	1200	1230
29	150	180000	179500	1200	1232
30	155	186000	185500	1200	1234
31	160	192000	191500	1200	1236
32	165	198000	197500	1200	1238
33	170	204000	203500	1200	1240
34	175	210000	209500	1200	1242
35	180	216000	215500	1200	1244
36	185	222000	221500	1200	1246
37	190	228000	227500	1200	1248
38	195	234000	233500	1200	1250
39	200	240000	239500	1200	1252
40	205	246000	245500	1200	1254
41	210	252000	251500	1200	1256
42	215	258000	257500	1200	1258
43	220	264000	263500	1200	1260
44	225	270000	269500	1200	1262
45	230	276000	275500	1200	1264
46	235	282000	281500	1200	1266
47	240	288000	287500	1200	1268
48	245	294000	293500	1200	1270
49	250	300000	299500	1200	1272
50	255	306000	305500	1200	1274
51	260	312000	311500	1200	1276
52	265	318000	317500	1200	1278
53	270	324000	323500	1200	1280
54	275	330000	329500	1200	1282
55	280	336000	335500	1200	1284
56	285	342000	341500	1200	1286
57	290	348000	347500	1200	1288
58	295	354000	353500	1200	1290
59	300	360000	359500	1200	1292
60	305	366000	365500	1200	1294
61	310	372000	371500	1200	1296
62	315	378000	377500	1200	1298
63	320	384000	383500	1200	1300
64	325	390000	389500	1200	1302
65	330	396000	395500	1200	1304
66	335	402000	401500	1200	1306
67	340	408000	407500	1200	1308
68	345	414000	413500	1200	1310
69	350	420000	419500	1200	1312
70	355	426000	425500	1200	1314
71	360	432000	431500	1200	1316
72	365	438000	437500	1200	1318
73	370	444000	443500	1200	1320
74	375	450000	449500	1200	1322
75	380	456000	455500	1200	1324
76	385	462000	461500	1200	1326
77	390	468000	467500	1200	1328
78	395	474000	473500	1200	1330
79	400	480000	479500	1200	1332
80	405	486000	485500	1200	1334
81	410	492000	491500	1200	1336
82	415	498000	497500	1200	1338
83	420	504000	503500	1200	1340
84	425	510000	509500	1200	1342
85	430	516000	515500	1200	1344
86	435	522000	521500	1200	1346
87	440	528000	527500	1200	1348
88	445	534000	533500	1200	1350
89	450	540000	539500	1200	1352
90	455	546000	545500	1200	1354
91	460	552000	551500	1200	1356
92	465	558000	557500	1200	1358
93	470	564000	563500	1200	1360
94	475	570000	569500	1200	1362
95	480	576000	575500	1200	1364
96	485	582000	581500	1200	1366
97	490	588000	587500	1200	1368
98	495	594000	593500	1200	1370
99	500	600000	599500	1200	1372
100	505	606000	605500	1200	1374

3 Arbetskraftstillgången och arbetskraftsbalans

3.1 Arbetskraftstillgången

Med arbetskraftstillgångar avses i det följande folk- och bostadsräkningar-
arnas sysselsättningsbegrepp dvs. som förvärvsarbetande räknas personer
som arbetar minst 20 timmar per vecka eller mer.

Antalet förvärvsarbetande är beroende av flera faktorer. Av stor
betydelse är främst befolkningens storlek och ålderssammansättning,
migrationen samt även könssammansättningen.

Totala antalet förvärvsarbetande var år 1965 drygt 3,4 milj. personer.
Fram till år 1970 ökade antalet förvärvsarbetande med ca 60 000
personer. I åldersgruppen 15–64 år ökade arbetskraftsutbudet med ca
95 000 personer. Detta innebär således en avsevärd minskning av antalet
förvärvsarbetande över 65 år. Minskningen av den äldre arbetskraften var
drygt 25 % under senare hälften av 1960-talet. Även under prognos-
perioden fram till år 1990 förutses en fortsatt kraftig minskning. Under
hela perioden 1970–1990 beräknas antalet förvärvsarbetande i åldrarna
över 65 år minska med drygt 75 000 personer.

Det minskade utbudet av äldre arbetskraft gäller för såväl män som
kvinnor. Starkt bidragande orsak till denna förändring är sänkt pensions-
ålder samt ökad förtidspensionering.

I följande redovisning av länsstyrelsernas prognoser över arbetskrafts-
tillgångarna avses enbart personer i åldrarna 15–64 år, vilket år 1970
motsvarade ca 97 % av samtliga förvärvsarbetande.

3.2 Framskrivnen befolkning utan flyttning

Befolkningens åldersstruktur utgör som tidigare omnämnts en av flera
viktiga faktorer för bedömningar av det framtida arbetskraftsutbudet.

Åldersgruppen 15–64 år, i vilken det stora flertalet förvärvsarbetande
inryms, beräknas under perioden 1970–1980 minska både relativt och
absolut. I åldrarna 30–34 år och 35–39 år ger förskjutningen i
befolkningsstruktur däremot upphov till kraftiga ökningar ca 33 % resp.
41 % fler personer (se tab 3:1).

I relation till totala befolkningen beräknas andelen personer i

Tab 3:1 Framskrivnen befolkning 15-64 år utan flyttning. Fördelning på 5-årsklasser åren 1970, 1980 och 1990

Åldersklass	1970	1980	1990	Differens %	
				1970-1980	1980-1990
15-19	551 200	572 700	561 000	+ 3,9	- 2,0
20-24	657 500	526 800	571 800	-19,9	+ 8,6
25-29	633 700	546 700	568 200	-13,7	+ 3,9
30-34	490 000	651 800	522 300	+33,0	-19,9
35-39	444 800	626 800	540 900	+40,9	-13,8
40-44	472 000	482 500	641 900	+ 2,2	+33,0
45-49	527 600	434 600	612 700	-17,6	+40,9
50-54	521 800	455 200	465 300	-12,8	+ 2,2
55-59	508 600	499 100	411 400	- 1,9	-17,6
60-64	480 300	478 880	417 900	- 0,3	-12,8
15-64	5 287 400	5 275 100	5 313 700	- 0,2	+ 0,7

intervallet 15-64 år minska, från 65,5 % år 1970 fram till ca 63,4 % år 1980.

Denna andelsminskning gäller även vid fördelning på kön. Under 1980-talet beräknas dock antalet personer i det aktuella intervallet öka för att år 1990 knappt överstiga 1970 års nivå.

Den relativa andelen, 63,5 %, av totalbefolkningen år 1990 kan dock jämföras med 1980 års andel.

Den relativa förändringen under 1980-talet visar att befolkningen i åldersklasserna 30-34 år 35-39 år beräknas minska med ca 20 % resp. 14 %. Variationerna i dessa åldersklasser kommer således att vara relativt kraftiga under hela 20-årsperioden. Prognoserna för år 1990 pekar på att fler personer beräknas vara i åldrarna 30-55 år jämfört med år 1970 dvs. där sysselsättningsgraden är relativt hög.

3.2.1 Framskrivnen befolkning utan flyttning fördelad på län

I absoluta tal ökar fram till år 1980 antalet personer 15-64 år i Uppsala, Södermanland, Gotlands, Hallands, Västmanlands och Norrbottens län. Den största ökningen återfinns i Norrbottens län - 7 600 personer eller knappt 5 %. Övriga län redovisar under perioden 1970-1980 ett i stort oförändrat eller minskat antal personer i åldersgruppen 15-64 år, (se tab 3:2).

Under 1980-talet uppvisar skogslänen förutom Norrbottens län, samt i något mindre omfattning, även Kalmar, Kristianstads och Örebro län en minskning av antalet personer i den aktuella åldersklassen.

För Jämtlands län innebär detta ca 5 % lägre antal jämfört med år 1980 medan t ex Uppsala län den gynnsamma åldersfördelningen ger en fortsatt absolut ökning med ca 7 500 personer eller 5 % fler jämfört med år 1980.

Andelen av befolkningen mellan 15-64 år minskar i samtliga län under 1970-talet. Under 1980-talet väntas en positivare utveckling. I Uppsala län ökar andelen 15-64 åringar från drygt 63 % år 1980 till drygt 65 %

Tab 3:2 Framskrivnen befolkning 15–64 år utan flyttning. Fördelning på län åren 1970, 1980 och 1990

		1970	1980	1990	Differens %	
					1970– 1980	1980– 1990
Stockholms	AB	1 006 300	1 003 200	1 016 600	-0,3	+1,3
Uppsala	C	139 800	143 100	150 600	+2,4	+5,2
Södermanlands	D	160 200	162 300	164 700	+1,3	+1,5
Östergötlands	E	248 100	246 900	248 000	-0,5	+0,5
Jönköpings	F	193 100	193 700	194 900	+0,3	+0,6
Kronobergs	G	106 000	105 700	106 600	-0,3	+0,9
Kalmar	H	153 200	149 600	148 600	-2,4	-0,7
Gotlands	I	33 800	34 400	34 900	+1,8	+1,3
Blekinge	K	98 500	97 600	99 100	-0,9	+1,5
Kristianstads	L	168 100	165 900	165 100	-1,3	-0,5
Malmöhus	M	474 300	469 100	473 600	-1,1	+1,0
Hallands	N	127 300	128 300	128 800	+0,8	+0,4
Göteborgs och Bohus	O	476 500	473 500	478 200	-0,6	+1,0
Älvsborgs	P	259 300	258 200	260 100	-0,4	+0,7
Skaraborgs	R	162 700	162 900	163 100	+0,1	+0,1
Värmlands	S	182 200	177 800	172 500	-2,9	-3,0
Örebro	T	179 200	175 000	173 800	-2,3	-0,6
Västmanlands	U	171 600	176 700	181 300	+3,0	+2,6
Kopparbergs	W	178 200	174 100	169 100	-2,3	-2,9
Gävleborgs	X	189 200	185 800	182 500	-1,8	-1,8
Västernorrlands	Y	174 000	169 800	166 700	-2,4	-1,8
Jämtlands	Z	83 500	80 600	76 500	-3,5	-5,1
Västerbottens	AC	153 500	154 700	153 700	+0,8	-0,6
Norrbottens	BD	167 800	175 400	177 900	+4,5	+1,4
Riket		5 287 400	5 264 100	5 286 800	-0,4	+0,4

år 1990. För samtliga län innebär prognoserna en lägre andel år 1990 jämfört med år 1970. Prognoserna för Jämtlands län visar att andelen 15–64 åringar antages sjunka från knappt 64 % år 1970 till ca 60 % år 1990 (se fig 3:1).

3.2.2 Framskrivnen befolkning utan flyttning fördelad på ortstyper

Den sk naturliga befolkningsförändringen under perioden 1970–1980 fördelad på ortstyper visar vad avser storstadsområdena på ungefärligen oförändrat antal personer i åldrarna 15–64 år.

För primära centra förutses under samma period en viss ökning med ca 9 000 personer eller 0,6 %. Merparten av denna ökning beräknas ske i primära centra i det allmänna stödområdet – drygt 6 000 personer.

Regionala centra och kommuncentra beräknas få ett mindre antal personer i den aktuella åldern fram till år 1980 – en minskning med 11 000 personer resp 20 000 personer. Den ogynnsamma ålderssammansättningen på befolkningen i kommuncentra i det allmänna stödområdet medför en minskning på 6 % av antalet personer i åldrarna 15–64 år.

Under perioden 1970–1980 minskar antalet kvinnor i storstäderna i

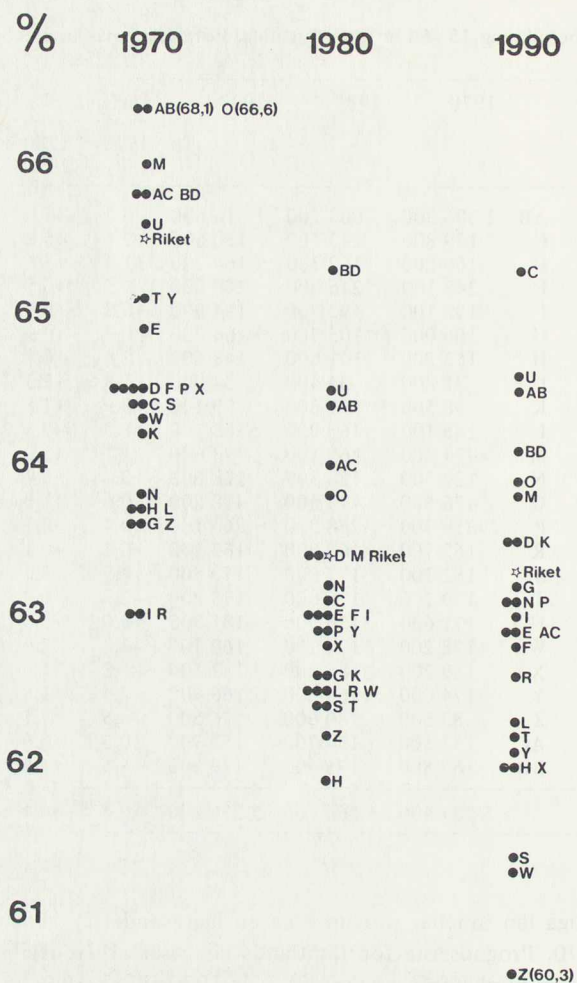

Fig 3.1 Befolkning – 15–64 år – i relation till totala befolkningen år 1970 samt framskrivna värden utan flyttning åren 1980 och 1990. Län

Tab 3:3 Framskrivna befolkning – 15–64 år – utan flyttning. Fördelning på ortstyper åren 1970, 1980 och 1990.

		1970	1980	1990	Differens %	
					1970–1980	1980–1990
Storstäder	SS	1 707 300	1 706 700	1 736 100	-0,0	+1,7
Primära centra	PT	1 511 100	1 519 700	1 545 800	+0,6	+1,7
Regionala centra	RT	1 262 300	1 251 300	1 242 900	-0,9	-0,7
Kommuncentra	KT	806 700	786 500	762 000	-2,5	-3,1

åldersgruppen 15–64 år medan antalet män beräknas öka. För regionala centra och kommuncentra är situationen den omvända.

Under 1980-talet märks en viss förbättring i åldersstrukturen.

För storstadsområden och primära centra skulle förändringen i ålderssammansättningen innebära en ökning med ca 30 000 personer resp. 26 000 personer. Primära centra utom stödområdena skulle därvid få den mest positiva utvecklingen. Den naturliga befolkningsförändringen uppgår här till drygt 20 000 personer dvs. ca 80 % av hela ökningen bland primära centra.

I regionala centra och kommuncentra fortsätter dock minskningen. För kommuncentra betyder detta en minskning under perioden med ca 25 000 eller drygt 3 % personer. Under hela perioden 1970–1990 skulle detta medföra drygt 5 % eller ca 45 000 färre personer i åldrarna 15–64 år.

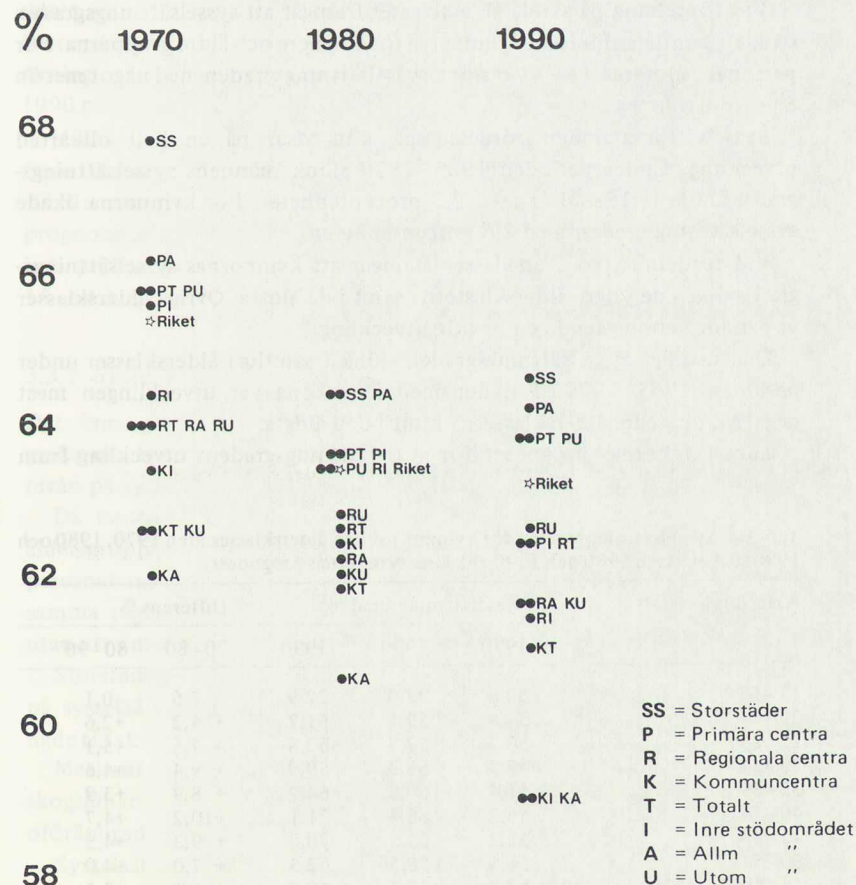

Fig 3:2 Befolkning – 15–64 år – i relation till totala befolkningen år 1970 samt framskrivna värden utan flyttning åren 1980 och 1990. Ortstyper

Framskrivningarna för perioden 1980–1990 visar i de flesta regioner på en likartad utveckling vad gäller män och kvinnor. I flertalet ortstyper beräknas dock ålderssammansättningen bland männen ge en större ökning än för kvinnorna. Ökningen av antalet män i storstäderna och primära centra antages bli i stort dubbelt så stor som för kvinnorna.

Andelen personer 15–64 år av totalbefolkningen beräknas år 1990 vara mer likartad i de skilda ortstyperna jämfört med år 1970. Fram till år 1990 är bilden i stort oförändrad. Kommuncentra i inre och allmänna stödområdet antages år 1990 ha den lägsta andelen 15–64 åringar av samtliga ortstyper ca 59 % (se fig 3:2).

3.3 Sysselsättningsgradens utveckling

Sysselsättningsgraden i åldersgruppen 15–64 år – antalet sysselsatta eller förvärvsarbetande i relation till befolkningen – förändrades endast obetydligt under perioden 1965–1970.

Vid fördelning på skilda åldersklasser framgår att sysselsättningsgraden ökade i samtliga åldrar med undantag för de yngre och äldre grupperna. För personer i åldrarna 15–19 år sjönk sysselsättningsgraden med något mer än 8 procentenheter.

Sysselsättningsgraden fördelad på kön visar på en helt olikartad utveckling. Under perioden 1965–1970 sjönk männens sysselsättningsgrad i åldrarna 15–64 år med 2,3 procentenheter. För kvinnorna ökade sysselsättningsgraden med 2,6 procentenheter.

Vid fördelning på 5-årsklasser framgår att kvinnornas sysselsättningsgrad sjönk i de yngre åldersklasserna samt i de äldsta. Övriga åldersklasser uppvisade genomgående en positiv utveckling.

Den manliga sysselsättningsgraden sjönk i samtliga åldersklasser under perioden 1965–1970. I likhet med kvinnorna var utvecklingen mest negativ i de yngre åldersklasserna samt i den äldsta.

Länsstyrelsernas prognoser för sysselsättningsgradens utveckling fram

Tab 3:4 Sysselsättningsgraden för kvinnor i skilda åldersklasser åren 1970, 1980 och 1990. Riket. Åren 1980 och 1990 enl. länsstyrelsernas prognoser

Åldersklass	Sysselsättningsgrad %			Differens %	
	1970	1980	1990	70–80	80–90
15–19	30,6	23,0	22,9	– 7,6	–0,1
20–24	54,9	59,1	61,7	+ 4,2	+2,6
25–29	50,2	57,7	62,8	+ 7,5	+5,1
30–34	45,9	55,3	59,9	+ 9,4	+4,6
35–39	51,4	60,3	64,2	+ 8,9	+3,9
40–44	56,2	66,4	71,1	+10,2	+4,7
45–49	56,2	65,5	70,0	+ 9,3	+4,5
50–54	51,5	58,5	62,5	+ 7,0	+4,0
55–59	42,2	47,3	49,4	+ 5,1	+2,1
60–64	26,7	29,5	31,0	+ 2,8	+1,5
15–64	46,7	52,0	56,4	+ 5,3	+4,4

Tab 3:5 Sysselsättningsgraden för män i skilda åldersklasser år 1970, 1980 och 1990. Riket. Åren 1980 och 1990 enl. länsstyrelsernas prognoser

Åldersklass	Sysselsättningsgrad			Differens	
	1970	1980	1990	70-80	80-90
15-19	34,4	26,8	26,3	-7,6	-0,5
20-24	64,5	64,8	64,0	+0,3	-0,8
25-29	87,5	87,5	87,0	±0	-0,5
30-34	93,1	92,3	92,1	-0,8	-0,2
35-39	94,3	93,0	92,9	-1,3	-0,1
40-44	94,5	93,3	93,0	-1,2	-0,3
45-49	94,2	93,9	93,6	-0,3	-0,3
50-54	93,1	93,1	92,9	±0	-0,2
55-59	89,9	85,1	82,9	-4,8	-2,2
60-64	77,7	70,8	66,8	-6,9	-4,0
15-64	81,3	79,6	79,3	-1,7	-0,3

till år 1980 och år 1990 överensstämmer i stort med tendenserna från slutet av 1960-talet. Kvinnornas sysselsättningsgrad perioden 1970-1980 överensstämmer väl med trenden från perioden 1965-1970. Relativt stor ökning av sysselsättningsgraden förutses i åldrarna 30-50 år. Fram till år 1990 märks en något svagare ökningstakt (tab 3:4).

Minskningen av de manliga sysselsättningsgraderna beräknas fortsätta fram till år 1990. Sysselsättningsgraden för män över 55 år beräknas få de största sänkningarna under såväl 1970- som 1980-talet. Nedgången prognoseras dock bli väsentligt lägre under perioden 1980-1990. Under hela perioden 1970-1990 antas sysselsättningsgraden för män i åldrarna 15-64 år sjunka med 2,0 procentenheter (tab 3:5).

3.3.1 Sysselsättningsgradens utveckling i de skilda länen

Det finns flera orsaker till de regionala variationerna i sysselsättningsgraderna. En avgörande betydelse för utbudet av förvärvsarbete och nivån på sysselsättningsgraden har åldersfördelningen på befolkningen.

Då benägenheten att förvärvsarbete inte är lika stor i alla delar av åldersgruppen 15-64 år och då relativt stora skillnader föreligger i antal personer mellan skilda årskullar kan dessa orsaker ge en förklaring till att samma region vid skilda tidpunkter uppvisar skilda sysselsättningsgrader utan att antalet arbetstillfällen förändras.

Storstadslänet Stockholms och Malmöhus län hade en relativt hög nivå på sysselsättningsgraden åren 1965 och 1970. Göteborg och Bohus län hade till skillnad mot dessa en klart lägre nivå.

Markant lägre nivå än riket uppvisade för båda de aktuella åren de s. k. skogslänen. Utvecklingen mellan åren 1965 och 1970 innebar en oförändrad eller sjunkande sysselsättningsgrad för dessa län.

Sysselsättningsgraden beräknas under prognosperioden få en betydligt positivare utveckling jämfört med andra hälften av 1960-talet.

Stockholms och Malmöhus län antas få en jämfört med riket lägre utvecklingstakt perioden 1970-1980. Under 1980-talet räknar länssty-

relserna med en kraftigare ökningstakt. Göteborgs och Bohus län bedöms ha en betydligt gynnsammare utveckling fram till år 1980.

För skogslänen förutser länsstyrelserna i sina prognoser en positiv utveckling. I synnerhet under 1980-talet minskar avståndet till riksgenomsnittet kraftigt.

I stort innebär utvecklingen under prognosperioden minskade regionala variationer i den totala sysselsättningsgraden mellan länen. De regionala variationerna i sysselsättningsgraden minskar både för män och kvinnor.

För män i åldrarna 15–64 år pekar prognoserna på en viss utjämning (se fig 3:3) av sysselsättningsgraderna mellan de skilda länen, År 1970 hade Västernorrlands, Västerbottens, Jämtlands och Norrbottens län de lägsta sysselsättningsgraderna. Dessa län var de enda som hade en lägre sysselsättningsgrad än 80 %. Fram till år 1980 beräknas sysselsättningsgraden i Stockholms län vara på i stort samma nivå som i Västerbottens och Norrbottens län. Fram till år 1990 förutser länsstyrelserna i Norrbottens och Jämtlands län en sänkt sysselsättningsgrad jämfört med år 1980.

Om man bortser från Stockholms län skulle även sysselsättningsgraden för kvinnorna utjämnas mellan länen under prognosperioden (se fig 3:4). I allmänhet visar dock prognoserna för de kvinnliga sysselsättningsgraderna på en mer heterogen bild än för männen.

Västerbottens län som år 1970 hade mycket låga värden väntas under 1970- och 1980-talen öka till en nivå som obetydligt avviker från riksgenomsnittet. Sysselsättningsgraden för kvinnorna i Stockholms län

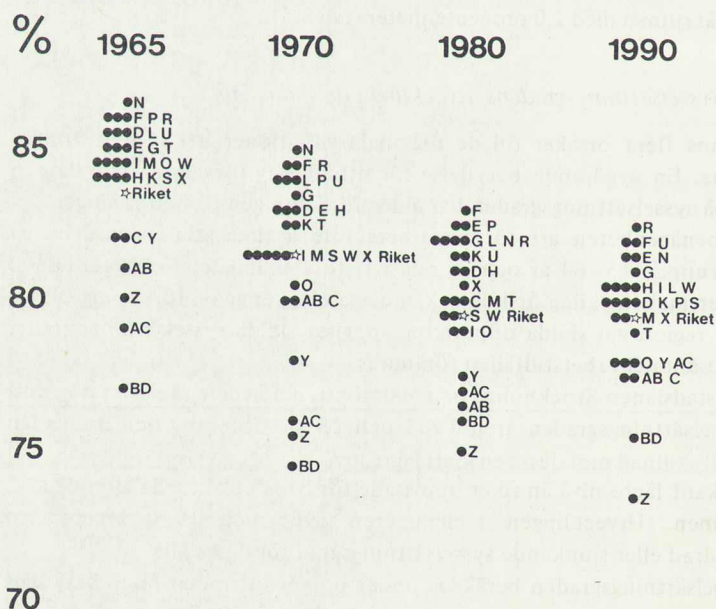

Fig 3:3 Sysselsättningsgraden för män - 15-64 år - fördelat på län åren 1965, 1970, 1980 och 1990.

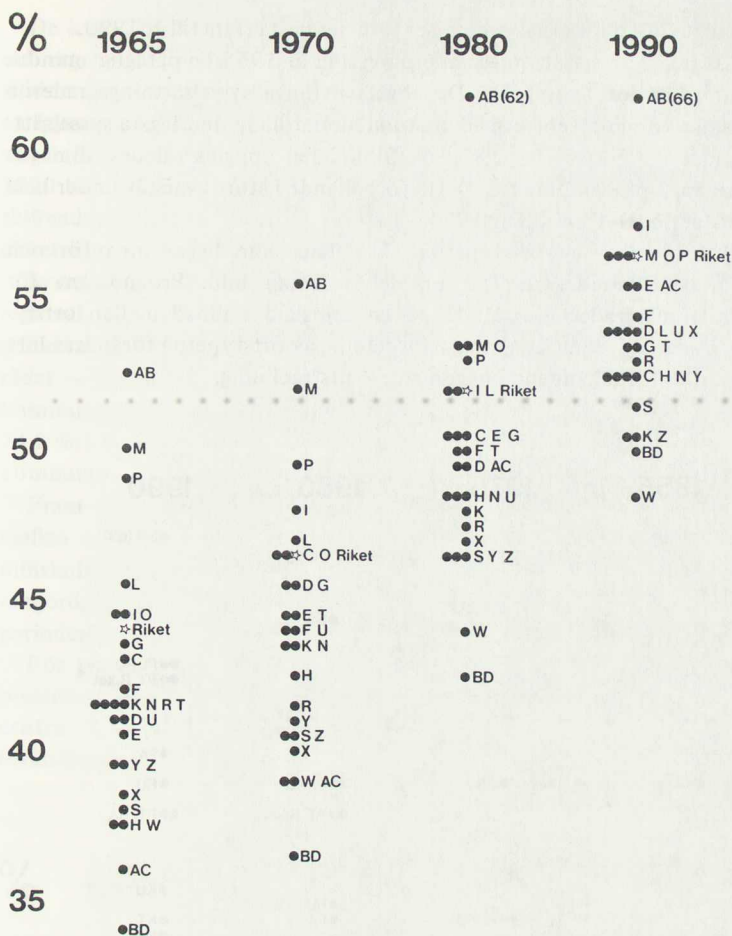

Fig 3:4 Sysselsättningsgraden för kvinnor – 15–64 år – fördelad på län åren 1965, 1970, 1980 och 1990.

beräknas i prognoserna öka ungefär som i riket totalt och därmed ligga i stort sett lika högt över riksgenomsnittet år 1990 som år 1970. Prognoserna för kvinnornas framtida sysselsättning i Malmöhus län pekar på en annan utveckling. År 1970 låg sysselsättningsgraden ca 5-procentenheter över riksgenomsnittet. Fram till år 1990 beräknas sysselsättningsgraden i länet vara densamma som för riksgenomsnittet.

3.3.2 Sysselsättningsgradens utveckling i de skilda ortstyperna

Den faktiska sysselsättningsgraden ökade perioden 1965–1970 i samtliga ortstyper bortsett från kommuncentra där en viss minskning inträffade.

De kvinnliga sysselsättningsgraderna uppvisade år 1965 de högsta nivåerna i storstäderna och de lägsta i kommuncentra – 53,1 % resp. 39,0 %. Spännvidden mellan ortstyperna uppgick således till ca 14 procentenheter. Variationerna i sysselsättningsgraden mellan ortstyperna

kan enligt länsstyrelsernas prognoser förutses bestå fram till år 1990.

De manliga sysselsättningsgraderna visade år 1965 en påtagligt mindre spridning än för kvinnorna. De högsta manliga sysselsättningsgraderna uppvisade kommuncentra medan storstäderna hade den lägsta sysselsättningsgraden – 84,4 % resp. 82,6 %. Skillnaden uppgick således till något mindre än 2 procentenheter. Detta förhållande i stort kvarstår under hela prognosperioden fram till år 1990.

Vid fördelning av ortstyperna på sådana som ligger innanför och utanför stödområdet uppstår en delvis annan bild. Prognoserna för sysselsättningsgraderna visar då på en minskad skillnad mellan ortstyperna. Även vid denna regionala fördelning av ortstyperna förändras inte de inbördes förhållandena i någon större utsträckning.

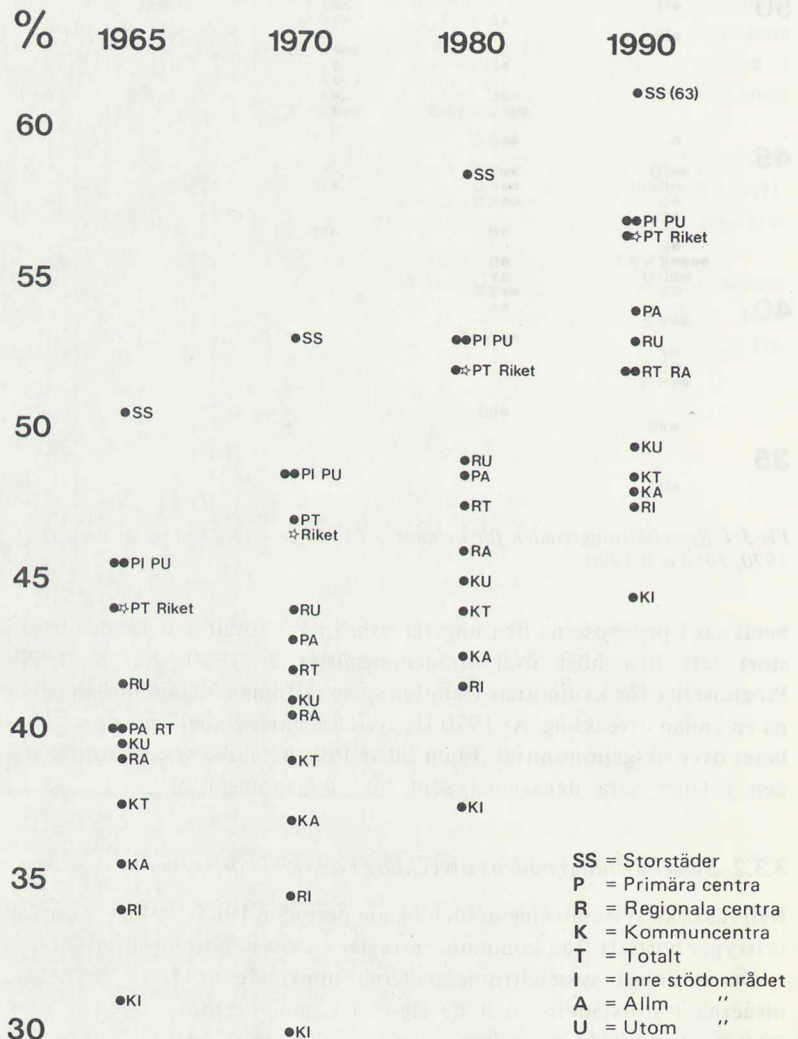

Fig 3:5 Sysselsättningsgraden för kvinnor – 15–64 år – fördelat på ortstyp åren 1965, 1970, 1980 och 1990.

De kvinnliga sysselsättningsgraderna var år 1965 lägst i kommuncentra och regionala centra i inre stödområdet samt i kommuncentra i allmänna stödområdet (se fig 3:5). Fram till år 1990 beräknas dessa tre ortstyper få en gynnsammare utveckling än riksgenomsnittet. Spännvidden mellan storstadsområdena och kommuncentra i det inre stödområdet uppgick år 1970 till drygt 23 procentenheter. Under perioden 1970–1990 beräknas skillnaden successivt minska för att år 1990 uppgå till ca 18 procentenheter.

Sysselsättningsgraderna för män uppvisade år 1970 en stor skillnad vid regional fördelning av ortstyperna (se fig 3:6). De högsta sysselsättningsgraderna återfanns i kommuncentra och regional centra utanför stödområdet – 84,6 % resp. 84,2 %. De lägsta sysselsättningsgraderna uppvisade kommuncentra och regionala centra i inre stödområdet – 72,6 resp. 74,2 %. Skillnaden i sysselsättningsgrader i mellan skilda typer av kommuncentra uppgick således till 12 procentenheter.

Fram till år 1990 märks en påtaglig regional utjämning. Spännvidden mellan ortstyperna beräknas år 1990 vara 8,5 procentenheter, dvs. en minskning med 3,5 procentenheter jämfört med år 1970. Den inbördes rangordningen mellan ortstyperna antas bli oförändrad under prognosperioden.

För perioden 1980–1990 har länsstyrelserna gjort antaganden om en positivare utveckling än under 1970-talet. I synnerhet beräknas regionala centra och kommuncentra i inre stödområdet genomgå en positiv förändring. Här antas ske en ökning med 1,3 resp. 1,2 procentenheter.

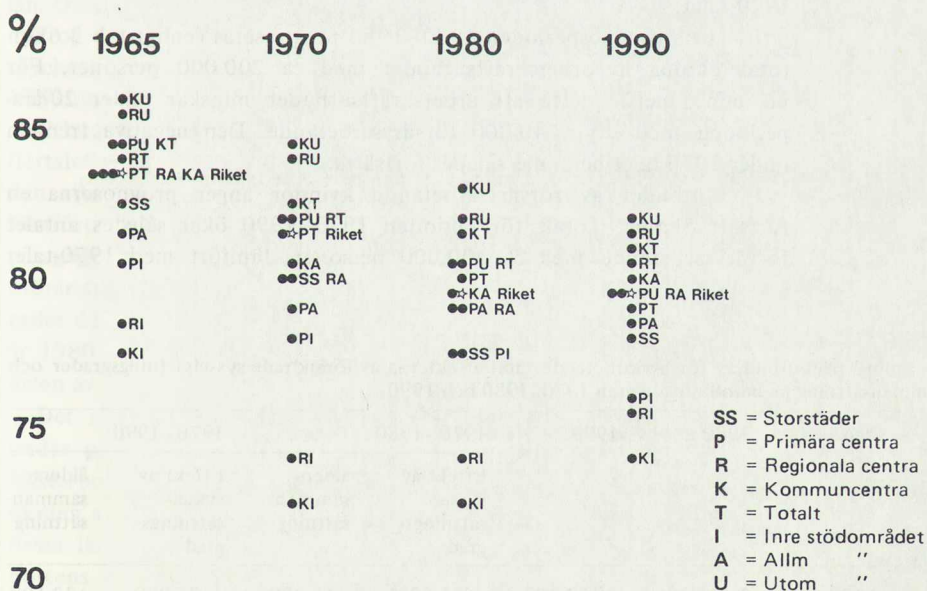

Fig 3:6 Sysselsättningsgraden för män - 15-64 år - fördelat på ortstyp åren 1965, 1970, 1980 och 1990.

3.4 Framtida arbetskraftstillgångar utan flyttning

Utbudet av arbetskraft i åldrarna 15–64 år ökade totalt i riket perioden 1965–1970 från ca 3,3 miljoner förvärvsarbetande till ca 3,4 miljoner förvärvsarbetande. Detta innebär en ökning med ca 100 000 förvärvsarbetande.

Under 1970-talet beräknas utbudet av arbetskraft utan någon utrikes nettoomflyttning öka i den aktuella åldersgruppen med drygt 70 000 förvärvsarbetande. För perioden 1980–1990 antages tillväxten av arbetskraften öka något mer drygt 130 000 personer.

Av tab 3:6 framgår att orsakerna till det ökade arbetskraftsutbudet under 1970-talet främst beror på en ökad sysselsättningsgrad. Omfattningen av detta tillskott uppgår till knappt 80 000 personer. Befolkningsstrukturens förändringar innebär att arbetskraftsutbudet sänks med ca 8 000 personer.

Utbudet av förvärvsarbetande uppvisar en mellan könen relativt olikartad utveckling. För männen antages utbudet minska med ca 50 000 personer fram till år 1980 jämfört med år 1970.

Kvinnorna beräknas i enlighet med tendenserna under 1960-talet få en kraftig ökning. Under 1970-talet skulle tillskottet av kvinnliga förvärvsarbetande uppgå till drygt 120 000 personer. Den ökning av kvinnornas sysselsättningsgrad som beräknas inträffa under perioden 1970–1980 innebär att utbudet skall öka med ca 140 000 personer. Förändringar i befolkningsstrukturen svarar alltså för en minskning med ca 20 000 sysselsatta.

Utbudet under 1980-talet beräknas i prognoserna öka mer än under 1970-talet.

För hela prognosperioden 1970–1980 prognoseras (enligt tab 3:6) en total ökning av arbetskraftsutbudet med ca 200 000 personer. För männen innebär detta att arbetskraftsutbudet minskar under 20-årsperioden med drygt 40 000 förvärvsarbetande. Den negativa trenden under 1970-talet beräknas således fortsätta.

För utbudet av förvärvsarbetande kvinnor anger prognoserna en fortsatt ökning. Totalt för perioden 1970–1990 ökar således antalet förvärvsarbetande med ca 200 000 personer. Jämfört med 1970-talet

Tab 3:6 Framskrivet utbud av förvärvsarbetande samt effekterna av förändrade sysselsättningsgrader och åldersammansättning på befolkningen åren 1970, 1980 och 1990

Kön	1970	1980	1990	1970–1980		1970–1990	
				Effekt av sysselsättningsgrad	ålderssammansättning	Effekt av sysselsättningsgrad	ålderssammansättning
Män	2 177 200	2 126 300	2 133 400	– 61 200	+10 300	– 75 900	+32 100
Kvinnor	1 219 700	1 342 300	1 467 200	+140 100	–18 500	+238 700	+ 8 800
Totalt	3 396 900	3 467 600	3 600 600	+ 78 900	– 8 200	+162 800	+40 900

beräknas tillskottet av förvärvsarbetande p. g. a. förändrade sysselsättningsgrader vara något större under 1980-talet.

3.4.1 *Framskrivna arbetskraftstillgångar utan flyttning i de skilda länen*

Figur 3:7 och 3:8 visar förändringen i utbudet av förvärvsarbetande fördelat på skilda förklaringsfaktorer. Effekterna av förändringar i sysselsättningsgraden och befolkningens ålderssammansättning har satts i relation till sysselsättningen år 1970.

Förändringar i befolkningsstrukturen, perioden 1970–1980, innebär genomgående ett minskat utbud i storstads länen. Även för de s. k. skogslänen, förutom Västerbottens och Norrbottens län, minskar antalet förvärvsarbetande p. g. a. en ogynnsam åldersstruktur. I synnerhet märks effekterna av en ogynnsam åldersstruktur i Värmlands och Jämtlands län. Befolkningens åldersstruktur i Norrbottens län ger det relativt högsta tillskottet av samtliga län.

Prognoserna för sysselsättningsgradens utveckling fram till år 1980 medför en sänkning av antalet förvärvsarbetande i två län – Gotlands samt Malmöhus län. Övriga län beräknas få ett ökat utbud och särskilt länsstyrelsen i Västerbottens län har gjort antaganden om ett stort positivt tillskott. I detta län föranleder de ökande sysselsättningsgraderna ett tillskott i utbudet av arbetskraft med ca 8 %.

De sammanlagda effekterna av den naturliga befolknings- och sysselsättningsgradens förändring medför en minskning av antalet förvärvsarbetande i Kristianstads, Malmöhus, Örebro, Kopparbergs och Jämtlands län. Övriga län väntas få ett ökat utbud av förvärvsarbetande.

Prognoserna för Västerbottens och Norrbottens län pekar på en mycket stor ökning. Utbudet av arbetskraft beräknas i dessa län öka med 10 % under perioden 1970–1980.

Utbudet av förvärvsarbetande kvinnor beräknas öka i samtliga län. I flertalet län antas förändringen under perioden 1970–1980 i stort följa den riksgenomsnittliga förändringen dvs en ökning med drygt 4 %. Jämfört med övriga län indikerar prognoserna för Malmöhus län en påtagligt svagare utveckling. Utbudet av kvinnor beräknas i stort bli oförändrat jämfört med 1970 års nivå. Prognoserna för Västerbottens län tyder däremot på ett avsevärt större utbud av förvärvsarbetande kvinnor år 1980. Ökningen – ca 9 % jämfört med år 1970 – orsakas till större delen av en höjd sysselsättningsgrad.

Det manliga utbudet av arbetskraft beräknas minska i flertalet län under perioden 1970–1980. Endast fyra län Uppsala, Södermanlands, Västerbottens och Norrbottens län antages enligt prognoserna få en ökning av antalet förvärvsarbetande män. I första hand kan ökningarna i dessa län hänföras till en gynnsam ålderssammansättning. För Västerbottens län bidrager även en positiv utveckling av sysselsättningsgraden till att öka utbudet. Norrbottens län uppvisar den totalt sett mest positiva tillväxten av arbetskraftsutbudet jämfört med övriga län. Det totala utbudet av arbetskraft i länet beräknas öka med knappt 5 % under

1970-talet.

Drygt hälften av samtliga län antas beträffande antalet förvärvsarbetande män få en större minskning än riket som helhet. Prognoserna för Jämtlands län visar på den största minskningen av det manliga arbetskraftsutbudet – knappt 6 % under den aktuella 10-årsperioden. Befolkningens ålderssammansättning samt sysselsättningsgraden svarar för i stort sett ha hälften var av den beräknade utbudsminskningen.

Även i Kalmar, Värmlands och Örebro län antas ett minskat utbud av förvärvsarbetande män. I samtliga tre län överstiger minskningen 5 %.

För hela perioden 1970–1990 kan enligt prognoserna konstateras en väsentligt positivare utveckling jämfört med 1970-talet. Det totala utbudet av förvärvsarbetande beräknas – bortsett från Jämtlands län – öka i samtliga län. I synnerhet Västerbottens och Norrbottens län prognoseras få en stor ökning av utbudet. Totala utbudet av arbetskraft antas öka med ca 17 % resp. 19 % jämfört med läget år 1970. I västerbottens län orsakas den positiva utvecklingen främst av ett antagande om en höjd sysselsättningsgrad medan ökningen i Norrbottens län ungefär till lika delar orsakas av en gynnsam åldersfördelning och en höjd sysselsättningsgrad.

I Jämtlands län antas utbudet av arbetskraft under 20-årsperioden minska med ca 3 %. Detta innebär trots minskningen en positivare prognos för 1980-talet jämfört med perioden 1970–1980. Det minskande utbudet kan helt hänföras till den ogynnsamma åldersfördelningen. Förutom de två nordligaste länen beräknas övriga skogslän – Värmland, Gävleborg, Västernorrland – och som tidigare nämnts även Jämtlands län – ha en åldersfördelning på befolkningen som negativt påverkar utbudet av arbetskraft. Detta kompenseras dock i flertalet län av en höjd sysselsättningsgrad.

Bland de övriga länen kan noteras ett i stort sett oförändrat utbud av arbetskraft år 1990 jämfört med situationen år 1970 i Kristianstads län. Även i Örebro län förutses ett relativt oförändrat utbud. Arbetskraften väntas öka enbart med ca 1 % under hela 20-årsperioden.

Bland storstadslänen uppvisar prognoserna för Malmöhus län den svagaste tillväxten – knappt 2 % fram till år 1990.

Fördelat på kön framgår att ökningen av kvinnlig arbetskraft i länen fortsätter under hela 20-årsperioden. I stort kan konstateras att ökningen under 1970-talet kvarstår även i det längre perspektivet. Till viss del kan detta hänföras till en allmänt förbättrad ålderssammansättning (fig 3:7.)

Den ökade kvinnliga sysselsättningsgraden i Västerbottens län och Norrbottens län antas få en fortsatt mycket positiv utveckling. Totalt under perioden 1970–1990 ökar utbudet av förvärvsarbetande kvinnor i dessa två län med ca 45 %.

Bland de län som beräknas få en negativare utveckling i det 20-åriga perspektivet märks främst Malmöhus, Kristianstads, Älvsborgs och Blekinge län. För Malmöhus län pekar prognoserna på en ökning av utbudet med endast knappt 8 % under hela perioden 1970–1990. Detta innebär en utbudsökning mindre än 1/6 av den ökning som prognoseras för Västerbottens län.

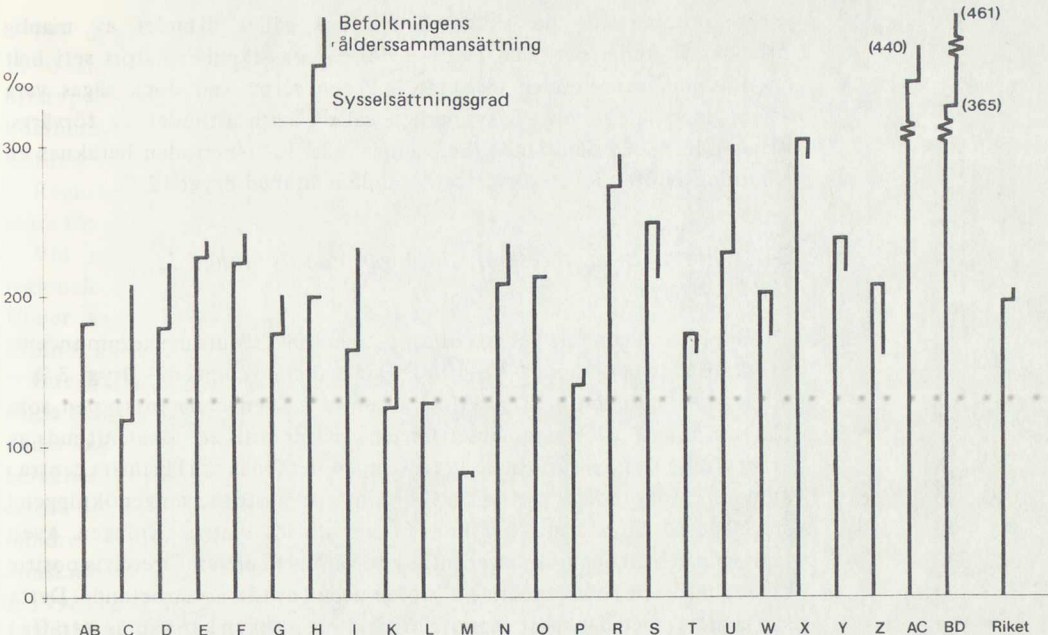

Fig 3:7 Förändring av framskrivet arbetskraftsutbud utan flyttning fördelat på län åren 1970-90. Kvinnor 15-64 år

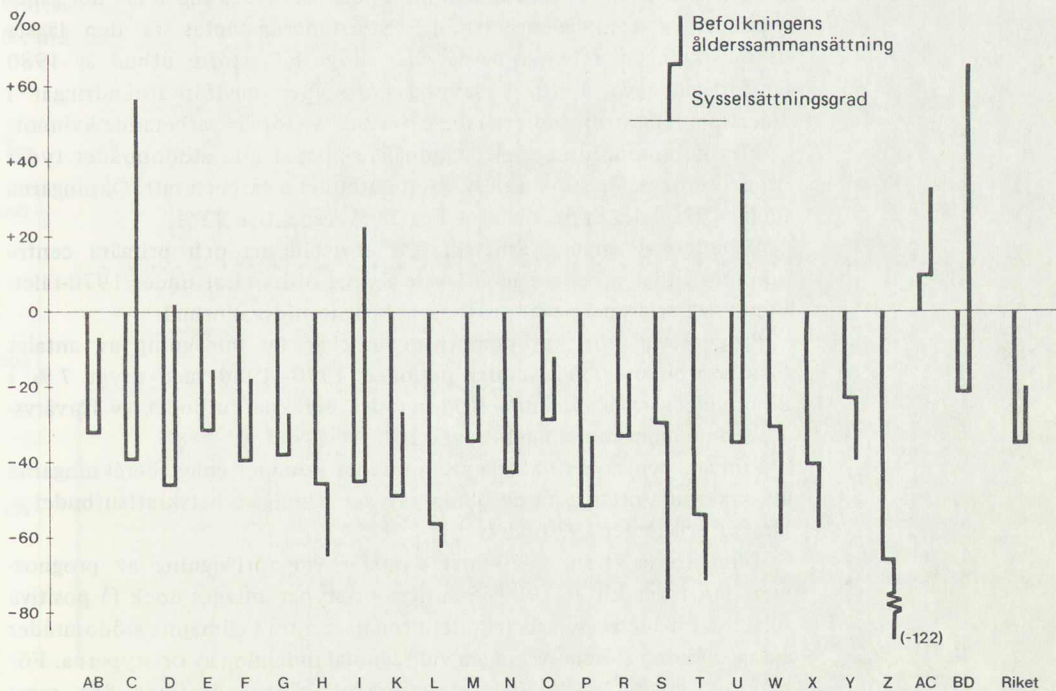

Fig 3:8 Förändring av arbetskraftsutbud utan flyttning fördelat på län åren 1970-90. Män 15-64 år

Prognoserna för de skilda länen vad gäller utbudet av manlig arbetskraft under perioden 1970–1990 överensstämmer i stort sett helt med tendenserna under 1970-talet. Prognoserna kan dock sägas vara något mer markerade. I synnerhet gäller detta utbudet av förvärvsarbetande män i Jämtlands län. Under hela 20-årsperioden beräknas en sänkning av utbudet av förvärvsarbetande män med drygt 12 %.

3.4.2 *Framskrivna arbetskraftstillgångar utan flyttning i de skilda ortstyperna*

Utbudet av arbetskraft i skilda ortstyper beräknas förutom i kommuncentra öka under perioden 1970–1980. Den största ökningen – drygt 3 % – antas ske i primära centra. Primära centra är den enda ortstypen som förändringar i ålderssammansättningen bidrar till ett ökat utbud av arbetskraft. Den mest positiva utvecklingen beräknas ske i primära centra i allmänna stödområdet – drygt 6 % ökning – dvs i stort 6 gånger ökningen i storstäderna där utbudet beräknas få den minsta relativa ökningen. Även regionala centra och kommuncentra kan väntas få en jämförelsevis positiv utveckling – ca 5 % respektive 4 % ökat utbud av förvärvsarbetande. Detta kan jämföras med den mest negativa utvecklingen vilken kan väntas inträffa i kommuncentra i allmänna störområdet, ett minskat utbud med knappt 3 % jämfört med år 1970.

Utbudsförändringen fördelad på kön perioden 1970–1980 visar att regionala centra beräknas få den mest positiva utvecklingen när det gäller utbudet av kvinnlig arbetskraft. Storstäderna antas få den lägsta utbudsökningen av ortstyperna eller drygt 8 % större utbud år 1980 jämfört med år 1970. I samtliga ortstyper medför förändringar i ålderssammansättningen ett minskat utbud av förvärvsarbetande kvinnor.

För kommuncentra samt regionala centra i inre stödområdet tyder prognoserna på de största tillskotten i utbudet av arbetskraft. Ökningarna under 1970-talet uppgår här med ca 24 % respektive 22 %.

Utbudet av manlig arbetskraft i storstäderna och primära centra kommer enligt prognoserna att vara i stort oförändrat under 1970-talet. För övriga ortstyper pekar prognoserna på ett minskat utbud.

Prognoserna för kommuncentra innebär en minskning av antalet förvärvsarbetande män under perioden 1970–1980 med drygt 7 %. I kommuncentra i allmänna stödområdet beräknas utbudet av förvärvsarbetande män sjunka med drygt 12 %.

Primära centra i allmänna stödområdet kommer enligt beräkningarna att som enda ortstyp få en ökning av det manliga arbetskraftsutbudet – knappt 3 % under 1970-talet.

Tendenserna från 1970-talet kvarstår vid förlängning av prognosperioden fram till år 1990. Samtliga ortstyper antages dock få positiva tillskott i utbudet av arbetskraft. Primära centra i allmänna stödområdet antages få den största ökningen vid regional indelning av ortstyperna. För kommuncentra i allmänna stödområdet väntas däremot den mest negativa utvecklingen. Förändringen i utbudet av arbetskraft antages för de två ortstyperna vara ca + 12 % respektive – 4 %.

För utbudet av kvinnlig arbetskraft kvarstår utvecklingslinjerna från 1970-talet vid förlängning av prognosperioden till år 1990. I samtliga ortstyper fortsätter ökningen av kvinnlig arbetskraft. Bortsett från kommuncentra så förstärks denna ökning av en förbättrad ålderssammansättning i de övriga ortstyperna (fig 3:9).

Regionala centra förutses i likhet med utvecklingen under 1970-talet svara för den största ökningen ca 23 %.

Vid regional fördelning fortsätter ökningen i kommuncentra och regionala centra i inre stödområdet att vara störst av samtliga ortstyper. Under hela perioden 1970–1990 ökar utbudet av förvärvsarbetande kvinnor i dessa två ortstyper med drygt 48 % resp. 35 %.

Inte heller för det manliga arbetskraftsutbudet visar prognoserna på några skillnader när det gäller den inbördes ordningen mellan ortstyperna under perioden 1970–1990 jämfört med 1970-talet. Samtliga ortstyper beräknas dock få minskat utbud av förvärvsarbetande män. I primära centra antages en mindre minskning än i övriga ortstyper dvs. knappt 1 % mindre utbud än år 1970. Detta kan jämföras med den största minskningen vilken förutses för kommuncentra knappt 5 % lägre utbud år 1990 jämfört med år 1970 (fig 3:10).

Vid regional fördelning av det manliga arbetskraftsutbudet i skilda orttyper kan en positivare utveckling märkas för kommuncentra i inre och allmänna stödområdet.

Under 1970-talet beräknades för dessa en minskning ske av arbetskraftsutbudet med ca 8 % respektive 12 % vilket kan jämföras med förändringarna under hela 20-årsperioden på – 4 % respektive – 7 %.

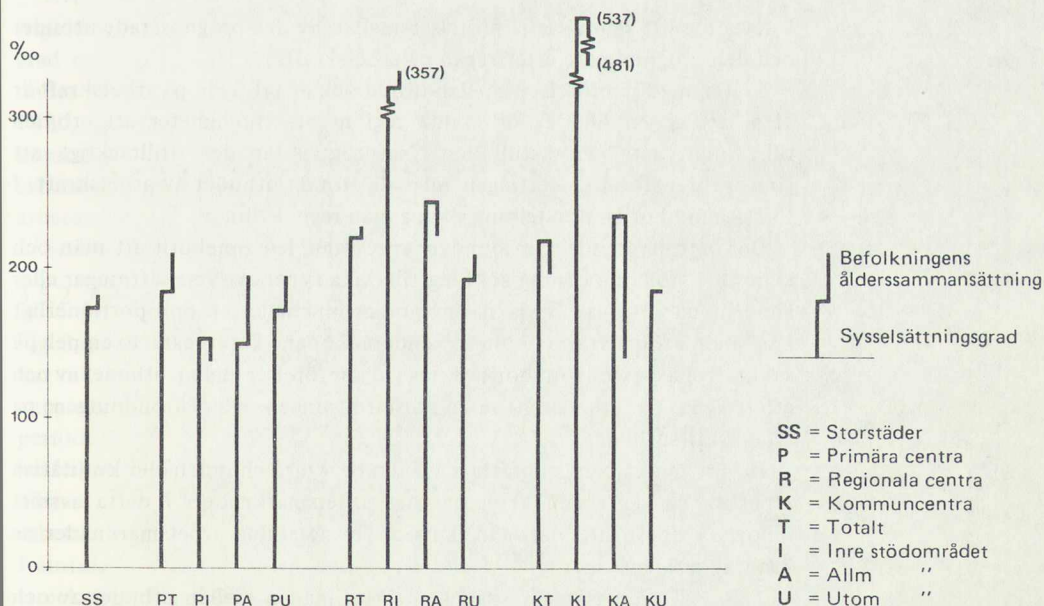

Fig 3:9 Förändring av arbetskraftsutbud utan flyttning fördelat på ortstyp åren 1970–90. Kvinnor 15–64 år

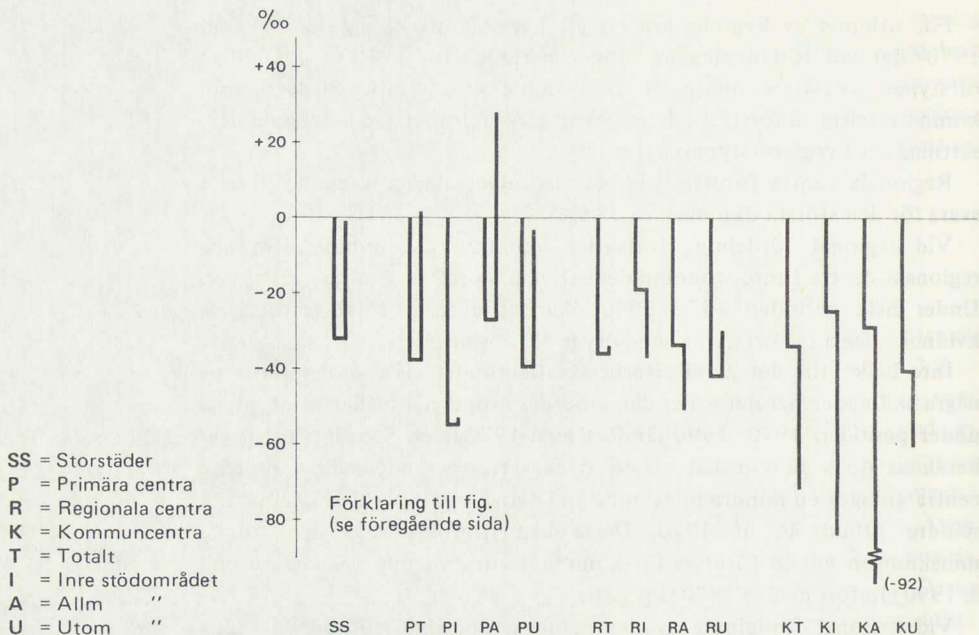

Fig 3:10 Förändring av arbetskraftsutbud utan flyttning fördelat på ortstyp åren 1970-90. Män 15-64 år

3.5 Anpassning mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft

I detta avsnitt redovisas jämförelser mellan av det prognoserade utbudet och den prognoserade efterfrågan på arbetskraft.

Syftet med jämförelsen mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft är bl. a. att ge en bild av de skilda regionernas möjligheter att erbjuda tillräckligt antal arbetstillfällen. Naturligtvis är det otillräckligt att jämföra den totala efterfrågan med det totala utbudet av arbetskraft. I första hand bör en uppdelning ske på män resp. kvinnor.

Det hittillsvarande könsbundna yrkesvalet har inneburit att män och kvinnor i stor omfattning sökt sig till olika typer av sysselsättningar eller annorlunda uttryckt, vissa näringsgrenar innehåller en oproportionerligt hög andel förvärsarbetande av endera könet. Ytterligare exempel på kvalitativa aspekter som bör beaktas vid jämförelser mellan utbudet av och efterfrågan på arbetskraft är yrkesinriktningen eller utbildningen på arbetskraftsutbudet.

De prognoser som upprättats i länen beaktar och innehåller kvalitativa aspekter på de enskilda regionernas arbetsmarknader. I detta avsnitt redovisas dock inte någon diskussion av de skilda arbetsmarknadernas kvalitativa egenskaper.

Tab. 3:7 redovisar omfattningen av skillnaden mellan utbudet av och efterfrågan på arbetskraft 15-w år. De tillgångar på arbetskraft som länsstyrelserna beräknat för de skilda länen motsvarar vid en summering

Tab 3:7 Jämförelse mellan prognoserat utbud och efterfrågan på förvärvsarbetande – 15–W år – perioden 1970–1980

	Utbud år 1970	Förändring 1970–1980	Utbud år 1980	Efterfrågan år 1980	Skillnad ¹
Riket	3 497 500	+16 500	3 514 000	3 587 100	+73 100

¹ + anger nettoinvandring
– anger nettoutvandring

Tab 3:8 Jämförelse mellan prognoserat utbud och efterfrågan på förvärvsarbetande – 15–W år – perioden 1980–1990

	Utbud år 1980	Förändring 1980–1990	Utbud år 1990	Efterfrågan år 1990	Skillnad ¹
Riket	3 587 100	+107 100	3 694 000	3 788 000	+94 000

¹ + anger nettoinvandring
– anger nettoutvandring

för riket inte den efterfrågan på arbetskraft som prognoseras. Om länsstyrelsernas bedömningar är riktiga skulle mellanskillnaden behöva täckas genom invandring (se tab 3:7) motsvarande ca 70 000 förvärvsarbetande under 1970-talet.

Jämfört med antalet sysselsatta år 1970 skulle enligt länsstyrelsernas prognoser tillskotten i arbetskraft orsakade av en ökad sysselsättningsgrad och en förbättrad åldersammansättning på befolkningen att ge endast ca 11 000 resp. 6 000 fler förvärvsarbetande.

Även under 1980-talet kommer arbetskraftsutbudet i riket att understiga den prognoserade efterfrågan. Effekterna av en höjd sysselsättningsgrad och en förbättrad åldersammansättning på befolkningen beräknas under 1980-talet, till skillnad mot utvecklingen under perioden 1970–1980, ge ett högre tillskott av förvärvsarbetande än vad som antas komma genom invandring under 1980-talet dvs. ca 110 000 förvärvsarbetande jämfört med nettoinvandringen på ca 95 000 förvärvsarbetande (se tab 3:8).

3.5.2 Arbetskraftsbalansen för länen

Fig 3:11 och fig 3:12 visar län för län hur länsstyrelserna i prognoserna har räknat med att tillgången och efterfrågan på arbetskraft kommer att anpassas till varandra. Detta innebär att effekterna under prognosperioden av förändringar i åldersstruktur, sysselsättningsgrader, arbetskraftspendling satts i relation till sysselsättningsnivån vid periodens början. För flertalet län kommer de prognoserade tillgångarna av arbetskraft inte att motsvara efterfrågan. Skillnaden utgörs av den framtida flyttningen av arbetskraft och markeras i figurerna med en streckad linje.

Utvecklingen blir enligt prognoserna mer balanserad under 1970-talet än under 1960-talet. Endast fem län – Gotlands, Örebro, Västmanlands,

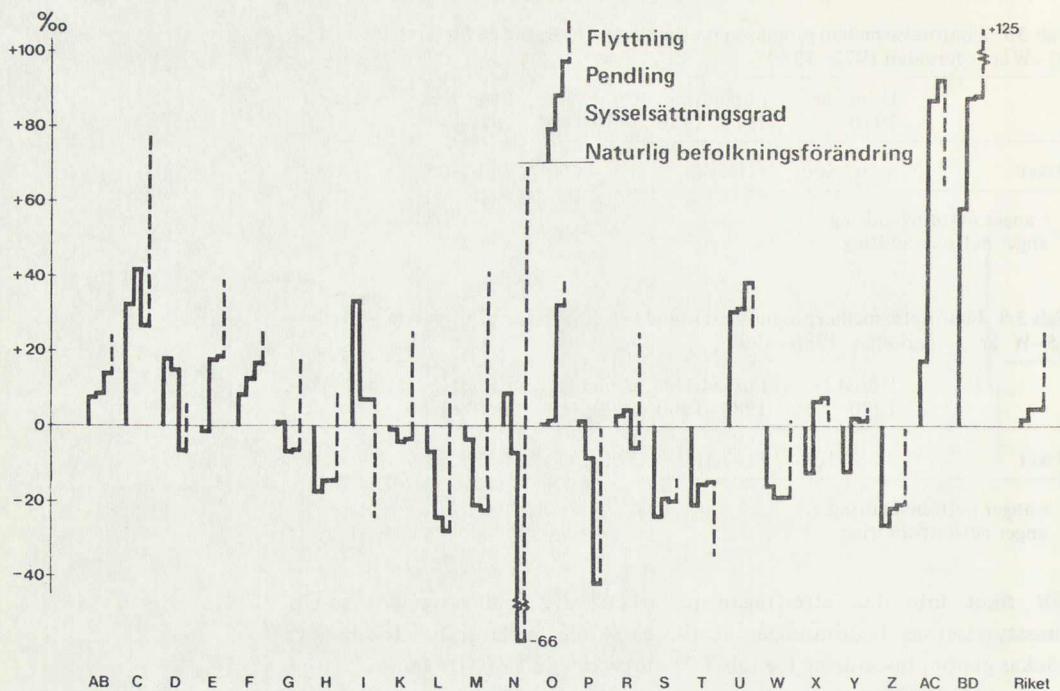

Fig 3:11 Förändring i arbetskraftsutbudet (15-w år) 1970-1980

Gävleborgs och Västerbottens län – antas få nettoutflyttning av förvärvsarbetande (se fig. 3:11).

I flertalet län ger förskjutningar i befolkningens ålderssammansättning upphov till de största förändringarna i arbetskraftstillgångarna. De skilda prognoskomponenternas utveckling i länen är dock splittrad.

Under 1960-talet var nettoinflyttningen av arbetskraft till samtliga storstadslänen mycket hög. För perioden 1970-1980 är det dock främst Malmöhus och Hallands län som väntas få en i relativa tal hög nettoinflyttning.

Orsakerna härtill är i Malmöhus län en positiv efterfrågeutveckling medan däremot länets utbud av arbetskraft beräknas minska under 1970-talet. Detta är i första hand ett resultat av en sänkt sysselsättningsgrad samt vidare en ofördelaktig åldersstruktur och en viss nettoutpendling av arbetskraft.

I Göteborgs och Bohus län beräknas nettoinpendlingen av arbetskraft ge det största tillskottet av arbetskraft – drygt 3 % jämfört med 1970-års sysselsättningsnivå.

Arbetskraftspendlingen påverkar starkt utbudet i de län som gränsar till storstadslänen. Främst gäller detta Hallands och Älvsborgs län men även Uppsala och Södermanlands län. För Hallands och Älvsborgs län förutses nettoinflyttning av arbetskraft från i första hand Göteborgsregionen. I båda dessa län förväntas sysselsättningsgraden sjunka under 1970-talet.

Den ogynnsamma åldersstrukturen i Örebro län bidrar till att minska tillgången på arbetskraft. Även den beräknade efterfrågeutvecklingen är emellertid svag, varför det antas bli en viss nettoutflyttning av arbetskraft under perioden 1970–1980. Trots den negativa efterfrågeutvecklingen väntas sysselsättningsgraden öka. Bedömningarna härvidlag skiljer sig markant från prognoserna för t. ex. Hallands län.

De s. k. skogslänen – Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Väster-norrlands, Västerbottens och Norrbottens län – som under 1960-talet präglades av nettoutflyttning skulle enligt prognoserna få en mera positiv utveckling under perioden 1970–1980. För fem av de sju länen förväntas en nettoinflyttning av arbetskraft fram till år 1980. Arbetskraftstillgångarnas utveckling i de skilda länen varierar emellertid kraftigt. Arbetskraftstillgångarna förväntas minska under 1970-talet i Värmlands, Kopparbergs och Norrbottens län.

Av samtliga län är prognosen för arbetskraftstillgången i Västerbottens län den mest positiva – ca 9 % ökning jämfört med 1970-års sysselsättningsnivå. Den största delen av utbudstillskottet – knappt 7 % under perioden 1970–1980 – väntas uppkomma genom ökad sysselsättningsgrad. Resultatet blir ett utbudsöverskott av arbetskraft som antas leda till nettoutflyttning från länet.

Även i Norrbottens län förväntas en stor ökning av arbetskraftsutbudet – drygt 8 %. Den främsta orsaken härtill är en gynnsam åldersfördelning. Trots denna ökning samt en höjd sysselsättningsgrad förutsätter prognoserna en relativt hög nettoinflyttning av arbetskraft för att balansera den stora efterfrågan av arbetskraft.

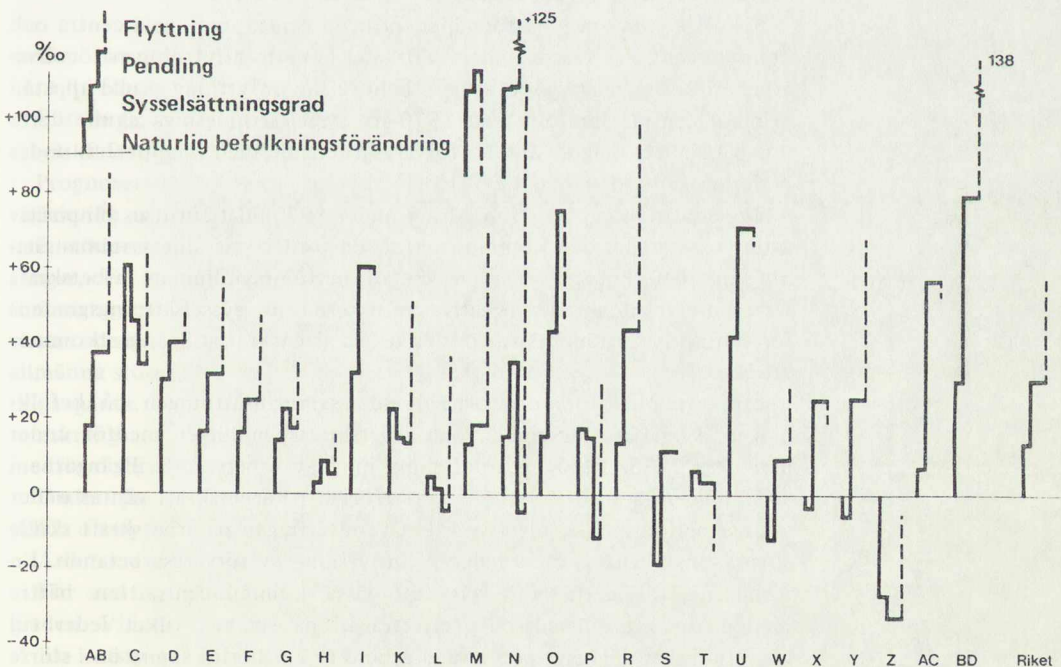

Fig 3:12 Förändring i arbetskraftsutbudet (15-w år) 1980–1990

För flertalet län förutses en mera positiv utveckling av arbetskrafts-
efterfrågan under perioden 1980–1990 än under 1970-talet, vilket bl. a.
kan avläsas i ett ökat inflyttningsbehov (se fig. 3:12). Gotlands län
beräknas under 1980-talet få en betydligt kraftigare ökning av arbets-
kraftstillgångarna än under perioden 1970–1980. Genom en förhållande-
vis stor efterfrågan på arbetskraft väntas nettoutflyttningen av arbets-
kraft trots detta bli liten. I Göteborgs och Bohus län tyder prognoserna
för 1980-talet på en större ökning av arbetskraftstillgångarna än av
efterfrågan. För att balans skall uppnås på arbetsmarknaden räknas i
prognoserna med nettoutflyttning av arbetskraft.

Jämfört med 1970-talet väntas befolkningens ålderssammansättning
och ökade sysselsättningsgrader ge ett betydligt större tillskott av
förvärvsarbetande under 1980-talet. Det är endast i Västerbottens län
samt Nottbottens län som ålderssammansättningen inte förbättras under
1980-talet jämfört med perioden 1970–1980.

Södermanlands, Kronobergs, Gotlands, Malmöhus, Hallands och
Kopparbergs län, som samtliga förutses få minskad sysselsättningsgrad
under 1970-talet, beräknas för perioden 1980–1990 få ett tillskott av
förvärvsarbetande på grund av höjda sysselsättningsgrader. Den motsatta
utvecklingen med sänkta sysselsättningsgrader under 1980-talet antas för
Uppsala, Örebro och Jämtlands län.

3.5.3 *Arbetskraftsbalansen för ortstyperna*

Länsstyrelsernas prognoser över utbudet och efterfrågan av arbetskraft
summerade till ortstyper framgår av fig. 3:13 och 3:14.

Samtliga ortstyper – storstäder, primära centra, regionala centra och
kommuncentra – väntas under 1970-talet få nettoinflyttning av förvärvs-
arbetande. Det relativt sett största behovet av inflyttning skulle uppstå i
primära centra. Jämfört med 1970-års sysselsättningsnivå skulle detta
innebära en ökning av antalet förvärvsarbetande med knappt 2 % under
perioden 1970–1980 (se fig. 3:13).

Sysselsättningsgradens förändring under 1970-talet förutses bli positiv
utom i storstäder och kommuncentra. En fördelaktig ålderssammansätt-
ning på befolkningen och en väntad nettoinpendling av arbetskraft
kompenserar dock de negativa effekterna av sysselsättningsgradens
förändring i storstäderna varför den totala arbetskraftstillgången kommer
att öka.

Effekterna av förändringarna i ålderssammansättningen på befolk-
ningen, sysselsättningsgraden och arbetskraftspendlingen medför under
perioden 1970–1980 en total minskning av arbetskraftstillgångarna i
kommuncentra med drygt 5 %. Efterfrågan på arbetskraft väntas under
samma period sjunka med ca 4 %. Överefterfrågan på arbetskraft skulle
alltså uppstå vilket antas leda till inflyttning av förvärvsarbetande. En
förklaring till detta kan vara att vissa kommuncentra har bättre
möjligheter att tillfredsställa efterfrågan på småhus vilket leder till
inflyttning. Möjligheterna att välja arbete är emellertid sämre än i större
orter. Resultatet blir att nettoutflyttningen till kommuncentra är positiv

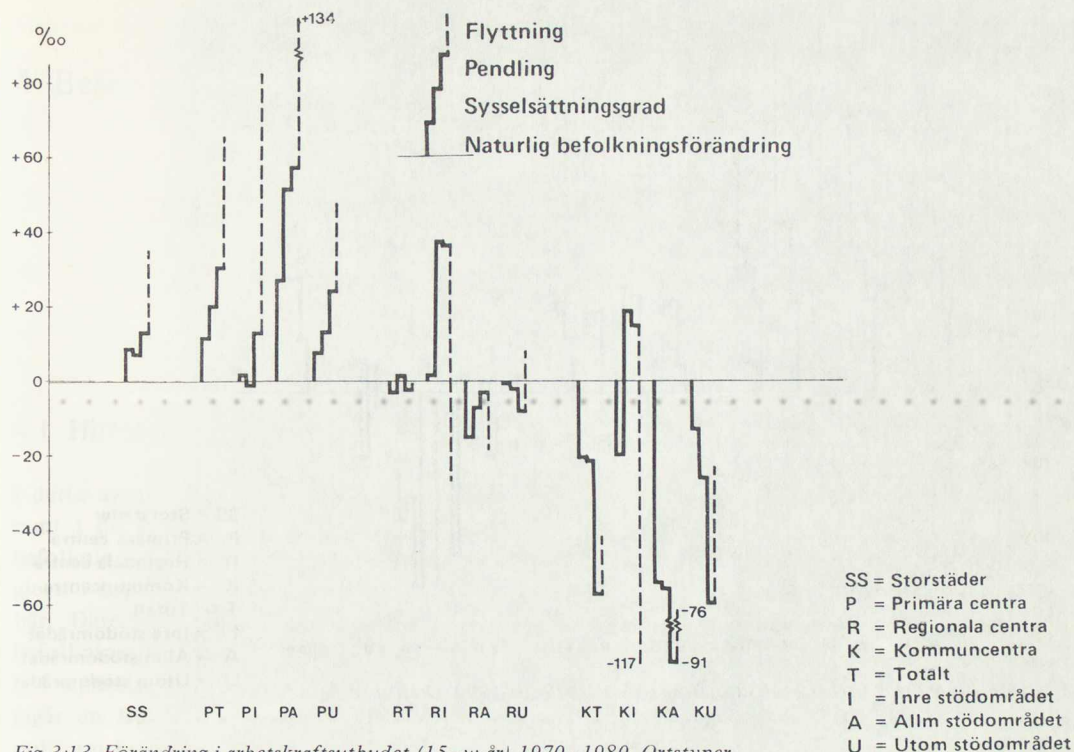

Fig 3:13 Förändring i arbetskraftsutbudet (15-w år) 1970-1980. Ortstyper.

medan däremot nettoarbetskraftspendlingen är riktad från dessa kommuner till i första hand primära centra.

För regionala centra tyder prognoserna på i stort oförändrade arbetskraftstillgångar under perioden 1970-1980.

Prognoserna för ortstyperna i skilda delar av landet visar på en varierande utveckling. För t. ex. regionala centra och kommuncentra i inre stödområdet förutses en ökning av resp. ortstyps arbetskraftstillgångar. En starkt bidragande orsak till detta är en mycket positiv förändring av sysselsättningsgraderna. Nettoflyttningen och arbetskraft väntas dock bli negativ. För regionala centra och kommuncentra i allmänna stödområdet prognoseras däremot en minskning av arbetskraftstillgångarna. I synnerhet för den sistnämnda ortstypen vänta en kraftig minskning - drygt 9% - under 1970-talet. Behovet av arbetskraft medför dock att nettoflyttningen förväntas bli positiv.

Under perioden 1980-1990 beräknas behovet av arbetskraft i de skilda ortstyperna medföra en fortsatt nettoinflyttning (se fig. 3:14).

Arbetskraftstillgångarna väntas öka relativt sett mest i storstäderna.

För samtliga ortstyper antas en positiv utveckling av sysselsättningsgraden. Vidare förutses en positiv och mer likartad totalutveckling i de skilda ortstyperna. För kommuncentra innebär detta dock att 1980-års sysselsättningsnivå bibehålls fram till år 1990.

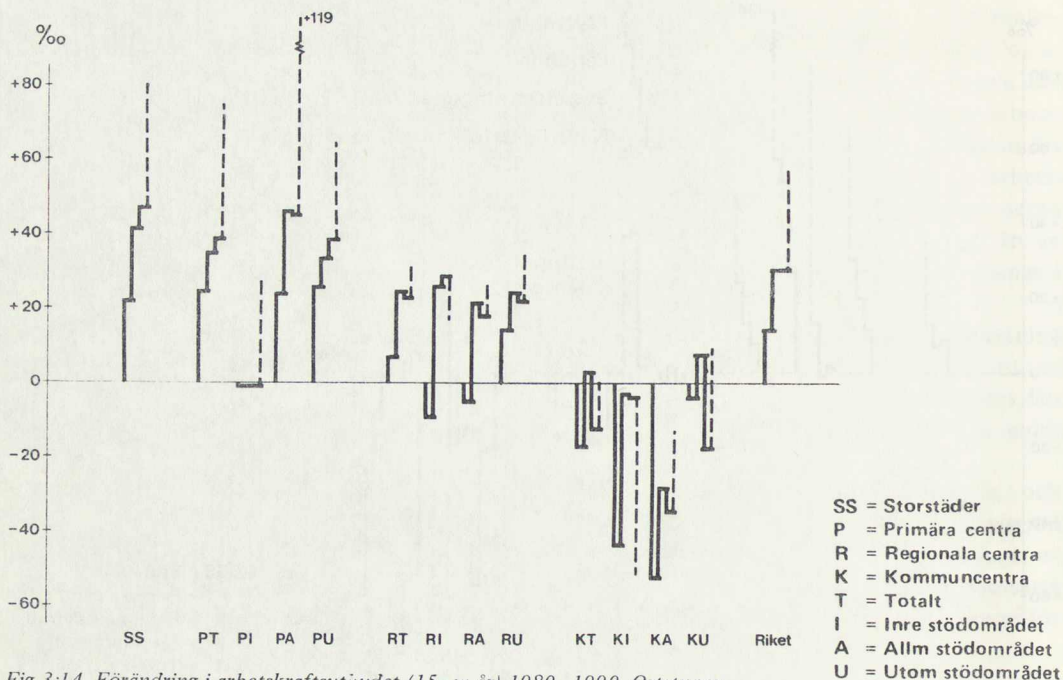

Fig 3:14 Förändring i arbetskraftsutbudet (15-w år) 1980-1990. Ortstyper

Perioden 1980-1990 beräknas medföra en mer balanserad utveckling än under 1970-talet mellan ortstyperna i skilda delar av landet. För regionala centra innebär prognoserna att avvikelserna från den genomsnittliga tillväxten av arbetskraften i ortstypen kommer att uppgå till ca 1/5 jämfört med spridningen under 1970-talet. Det relativa tillskottet av arbetskraft på grund av höjda sysselsättningsgrader är även under 1980-talet störst i regionala centra och kommuncentra i inre stödområdet.

I likhet med utvecklingen fram till år 1980 tyder prognoserna för 1980-talet på en nettoflyttning av förvärvsarbetande från regionala centra och kommuncentra i inre stödområdet. Omfattningen beräknas dock bli avsevärt mindre.

4 Befolkningens utveckling

4.1 Hittillsvarande utveckling och prognoser

I detta avsnitt redovisas dels befolkningsutvecklingen i riket och länen samt i de skilda ortstyperna fram till år 1975, dels de prognoser för befolkningens utveckling till åren 1980 och 1990 som länsstyrelserna gjort. I *kap 1* har prognosmetodiken redovisats varför denna inte berörs här. Däremot tas här upp de antaganden som ligger till grund för befolkningsframskrivningarna.

I underlagsmaterialet, som länsstyrelserna haft till sitt förfogande, ingår en framskrivning av befolkningen i rikets kommuner. Denna sk nollframskrivning, dvs en framskrivning av befolkningen utan antaganden om flyttning men med särskilda antaganden om fruktsamhet och dödlighet, har sedermera justerats av länsstyrelserna. De antaganden om fruktsamhetens och dödlighetens förändring som legat till grund för framskrivningen redovisas i det följande.

Som ett sammanfattande mått på fruktsamhetsnivån används ofta det sk summerade fruktsamhetstalet, som enkelt uttryckt är antalet levande födda barn en kvinna kan antas föda under sitt liv med för året gällande fruktsamhetstal bortsett från dödligheten. Under 1960-talet var det stora variationer i detta tal beroende på konjunkturväxlingar, nya preventivmetoder m m men också beroende på mera långsiktiga förändringar i fruktsamhetsbeteendet. Det gäller generellt att fruktsamheten har förskjutits mot yngre åldrar. Medan det summerade fruktsamhetstalet tidigare legat över 2,0 och under några år i mitten av 1960-talet omkring 2,4 antas det i Prognosinstitutets framskrivning (IPF 1974:7, SCB) sjunka till mellan 1,98 och 1,96, de högre värdena gäller senare delen av 1970-talet och de lägre gäller dels prognosperiodens början, dels 1980-talet.

Dessa antaganden har justerats av länsstyrelserna med hjälp av ett index, som ger uttryck för de regionala skillnader i fruktsamheten som observerats under åren närmast omkring år 1970.

Antagandena om dödligheten har baserats på förhållandena under 1960-talet och 1970-talets början. Antagandena innebär att dödsriskerna för åldrarna 0–14 år är oförändrade i jämförelse med nuläget medan de minskar något i högre åldrar under prognosperioden. Dessa tal har ej justerats av länsstyrelserna i deras befolkningsprognoser.

4.1.1 *Befolkningsutvecklingen på riksnivå till år 1975*

Folkmängden i riket har under de senaste 25 åren ökat med i genomsnitt 6⁰/100 per år. Variationerna mellan enskilda år har emellertid varit stora. Under 1950-talet var den årliga ökningstakten cirka 6⁰/100, varefter den steg under 1960-talet för att under perioden 1965–1970 vara cirka 9⁰/100 per år, vilket bl a orsakades av den stora nettoinvandringen under dessa år. Under 1970-talets första hälft minskade folkökningen drastiskt och år 1973 noterades den minsta ökningen för ett enskilt år under hela 1900-talet, 1,5⁰/100.

Folkmängdens förändringar bestäms av födelse- och dödstal samt omflyttningar. Det allmänna dödstalet, dvs antalet avlidna per 1 000 av medelbefolkmängden under ett år, har varit tämligen stabilt under de senaste decennierna. År 1970 uppgick det, som framgår av tab 4:2 nedan, till knappt 10⁰/100 men har därefter ökat något, men i jämförelse med förändringarna i övriga folkmängdsbestämmande faktorer

Tab 4:1 *Befolkningsutvecklingen i riket 1950–1975*

	Folkmängd 31.12	Födda	Döda	Invand- rare	Utvand- rare	Folkök- ning ^a
1950	7 041 829	115 414	70 296	27 940	12 860	55 648
1955	7 290 112	107 305	68 634	30 069	12 675	55 448
1960	7 497 967	102 219	75 093	26 143	15 138	35 144
1965	7 772 506	122 806	78 194	49 586	15 977	77 306
1970	8 076 026	110 150	80 026	77 326	28 653	78 797
1971	8 115 426	114 404	82 717	42 615	39 560	34 731
1972	8 129 160	112 273	84 056	29 894	41 579	15 691
1973	8 144 428	109 663	85 640	29 443	40 342	12 089
1974	8 176 691	109 705	86 209	37 430	28 352	32 263
1975	8 208 442	103 421	88 054	44 443	28 163	31 751

^a Hänsyn har tagits till överföringar till och från bok över obefintliga.

Källor: Statistisk årsbok, SOS Befolkningsförändringar, uppgifter från SCB.

Tab 4:2 *Befolkningsutvecklingen i riket 1950–1975. Antal födda, döda m m per 1 000 av medelfolkmängden*

	Födda	Döda	Invand- rare	Utvand- rare	Folk- ökning
1950	16,45	10,02	3,98	1,83	7,93
1955	14,78	9,45	4,14	1,75	7,63
1960	13,66	10,04	3,49	2,02	4,70
1965	15,88	10,11	6,41	2,07	10,00
1970	13,70	9,95	9,61	3,56	9,83
1971	14,14	10,21	5,26	4,88	4,29
1972	13,82	10,35	3,68	5,12	1,93
1973	13,48	10,52	3,62	4,96	1,49
1974	13,44	10,56	4,59	3,47	3,95
1975	12,62	10,75	5,42	3,44	3,88

Källor: Se tab 4:1.

är ökningen obetydlig. Den är till stor del beroende av att andelen av befolkningen i åldrarna över 60 år ökar.

Det allmänna födelsetalet, som uppgick till 20 ‰ i mitten av 1940-talet, sjönk fram till slutet av 1950-talet till omkring 14 ‰, varefter en svag ökning skedde fram till mitten av 1960-talet. Under de senaste åren har det ånyo sjunkit något och födelsetalet för år 1975 är det lägsta som någonsin noterats för riket.

De naturliga förändringsfaktorerna, dödstaten och födelsetalen, visar en jämn utveckling över tiden med små förändringar mellan åren till skillnad från in- och utvandringen.

I och med att svängningarna i den utrikes flyttningen är så stora, ett extremt exempel är förändringen mellan åren 1970 och 1971, från närmare 49 000 till 3 000 personer i nettoinvandring, spelar den utrikes omflyttningen en betydande roll för folkmängdens förändring. Dess kraftiga variationer är förklaringen till att folkökningen år 1970 var 3,8 ‰ men bara 1,6 ‰ år 1973.

Befolkningens sammansättning

En faktor av stor betydelse för befolkningens åldersfördelning vid en given tidpunkt är fruktsamheten och variationerna i denna. Ett mått på fruktsamheten får man genom att sätta antalet levande födda barn i relation till antalet kvinnor i fruktsam ålder, vanligen 15–49 år. I och med att fruktsamheten dels är olika i skilda åldersgrupper dels förändras över tiden i en given åldersgrupp förändras antalet födda barn och därmed födelsetalen. När en stor åldersgrupp kvinnor kommer in i de mest fruktsamma åldrarna, 20–29 år, blir resultatet en ökning av antalet födda under ett antal år och befolkningspyramiden får en tillfälligt bredare bas.

Den minskande dödligheten, framför allt i yngre åldrar och i medelåldrarna, har medfört att åldersfördelningens tidigare karakteristiska pyramidform har förändrats. Basen har blivit smalare relativt sett, "midjor" har uppstått i åldrarna 10–19 och 35–49 år och tyngdpunkten har förskjutits uppåt. Detta innebär att andelen barn i åldrarna upp till 15 år har minskat successivt och den uppgick år 1974 till 20,7 %. Andelen av befolkningen i åldrarna 15–64 år har ökat något och andelen över 64 år har ökat betydligt. År 1974 utgjorde dessa två åldersgrupper 64,3 resp 15,0 % av befolkningen i riket.

Könsfördelningen, som totalt sett har inneburit en mindre ökning av andelen kvinnor under de senaste tio åren, växlar från kvinnounderskott i lägre åldrar till ett överskott i åldrarna över 54 år.

Mätt i absoluta tal har åldersgruppen 0–14 år ökat med 42 000 personer sedan år 1950 medan de yrkesverksamma åldrarna ökat med 588 000. Antalet personer över 64 år har under samma period ökat med 504 000. Befolkningen i skilda åldersgrupper vid några valda tidpunkter framgår av *tab 4:3*.

Tab 4:3 Befolkningen i skilda åldersgrupper åren 1950, 1960, 1970 och 1974. Absoluta och relativa tal.

År	1950		1960		1970		1974	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
0–14 år	1 650 702	23,4	1 648 895	22,0	1 665 989	20,6	1 693 135	20,7
15–64 år	4 670 034	66,3	4 949 016	66,0	5 287 436	65,5	5 258 413	64,3
65– w år	721 093	10,2	897 818	12,0	1 123 477	13,9	1 225 143	15,0
Summa	7 041 829	99,9	7 495 129	100,0	8 076 902	100,0	8 176 691	100,0

Källor: Se tab 4:1.

4.1.2 Befolkningsutvecklingen i länen till år 1975

Folkmängdsutvecklingen i länen karaktäriserades under tiden från år 1950 till början av 1970-talet av att storstadslänen ökade sin andel av rikets befolkning medan såväl skogslänen som länen i Sydsverige, med undantag av Malmöhus och Göteborgs och Bohus län, minskade sina andelar. Medan de flesta länen således uppvisade andelsförluster var det endast tre län som fick en minskad folkmängd under perioden, nämligen Gotlands, Västernorrlands och Jämtlands län. I några län, t ex Värmlands och Kopparbergs län ökade befolkningen under 1950-talet för att under 1960-talet minska något, dock inte så mycket som till 1950 års nivå.

De regionala skillnaderna i folkmängdens förändring var stora under senare delen av 1960-talet, vilket framgår av *fig 4:1*. Storstadslänen hade då en årlig folkökning på närmare 1,5 %, vilket kan jämföras med

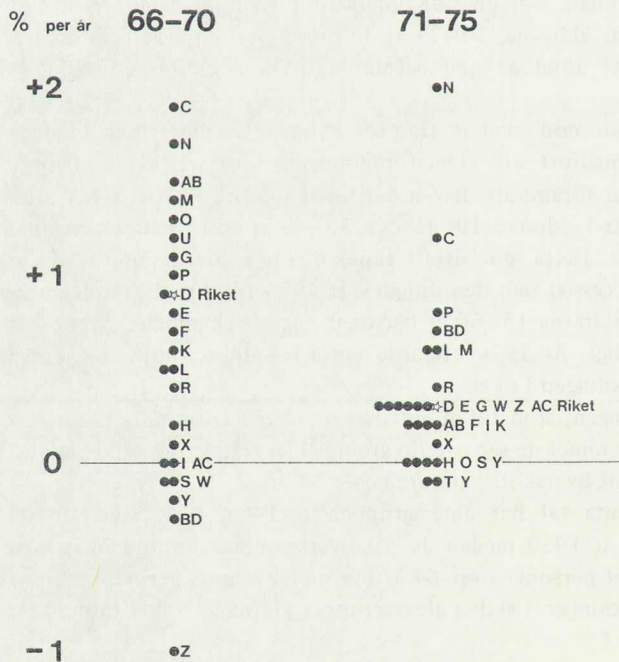

Fig. 4:1 Folkmängdsutveckling 1966–1970 och 1971–1975. Procent per år.

riksgenomsnittet 0,9 % per år. Ännu högre tillväxttakt än de tre storstadslänen hade emellertid såväl Uppsala som Hallands län. Skogslänet hade en stagnerande eller minskande folkmängd under samma period. Särskilt märkbart var det i Jämtlands län, vars folkminskning uppgick till ca 1 % per år.

Befolkningsförändringarna i länen har som regel varit mindre under den första delen av 1970-talet än under tidigare år. De tidigare stora skillnaderna i tillväxt har minskat avsevärt liksom den genomsnittliga årliga förändringen för riket, som 1970–1975 var ca 0,3 %. Hallands och Uppsala län är fortfarande de län som ökar mest. Storstadslänets tidigare kraftiga expansion har förbytts i stagnation och minskning utom i Malmöhus län, som visar en viss ökning under perioden. Den vid sidan om detta mest dramatiska förändringen i tillväxtnmönstret visar skogslänet, som med undantag av Värmlands län uppvisar en ökande befolkning, låt vara att ökningen är obetydlig i några fall.

Eftersom födelsetal och dödstal förändras i måttlig takt är de årliga variationerna i födelseöverskottet små i förhållande till de variationer flyttningsströmmarna uppvisar. Av samtliga län har endast Värmlands, Kopparbergs och Jämtlands län haft födelseunderskott under åren 1971–1974. Några län, Kalmar, Gävleborgs och Västernorrlands län, saknar nära nog naturlig folkökning. Detta medför att omflyttningarna får en helt avgörande betydelse för folkmängsutvecklingen i många län. Av fig 4:2 framgår den naturliga folkökningens och den in- och utrikes omflyttningens betydelse för befolkningsutvecklingen i länen.

Flyttningarnas omfattning behandlas mera utförligt i ett senare avsnitt och berörs därför mycket kortfattat i detta avsnitt. Antalet personer som flyttar från ett län till ett annat har sedan mitten av 1960-talet varit

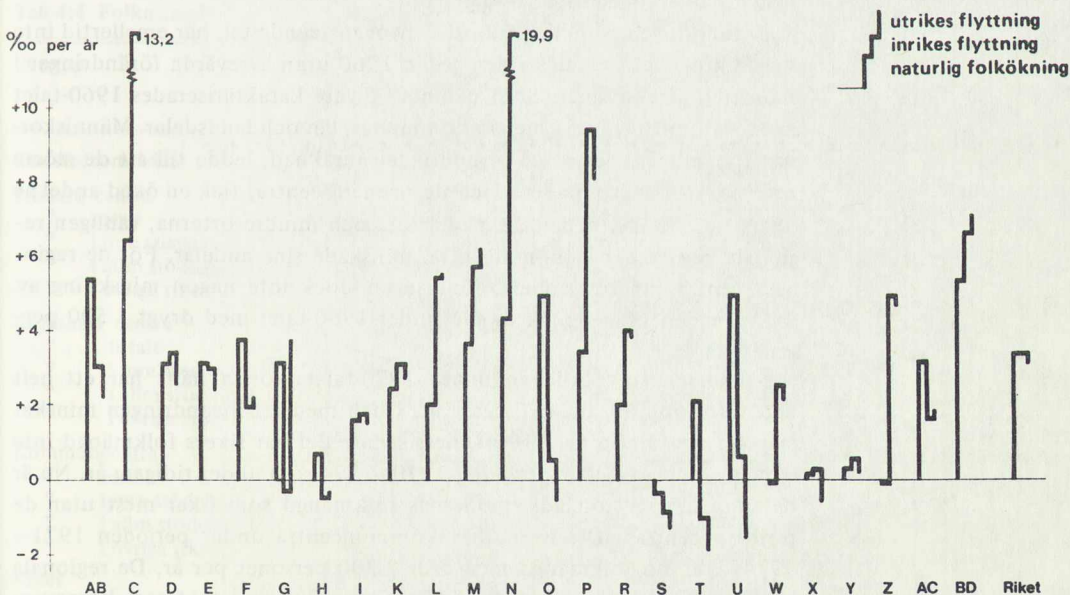

Fig 4:2 Befolkningsförändring i länen fördelad på naturlig folkökning och flyttning 1970–1974

omkring 200 000 varje år. Antalet personer som flyttar över församlingsgräns inom länen har under samma period varit över 450 000. Variationerna mellan skilda år är vanligen i storleksordningen 15 000 personer, vilket innebär att konjunkturvåxlingarna endast måttligt påverkar bruttoflyttningens omfattning.

Nettoflyttningen mellan länen anger hur stor folkmängdsomfördelningen är. Under första hälften av 1960-talet var den summerade inrikes nettoflyttningen för inflyttningslänen i storleksordningen 19 000 personer per år. Av dessa svarade storstadslänen för drygt 15 000. Under 1960-talets senare del var nettoflyttningen något mindre och storstadslänens andel av inflyttningen hade också minskat något. Denna tendens mot allt mindre omfördelning mellan länen genom omflyttning har fortsatt under 1970-talets första hälft. Av storstadslänen är det endast Malmöhus län som har nettoinflyttning under hela perioden. Samtidigt som omsvängningen för storstadslänen kom skedde motsvarande vändning av flyttningsströmmen för de flesta av skogslänen, som tidigare hade en tidvis mycket stor utflyttning.

Sammanfattningsvis kan sägas att flyttningmönstret för de senaste 15 åren visar en utveckling mot mindre nettoförskjutningar mellan länen och en vändning i flyttningsströmmarna för många län.

4.1.3 *Befolkningsutvecklingen i ortstyperna till år 1975*

Folkmängden i riket ökade under perioden 1960–1974 med närmare 680 000 personer. Under samma tid ökade folkmängden i storstadsregionerna med ca 440 000, i primära centra med 280 000 och i regionala centra med 23 000. Kommuncentra minskade sin befolkning, sett över hela perioden, med ca 45 000 personer.

Förändringen, som den framstår av ovanstående tal, har emellertid inte varit likformig över hela tiden sedan 1960 utan avsevärda förändringar i mönstret förekommer. Som nämnts tidigare karaktäriserades 1960-talet av stora omflyttningar mellan kommuner, län och landsdelar. Människornas flyttningar, den stora invandringen inräknad, ledde till att de större orterna, storstadsområdena och de primära centra, fick en ökad andel av rikets befolkning medan de medelstora och mindre orterna, vanligen regionala centra och kommuncentra, minskade sina andelar. För de regionala centra innebar andelsförändringen dock inte någon minskning av folkmängden utan denna ökade under 1960-talet med drygt 1 500 personer per år.

Folkmängdsutvecklingen under 1970-talets första hälft har ett helt annat förlopp än under tidigare år. I och med att invandringen minskat starkt i jämförelse med 1960-talets senare del har rikets folkmängd inte ökat så mycket under perioden 1970–1974 som under tidigare år. Nu är det inte längre storstadsregionernas folkmängd som ökar mest utan de primära centras. Dessutom har kommuncentra under perioden 1971–1974 ökat sin folkmängd med över 2 300 personer per år. De regionala centra förändras befolkningsmässigt nästan i samma takt som kommuncentra.

Inom ortstyperna förekommer regionala variationer. En uppdelning av orterna inom resp typ i orter belägna i det inre stödområdet, i det allmänna stödområdet och utom stödområdet ger vid handen att tillväxten antalsmässigt är lika stor i primära centra i inre och allmänna stödområdena sammantagna som i primära centra utom stödområdet trots att de senare har drygt tre gånger så stor befolkning och därmed kunde väntas växa i proportion därtill.

De regionala centra i inre resp allmänna stödområdet visar däremot minskande befolkning mellan åren 1970 och 1974, medan övriga regionala centra som regel har vuxit något. Kommuncentra visar en liknande utveckling med den skillnaden att centra i allmänna stödområdet har en endast obetydligt tillväxt. Detta innebär emellertid för kommuncentra att den folkminskning, som skedde speciellt under 1960-talets första hälft, har vänts i en ökning under de senaste fem åren. Tab 4:4 visar folkmängden i ortstyperna och områdena åren 1970 och 1974.

En avsevärd del av folkmängsförändringarna har sin grund i människors flyttning. Eftersom de senaste fem åren har inneburit stora omsvängningar i den utrikes omflyttningen är det svårt att skönja något utpräglat mönster i flyttningarna men vissa drag framträder dock som betydelsefulla.

Trots de stora svängningarna i nettoinvandringen under de senaste åren spelar den utrikes nettoinvandringen inte någon större roll för orter i stödområdet under något av de allra senaste åren. Däremot är den av viss betydelse för övriga orter. I många fall tycks den utrikes omflyttningen förstärka effekten av den inrikes omflyttningen på så sätt att dess

Tab 4:4 Folkmängden i ortstyper och områden åren 1970 och 1974

Ortstyp	Antal invånare		Förändring 1970–1974	
	1970	1974	antal	‰ per år
Storstadsområden	2 519 857	2 556 288	36 431	3,6
Primära centra				
” totalt	2 294 602	2 341 488	46 886	5,1
” i inre stödområdet	62 578	66 355	3 777	14,8
” i allm stödområdet	466 884	486 071	19 187	10,1
” i övriga riket	1 765 140	1 789 062	23 922	3,4
Regionala centra				
” totalt	1 973 343	1 980 551	7 208	0,9
” i inre stödområdet	245 156	242 647	-2 509	-2,6
” i allm stödområdet	405 771	403 211	-2 560	-1,6
” i övriga riket	1 322 416	1 334 693	12 277	2,3
Kommuncentra				
” totalt	1 289 100	1 298 364	9 264	1,8
” i inre stödområdet	152 322	144 675	-7 647	-12,8
” i allm stödområdet	220 279	221 483	1 204	1,4
” i övriga riket	916 499	932 206	15 707	4,3
Riket	8 076 902	8 176 691	99 789	3,1

Källor: Folk- och bostadsräkningen 1970, SOS Befolkning 1974.

tendens verkar i samma riktning och, relativt sett, starkare än den inrikes omflyttningen.

I några fall visar emellertid det utrikes flyttningsnettot omvänt tecken i förhållande till det inrikes nettot. Exempel på detta är dels regionala centra utom stödområdet, som 1973 hade ett inrikes flyttningsnetto på +1 200 personer, men ett utrikes netto på -1 900 personer, dels storstadsområdena vars inrikes netto var -6 100 personer 1974 medan utrikesnettot var +2 700 personer.

En förklaring till den utrikes nettoflyttningens ringa betydelse under de senaste åren för orter i stödområdet är, att en mycket stor andel av så väl in- som utvandringen i riket sker via storstadslänen. Under perioden 1968-1973 skedde mer än hälften av den totala utrikes bruttoflyttningen i landet till eller från de tre storstadslänen. I dessa tre län bodde år 1970 omkring en tredjedel av landets befolkning.

Folkmängdsförändringarna inom skilda ortstyper är i många fall starkt beroende av nettoflyttningens omfattning och riktning. Skillnaderna mellan ortstyperna i naturlig folkökning är inte så stora som skillnaderna i nettoflyttning. Karaktäristiska drag i den naturliga folkökningen sett ur ortstypsperspektiv är att storstäder och primära centra har en naturlig folkökning som är större än riksgenomsnittet medan regionala centra och, mest märkbart, kommuncentra har en naturlig förändring under riksgenomsnittet. För kommuncentra innebär detta att nettoflyttningen till dessa svarar för så gott som hela folkökningen. Värst utsatta är dessa centra i inre stödområdet, som ofta visar såväl naturlig folkminskning som nettoutflyttning.

Befolkningens ålders- och könsfördelning i skilda ortstyper

Könsfördelningen och befolkningens åldersstruktur i orter tillhöriga skilda ortstyper uppvisar vissa karaktäristiska drag. *Tab 4:5* visar ålders- och könsfördelningen i ortstyper och områden. Av tabellen framgår att andelen män är större i kommuncentra än i regionala centra som i sin tur har större andel män än primära centra. Storstadsområdena har den lägsta andelen män av alla ortstyper. Vidare framgår att orterna i inre stödområdet i de flesta ortstyper har större andel män än övriga orter.

Vad avser åldersfördelningen framgår av *tab 4:5* att andelen av befolkningen i yrkesverksamma åldrar, 15-64 år, uppvisar ett förhållande som är omvänt det som gäller för könsfördelningen. Storstadsområdena har således den största andelen personer i åldern 15-64 år. Därnäst kommer andelarna i primära centra, regionala centra och kommuncentra i nämnd ordning. Mellan orterna i skilda områden råder inga distinkta skillnader i detta avseende. Bland kommuncentra och regionala centra är dock andelen av befolkningen i yrkesverksam ålder större i orter i stödområdet än i andra delar av landet.

Andelen av befolkningen i åldersgruppen 0-14 år visar inte samma klara mönster som de yrkesverksamma åldrarnas andelar. Skillnaderna i andelar är större inom ortstyperna, fördelade på områden, än mellan ortstyperna. Möjligen kan man skönja att andelen är mindre i kommun-

Tab 4:5 Ålders- och könsfördelningen i skilda ortstyper och områden år 1970

Ortstyp	Andel män %	Andel personer i åldrarna		
		0-14 %	15-64 %	65-w %
Storstadsområden	48,8	20,3	67,8	11,9
Primära centra				
" totalt	49,6	21,0	65,9	13,1
" i inre stödområdet	49,8	19,8	65,5	14,7
" i allm stödområdet	50,2	21,8	66,2	12,0
" i övriga riket	49,5	20,9	65,8	13,3
Regionala centra				
" totalt	50,6	20,7	64,0	15,3
" i inre stödområdet	51,8	20,7	64,4	14,9
" i allm stödområdet	50,4	19,8	63,9	16,3
" i övriga riket	50,5	21,0	63,9	15,1
Kommuncentra				
" totalt	51,4	20,3	62,6	17,1
" i inre stödområdet	52,4	20,0	63,4	16,6
" i allm stödområdet	51,2	18,6	62,0	19,4
" i övriga riket	51,3	20,8	62,6	16,6
Riket	49,9	20,6	65,5	13,9

Källa: Folk- och bostadsräkningen 1970.

centra än i primära centra och regionala centra.

Kommuncentras åldersstruktur är ogynnsam inte endast genom att man har en mindre andel personer i yrkesverksamma åldrar utan också genom att de har en större andel personer i åldrarna över 64 år. Regionala och primära centra har en något gynnsammare åldersstruktur. Den ojämförligt gynnsammaste åldersstrukturen har storstadsområdena.

4.1.4 Befolkningsutvecklingen i riket och länen till år 1980

De prognoser för befolkningens utveckling fram till år 1980 och 1990, som utgör en viktig del av underlaget i länsplanering 1974, tar sina utgångspunkter i det underlagsmaterial, i fortsättningen kallat Pi-materialet, som Prognosinstitutet vid Statistiska centralbyrån utarbetat. De delar av Pi-materialet som tjänat som utgångsmaterial för länsstyrelsernas prognosarbete omfattar dels en befolkningsframskrivning utan flyttningsantaganden utifrån befolkningen i slutet av år 1972, dels en framskrivning med flyttningsantaganden utifrån befolkningen enligt folk- och bostadsräkningen 1970.

Den befolkningsframskrivning med flyttningsantaganden som ingår i Pi-materialet har justerats av länsstyrelserna med avseende på fruktsamhetstal. Däremot är kvarlevelsetalen inte ändrade. Utgångspunkter i Pi-materialet har varit den utveckling som skedde mellan 1968 och 1970 vad avser flyttningarna. När länsstyrelserna utarbetat befolkningsdelen av prognosen under hösten 1973 och våren 1974 har man naturligt nog dessutom kunnat ta hänsyn till utvecklingen under ytterligare några år efter Pi-framskrivningens startår.

Den naturliga folkökningen för 1970-talet uppgår enligt prognoserna till 231 000 personer medan den sammantagna befolkningsökningen för riket under perioden 1970–1980 beräknas uppgå till 368 000 personer, vilket förutsätter en invandring med 137 000 personer under 1970-talet. Nettoinvandringen under 1971–1975 var som framgått ovan av *tab 4:1* ca 6 400 personer. Sammantaget innebär detta att den invandring som erfordras för att prognosen skall uppfyllas, vilket naturligtvis inte är någon målsättning, uppgår till ca 26 000 personer per år under perioden 1976–1980.

Den prognoserade totala folkökningen för 1970-talet motsvarar en årlig ökning med drygt 0,4 % per år vilket kan jämföras med den genomsnittliga folkmängdsökningen under perioden 1966–1970, 0,9 % per år.

Befolkningsförändringens fördelning på naturlig förändring och omflyttning visar betydande regionala variationer. *Fig 4:2* visar hur dessa komponenter påverkat förändringen till storlek och riktning under den hittillsvarande delen av 1970-talet.

Genom att ställa befolkningsutvecklingen i länen fram till 1980 enligt länsstyrelsernas prognoser i relation till den faktiska befolkningsutvecklingen åren 1970–1975 kan man se vilka tillskott till befolkningen som prognosen förutsätter fram till 1980.

Av *tab 4:6* framgår att endast sex län, Uppsala, Gotlands, Kristianstads, Hallands, Älvsborgs och Jämtlands län, har haft en högre tillväxttakt åren 1970–1975 än vad prognosen förutsätter för hela 1970-talet, d v s de har en väntad tillväxt för resten av 1970-talet som är lägre än vad som varit fallet under de första fyra åren. Av dessa län har Gotland och Jämtlands län redan i slutet av 1975 en större befolkning än vad prognosen anger för 1980.

De län som visar de största skillnaderna mellan den hittillsvarande utvecklingen och den väntade är dels tre av de län som har fått sin befolkning minskad sedan år 1970, Kalmar, Göteborgs och Bohus och Västmanlands län, dels de flesta av länen i östra Mellan- och Sydsverige, Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs och Kalmar län.

För den sistnämnda gruppen med undantag av Stockholms och Jönköpings län gäller emellertid att den folkmängdsförändring som ägt rum i stort motsvarar den naturliga befolkningsförändringen, vilket framgår av *fig 4:2*. Skogslänen har hittills under 1970-talet i de flesta fall haft en något långsammare utveckling än vad länsstyrelsernas prognoser förutsätter men skillnaderna mellan faktisk och, ur prognosens synvinkel, förutsatt förändring är ej lika stor som i de tidigare nämnda länen.

Som tidigare nämnts förutsätter länsstyrelsernas prognoser för år 1980 en nettoinvandring motsvarande 137 000 personer under hela 1970-talet, d v s ca 26 000 personer per år under perioden 1976–1980. De förutsätter också en folkmängdsförändring med 5,7 ‰ per år under tiden fram till och med 1980, vilket skall jämföras med den hittillsvarande förändringen under 1970-talet med 3,2 ‰ per år.

Appliceras förändringen mellan åren 1970 och 1975 på återstoden av

Tab. 4:6 Befolkningsförändring i länen mellan åren 1974 och 1975 samt förutsatt förändring mellan åren 1975 och 1980.

Län	Befolkning			Förändring i promille per år	
	1970	1975	1980	1970-1975	1975-1980
Stockholms	1 476 704	1 493 546	1 553 100	2,2	7,9
Uppsala	217 292	230 028	238 500	11,4	7,3
Södermanlands	248 270	251 913	259 900	2,9	6,3
Östergötlands	382 205	387 088	398 900	2,5	6,0
Jönköpings	299 362	301 986	311 500	1,7	6,2
Kronobergs	166 852	169 438	174 100	3,1	5,4
Kalmar	240 856	240 724	246 500	-0,1	4,7
Gotlands	53 780	54 400	53 200	2,3	-4,5
Blekinge	153 516	155 336	159 900	2,3	5,8
Kristianstads	264 161	272 014	275 900	5,9	2,8
Malmöhus	718 908	740 069	775 100	5,8	9,4
Hallands	199 728	219 780	231 900	19,3	10,8
Göteborgs o Bohus	715 201	715 012	737 500	-0,1	6,3
Älvsborgs	402 242	418 026	433 500	7,7	7,3
Skaraborgs	258 525	263 218	269 800	3,6	5,0
Värmlands	284 498	284 249	285 700	-0,1	1,0
Örebro	275 492	273 923	275 400	-1,2	1,1
Västmanlands	261 564	259 921	272 100	-1,3	9,2
Kopparbergs	277 201	281 109	283 400	2,8	1,6
Gävleborgs	293 430	294 412	293 500	0,7	-0,7
Västernorrlands	267 450	268 034	269 800	0,4	1,3
Jämtlands	131 304	133 433	131 500	3,3	-3,0
Västerbottens	233 205	236 397	238 400	2,7	1,7
Norrbottnens	255 156	264 386	275 700	7,1	8,5
Riket	8 076 902	8 208 442	8 444 800	3,2	5,7

Källor: Folk- och bostadsräkningen 1970, länsplaneringens prognoser, material från SCB.

1970-talet ger detta en årlig nettovandring av ca 4 000 personer under åren 1976-1980. Enligt en sådan projektion kommer rikets totalbefolkning år 1980 att uppgå till 8,329 milj medan länsstyrelsernas summerade prognoser uppgår till 8,445 milj personer.

Den naturliga folkökningen under 1970-talet väntas öka rikets befolkning fram till år 1980 till 8,308 milj invånare.

Befolkningens åldersfördelning i länen åren 1970 och 1980

Den naturliga folkmängdsförändringen i t ex ett län styrs i hög grad av åldersfördelningen.

Åldersgruppen 0-14 år, som 1970 utgjorde 20,6 % av rikets befolkning, påverkas till sin storlek fram till år 1980 mest av födelsetalen. Trots att dessa, som konstaterats i *avsnitt 4.1.1*, sjunkit under de senaste åren ökar åldersgruppen något genom naturlig folkökning. Inflyttningen svarar dock för det största tillskottet men det räcker inte helt till att bibehålla åldersgruppens andel av totalbefolkningen utan denna går ned med 0,1 % till år 1980.

I de län, som hade den ojämförligt högsta andelen 0-14-åringar år

1970, Norrbottens län (23,3 %) och Västmanlands län (22,7 %) minskar andelarna kraftigt fram till år 1980 dels genom den naturliga förändringen, vilket för Norrbottens del dock kompenseras något av inflyttningar i åldersgruppen 0–14 år, dels genom att totalfolkmängden i Norrbotten beräknas öka kraftigt genom inflyttning i högre åldrar. Skogslänen, som bortsett från Västerbottens och Norrbottens län redan år 1970 hade andelar under riksgenomsnittet visar en utveckling som är mindre gynnsam än i riket som helhet. I dessa fall är det så gott som enbart den naturliga förändringen som ger upphov till detta, flyttningen förändrar inte bilden nämnvärt.

Storstadslänen har en utveckling motsatt skogslänens. Visserligen var andelen 0–14-åringar i dessa län något mindre än i riket år 1970 men år 1980 beräknas de vara i nivå med riksandelen.

Den mest i ögonfallande förändringen visar Uppsala län, där åldersgruppens andel ökar från 21,7 % år 1970 till 23,1 % år 1980. Den största delen av förändringen faller här på inflyttningen.

Totalt sett ökar spännvidden mellan högsta och lägsta andel från år 1970, då den var 19,1–23,3 %, till år 1980, då den antas bli 18,4–23,1 %. Vid båda tidpunkterna svarar Jämtlands län för det lägsta värdet. Fig 4:3 visar andelarna 0–14-åringar i länen och riket åren 1970, 1980 och 1990.

Den utveckling som bedöms komma att ske fram till år 1980 är på god väg att förverkligas att döma av befolkningsfördelningen år 1974. Vad som kan läsas ut av denna stöder den bild av förändringen som redovisas i prognoserna, med undantag av Malmöhus län, som 1974 hade en större andel i åldern 0–14 år än vad man skulle kunna vänta sig, och Göteborgs och Bohus län, för vilket förhållandet är det motsatta.

I de flesta län, med undantag av Kronobergs län samt storstads- och

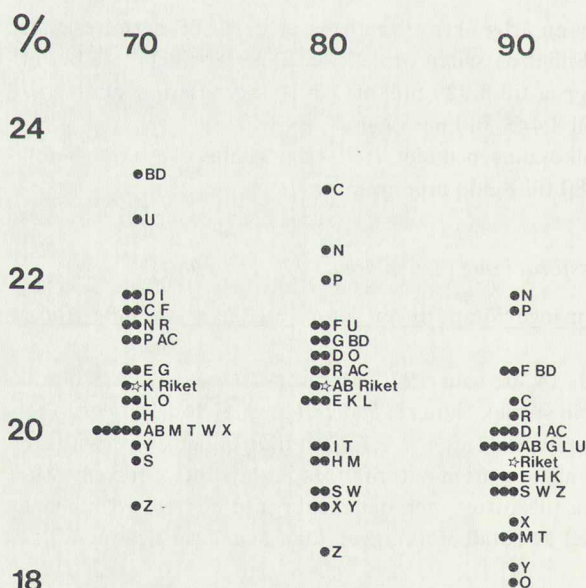

Fig 4:3 Andel av befolkningen i åldrarna 0–14 år 1970–1990

storstadsnära län, visar åldersgruppen en långsammare ökning än totalbefolkningen i resp län under perioden 1970–1980.

Befolkningen i åldern 15–24 år utgjorde 15,0 % år 1970 av landets befolkning, se fig 4:4. Enligt länsplaneringens prognoser väntas åldersgruppen minska såväl absolut som relativt från till år 1980, från 1 209 000 personer till 1 135 000 vilket är 13,4 % av den prognoserade folkmängden år 1980. Den naturliga befolkningsförändringen svarar helt för minskningen av åldersgruppen medan de utrikes flyttningarna antas leda till att minskningen dämpas något. Förklaringen till att åldersgruppen minskar ligger i att de till antalet tämligen små årskullarna från åren kring 1960 kommer upp i denna åldersklass till år 1980 samtidigt som de stora kullarna födda i slutet av 1940-talet inträder i åldersgruppen 25–44 år.

Som påpekas i avsnittet om flyttningarna är åldersgruppen 15–24 år överrepresenterad bland de utrikes flyttarna i jämförelse med totalbefolkningen, vilket är orsaken till flyttningens dämpande effekt på åldersgruppens minskning.

Liksom är fallet åldersgruppen 0–14 år har Norrbottens län f n den högsta andelen 15–24 åringar av länen. Denna andel är högst också år 1980. För övrigt är länen's inbördes relationer vad avser åldersgruppens andel av totalbefolkningen mycket lik den som gäller för 0–14 åringarna. Ett undantag utgör dock storstadslänen som visar ett starkt minskande antal personer i denna åldersgrupp genom åldersförskjutningarna. Sammantaget har Stockholms, Malmöhus och Göteborgs och Bohus län en naturlig antalsmässig minskning av åldersgruppen med omkring 58 000 personer medan flyttningen väger upp minskningen med närmare 30 000 inflyttare i två av dessa tre län. Göteborgs och Bohus län väntas få en nettoflyttning nära noll i åldersgruppen varför andelen minskar kraftigt, från 15,2 % år 1970 till 12,7 % år 1980. Även Uppsala läns andel minskar avsevärt, från 15,6 % till 13,0 %, vilket innebär att det år 1980 är närmare 3 000 färre personer i åldersgruppen än det var år 1970.

Skogslänen har samtliga minskning av antalet 15–24 åringar. I de

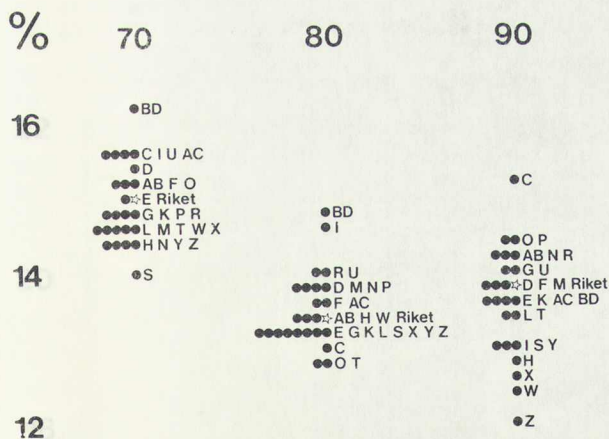

Fig 4:4 Andel av befolkningen i åldrarna 15–24 år 1970–1990

flesta av dessa län är nettoflyttningarna i åldersgruppen mycket små.

Åldersgruppen 25–44 år. De stora årskullarna från åren närmast efter andra världskriget kommer under 1970-talet upp i åldersgruppen 25–44 år samtidigt som de små kullarna från början av 1930-talet lämnar åldersgruppen. Sammantaget med invandrarnas överrepresentation relativt totalbefolkningen också i denna åldersgrupp leder detta till en avsevärd ökning av åldersgruppens såväl till antal som andel av rikets och länens befolkning.

Mellan åren 1970 och 1980 väntas gruppen öka med ca 300 000 personer, varav 260 000 genom de nämnda åldersförskjutningarna. Av den totala förändringen faller omkring 100 000 på storstadslänen. Samtliga län väntas få ett större eller mindre naturligt tillskott till befolkningen i åldrarna 25–44 år. Några län, Gotlands, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Örebro, Gävleborgs och Västerbottens län, bedöms få utflyttning av personer i dessa åldrar. Trots detta ökar åldersgruppens andel av totalbefolkningen även i dessa län, i flera fall med mer än två procentenheter, mellan åren 1970 och 1980.

Åldersgruppens andel av rikets befolkning ökar under samma period från 25,3 % till 27,7 %, se fig 4:5.

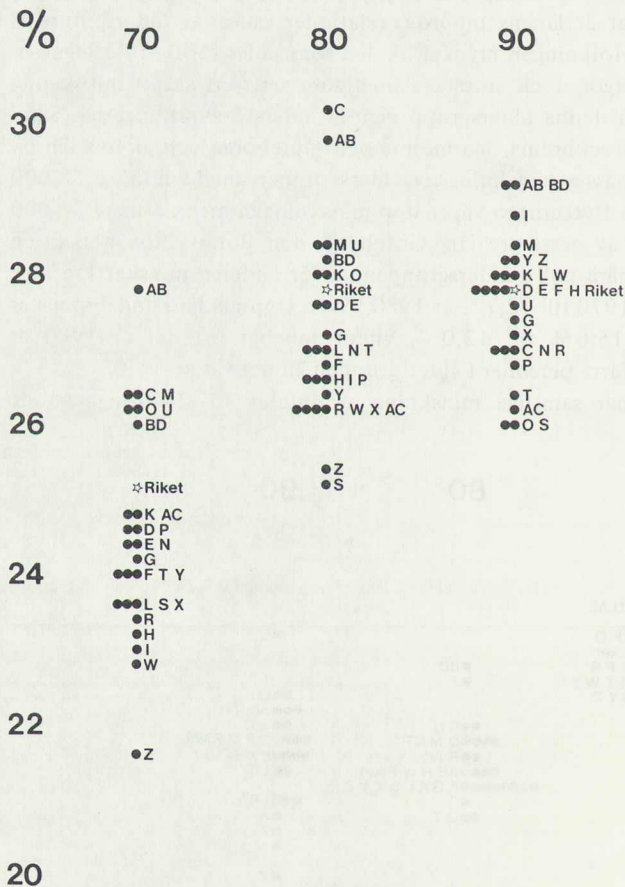

Fig 4:5 Andel av befolkningen i åldrarna 25–44 år 1970–1990

Åldersgruppen 45–64 år möter samma utveckling under perioden 1970–1980 som gruppen 15–24 år. Orsaken är densamma, de årskullar som lämnar åldersklassen är stora och består av personer födda strax före första världskriget medan de som tillkommer är mindre, de består av personer födda under åren 1925–1935. Antalet individer i gruppen minskar med omkring 150 000 trots en viss invandring av personer i dessa åldrar. Förändringen innebär att åldersgruppens andel av rikets befolkning går ned från att ha varit 25,2 % år 1970 till att bli 22,3 % år 1980, se fig 4:6.

Åldersgruppens andel av befolkningen varierar starkt mellan länen, och är en spegelbild av vad som gäller för åldersgruppen 0–14 år, d v s storstadslänen har andelar nära riksgenomsnittet och skogslänen har höga andelar. Förändringen i åldersgruppens storlek under 1970-talet påverkas endast obetydligt av omfördelning genom flyttning. Trots detta är förskjutningen av åldersgruppens andel av totalbefolkningen så stor, att Norrbottens läns andel år 1970, 23,5 %, som då var den näst lägsta, år 1980 överträffas endast av Värmlands och Jämtlands läns andelar, 24,0 resp 23,6 %.

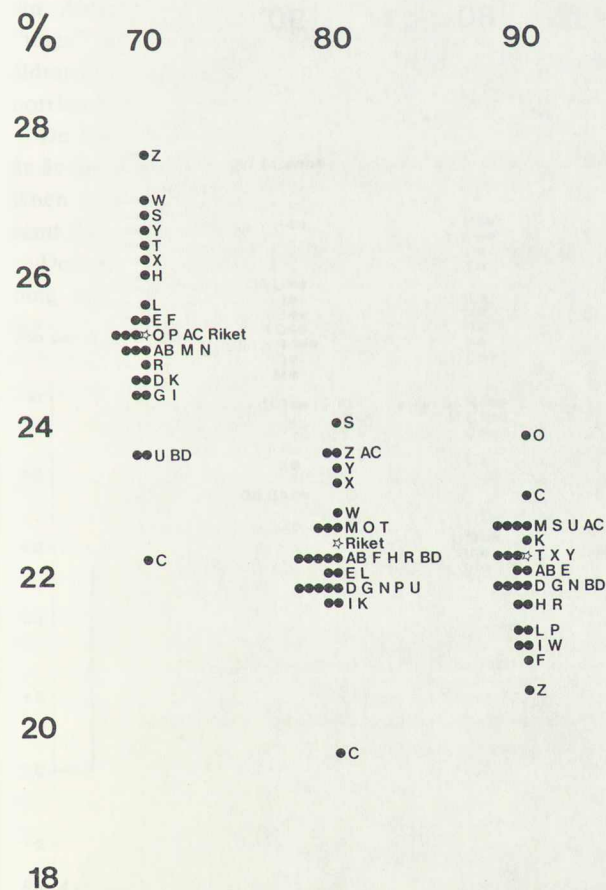

Fig 4:6 Andel av befolkningen i åldrarna 45–64 år 1970–1990

I likhet med förhållandet i åldersgruppen 25–44 år ökar såväl antalet som andelen personer i åldrarna över 64 år i riket som helhet dock inte i samma omfattning. Förändringen mellan åren 1970 och 1980 är ca 225 000 personer vilket medför en ökning av andelen personer över 64 år av totalbefolkningen med drygt två procentenheter till 16,0%. I likhet med åldersgruppen 45–64 år är omfördelningseffekten av flyttningen mellan länen obetydlig, vilket är naturligt mot bakgrund av att flyttningsbenägenheten i båda dessa åldersgrupper är låg.

De andelar av de olika länen totalbefolkning som denna åldersgrupp har utgör i stora drag en spegelbild av förhållandet i åldersgruppen 25–44 år. Av sex län, som år 1970 hade den största andelen i gruppen 65–w år, Jämtlands, Kalmar, Skaraborgs, Kopparbergs, Kristianstads och Värmlands län, återfinns samtliga utom de två sistnämnda bland de sex län som år 1970 hade de lägsta andelarna 25–44 åringar. Förhållandet är likartat år 1980 även om de län som utgör extremerna delvis är andra län än år 1970. Andelarna framgår av *fig 4:7*.

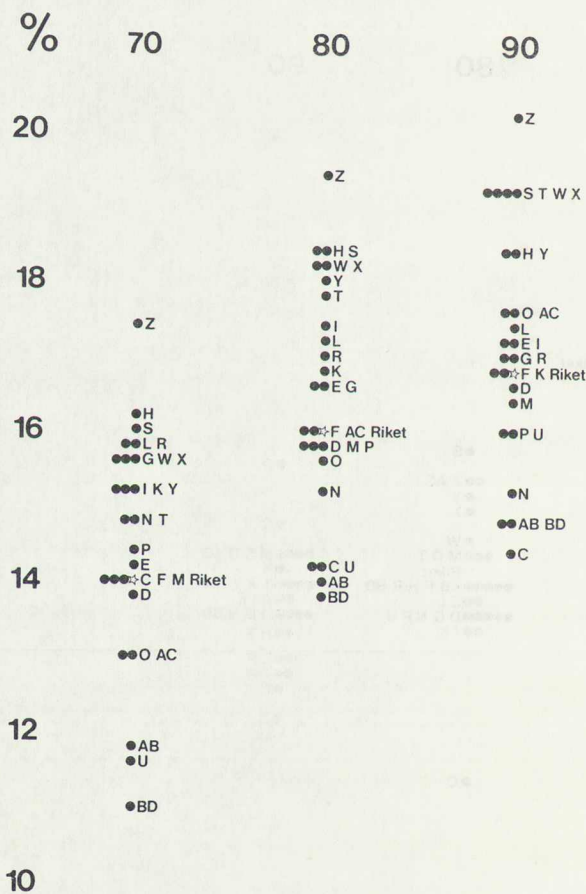

Fig 4:7 Andel av befolkningen i åldrarna 65–w år 1970–1990

Skogslänen, utom Västerbottens och Norrbottens län, har genomgående stora andelar av befolkningen i den äldsta åldersgruppen. I andra änden på skalan återfinns storstadslänen, som i de övriga åldersgrupperna, undantaget 25–44 åringarna, legat omkring riksmedelvärdet. Även de storstadsnära länen och Norrbottens län har låga andelar i åldrarna över 64 år.

En enkel sammanfattning av åldersstrukturen på länsnivå kan göras genom att dela in länen i grova grupper med utgångspunkt i andelarna i låga respektive höga åldrar. Med låga avses åldrarna 0–24 år, med höga 45–w år. En sådan indelning ger vid handen att Uppsala, Södermanlands, Gotlands, Västmanlands och Norrbottens län var "unga" län år 1970 medan Värmlands, Kopparbergs och Jämtlands län då var "gamla" län. De län som då hade de största andelarna av befolkningen i förvärvsarbetsbetande åldrar var storstadslänen samt Västerbottens, Norrbottens och Västmanlands län i nu nämnd ordning. De län som hade de lägsta andelarna i dessa åldrar, 15–64 år, var Gotlands, Skaraborgs, Kronobergs och Jämtlands län.

År 1980 är bilden något annorlunda. Västmanlands län kan fortfarande karakteriseras som "ungt" och Hallands län har tillkommit bland dessa län. Åldersförskjutningarna har emellertid gjort att de övriga av 1970 års "unga" län inte längre har samma utpräglad höga andel av befolkningen i åldrarna 0–24 år. Bland de "gamla" länen har Gävleborgs och Väster-norrlands län tillkommit.

De län som år 1980 väntas få de största andelarna i åldrarna 15–64 år är Stockholms, Norrbottens, Malmöhus och Västmanlands län medan länen med de minsta andelarna är Kronobergs, Kalmar och Älvsborgs län samt Skaraborgs och Örebro län.

Den naturliga folkökningen under 1970-talet väntas öka rikets befolkning till 8,308 miljoner invånare. Fig 4:8 visar hur befolkningsföränd-

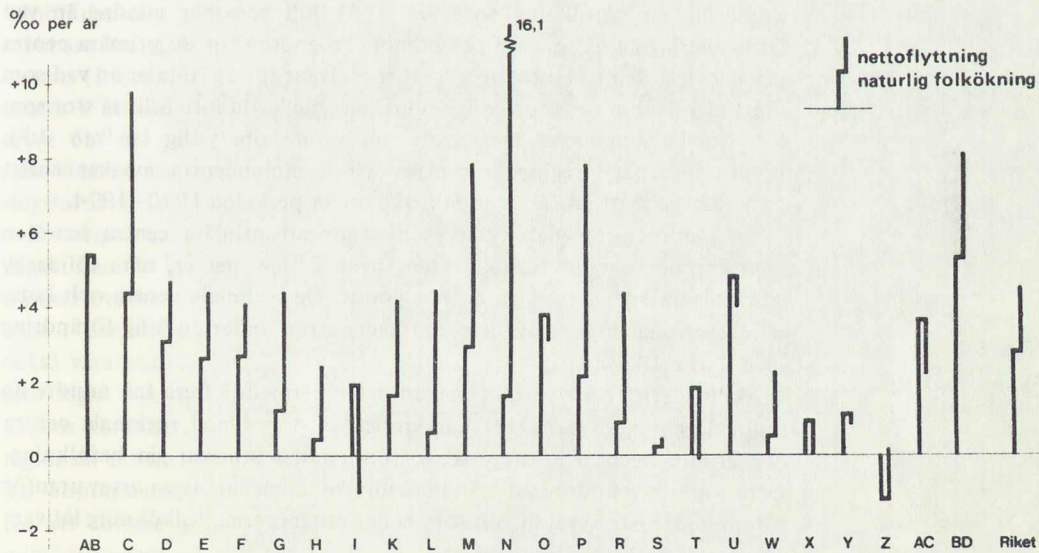

Fig 4:8 Befolkningsförändring i länen fördelad på naturlig folkökning och flyttning åren 1970–1980

ringen i länen fördelar sig på naturlig folkökning och flyttning. Eftersom prognoserna inte skiljer på in- och utrikes flyttning har de två flyttningsstaplarna som återfinns i *fig 4:2* slagits samman till en stapel i *fig 4:8*.

Fem län har en naturlig folkökning under perioden 1970–1980 som ger ett större tillskott till befolkningen än flyttningsnettot. Dessa län är Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings och Norrbottens län. Sju län, Gotlands, Göteborgs- och Bohus, Örebro, Västmanlands, Gävleborgs-, Västernorrlands och Västerbottens län, antas få nettoutflyttning under 1970-talen men av dessa är det endast i Gotlands och Örebro län som den naturliga folkökningen inte förmår uppväga flyttningsförlusterna. Jämtlands län är det enda län som väntas få en naturlig folkminskning. Dessa två län samt Kalmar och Kristianstads län väntas få en obetydlig naturlig folkökning under 1970-talet.

Den naturliga folkökningen är enligt prognosen störst i Stockholms, Uppsala och Västmanlands län, vilket stämmer överens med den hittillsvarande utvecklingen. De mest markanta skillnaderna mellan prognosen för år 1980 och utvecklingen under de senaste åren är dels att Hallands län haft en naturlig ökning med över 4 % per år medan prognosen angett ca 1,5 % per år, dels att Uppsala läns naturliga ökning åren 1970–1974 är närmare 6,5 % per år till skillnad från prognosens dryga 4 % per år.

4.1.5 *Befolkningsutvecklingen i ortstyperna till år 1980*

Vid en jämförelse mellan tendenserna i prognosen fram till år 1980 och befolkningsutvecklingen åren 1970–1974 finner man att prognoserna för storstadsområdena pekar mot en större folkmängdsökning fram till år 1980 än vad den hittillsvarande utvecklingen gör. Skillnaden är betydande. Tillämpas den hittillsvarande utvecklingen för dessa områden på återstoden av 1970-talet ger framskrivningen som resultat att de år 1980 skulle ha en befolkning som är ca 61 000 personer mindre än vad länsplaneringens prognoser pekar mot. Prognosen för de primära centra pekar också den på en totalt sett större tillväxt för 1970-talet än vad som skett hittills. För dessa orter är skillnaden emellertid inte fullt så stor som för storstadsområdena men trots detta inte obetydlig (se *tab 4:7*). Förändringarna i regionala centra och kommuncentra avviker enligt prognoserna måttligt från den faktiska under perioden 1970–1974.

En jämförelse mellan ortstyperna visar att primära centra har den högsta prognoserade tillväxttakten, över 7 ‰ per år, nära följda av storstadsområdena med ca 6 ‰ per år. De regionala centra och kommuncentra har prognosvärden som ligger strax under en årlig förändring med 2 resp 1 ‰.

Skillnaderna i tillväxttakt mellan ortstyperna är i flera fall mindre än skillnaderna inom dem. Ett karakteristiskt drag bland regionala centra och kommuncentra är att orter i stödområdet minskar sin befolkning, mera i det inre stödområdet än i det allmänna, medan dessa orter utanför stödområdet har, såväl hittills som enligt prognoserna, folkökning låt vara något under riksgenomsnittet.

Primära centra visar delvis en omvänd bild. De som ligger i stöd-

Tab 4:7 Befolkningsförändring 1970-1974 och förutsatt förändring 1975-1980

	Befolkning			Förändring i promille per år	
	1970	1974	1980	1970-1974	1975-1980
SS	2 519 857	2 556 288	2 673 300	3,07	7,49
PT	2 294 602	2 341 486	2 465 200	3,59	8,62
PI	62 578	66 355	67 900	5,07	3,84
PA	466 884	486 071	524 500	14,76	12,76
PU	1 765 140	1 789 062	1 872 800	10,12	7,65
RT	1 973 343	1 980 551	2 003 900	3,37	1,96
RI	245 156	242 647	234 700	0,91	-5,53
RA	405 771	403 211	401 000	-2,57	-0,92
RU	1 322 416	1 334 693	1 368 200	-1,58	4,14
KT	1 289 100	1 298 364	1 302 600	2,31	0,54
KI	152 322	144 675	136 000	1,79	-10,25
KA	220 279	221 483	217 500	-12,79	-3,02
KU	916 499	932 206	949 100	1,36	3,00
IT	460 056	453 677	438 600	4,26	-5,62
AT	1 092 934	1 110 765	1 143 000	-3,48	4,78
UT	6 523 912	6 612 249	6 863 400	4,05	6,23
Riket	8 076 902	8 176 691	8 445 000	3,37	5,40

SS = storstadsområden

P = primära centra

R = regionala centra

K = kommuncentra

T = total för hela ortstypen

I = inre stödområdet

A = allm stödområdet

U = utom stödområdet

området väntas växa snabbare än motsvarande orter utom stödområdet. Det är måhända något oegentligt att tala om primära centra i inre stödområdet som en grupp då det endast är Östersund/Krokom som tillhör denna ortstyp i detta område, men även detta centrum växer snabbare än riksgenomsnittet till år 1980. Om orterna i den s k Fyrkanten (Luleå, Piteå, Boden och Älvsbyn) undantas från gruppen primära centra i allmänna stödområdet minskar gruppens förändringstakt från drygt 11 0/00 per år till drygt 9 0/00 per år. Fyrkanten väger tungt också i de länsvisa sammanställningar där Norrbottens län visar höga förändringstal såväl totalt som i skilda åldersklasser.

De regionala centra sammantagna visar hittills under 1970-talet en något mindre positiv utveckling än vad som antas i prognoserna. Den främsta orsaken till detta är att dessa centra utom stödområdet ännu inte ökat i den förutspådda takten. Skillnaderna inom ortstypen förefaller också vara mindre hittills än vad prognoserna pekar mot. Detta kan dock inte sägas om kommuncentras utveckling. Den hittillsvarande utvecklingens förhållande till den prognoserade är helt omvänd jämfört med regionala centra. Ökningen för ortstypen har varit snabbare, framför allt har kommuncentra i allmänna stödområdet ökat sin befolkning i stället för att förlora i folkmängd medan kommuncentra i inre stödområdet minskat i något snabbare takt än vad som antas i prognoserna.

Kommunerna i inre stödområdet väntas minska sin befolkning med

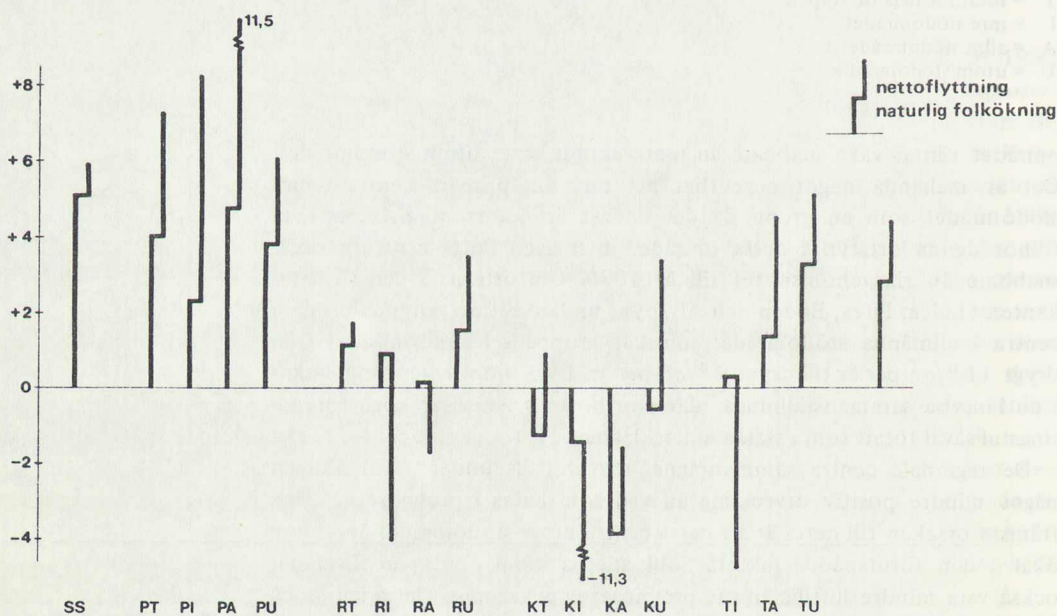
knappt en halv promille per år under 1970-talet. Hittills har förändringen varit mindre än så. Förändringen i övriga områden antas motsvara omkring en halv promilles ökning per år fram till år 1980.

Folkmängdsförändringens fördelning på naturlig folkökning och flyttning under perioden 1970–1980

Fig 4:9 visar den totala befolkningsförändringen i resp ortstyp enligt prognoserna för år 1980. Hela förändringen har delats upp på naturlig folkökning och flyttning. Flyttningen omfattar såväl inrikes som utrikes flyttning. Förutom ortstypernas värden redovisas värden för det inre stödområdet, allmänna stödområdet och övriga riket.

Storstadsområdena har en prognoserad folkmängdsökning fram till år 1980 som utgör närmare 6 ‰ per år i genomsnitt. Nettoflyttningen svarar för en obetydlig del av denna förändring, ca 0,8 ‰ per år. Endast regionala centra, totalt sett, har mindre nettoflyttning. Däremot har storstadsområdena den största naturliga folkökningen av alla ortstyper under prognosperioden, drygt 5 ‰ per år.

Av ortstyperna har primära centra den största prognoserade folkmängdsförändringen till år 1980. Dessa centra i det allmänna stödområdet

SS = Storstäder
 P = Primära centra
 R = Regionala centra
 K = Kommuncentra
 T = Totalt
 I = Inre stödområdet
 A = Allm stödområdet
 U = Utom stödområdet

Fig 4:9 *Befolkningsförändring i ortstyper och områden fördelad på naturlig förändring och flyttning åren 1970–1980*

har den i särklass högsta tillväxttakten under 1970-talet, ca 11,5 ‰ per år i genomsnitt. Omkring 4,7 ‰ per år utgörs av naturlig folkökning, vilket är det näst högsta värdet bland alla ortstyper. Endast storstadsområdena visar större relativ naturlig folkökning.

Primära centra i inre stödområdet, dvs Östersund/Krokom, har mycket låg naturlig folkökning, endast 2,3 ‰ per år, jämfört med primära centra som helhet. Den stora inflyttningen under 1970-talet spelar därför en avsevärd roll för folkmängdstillväxten.

Primära centra utom stödområdet har i stort samma fördelning mellan naturlig folkökning och flyttning som alla primära centra sammantagna vilket förklaras av att de har över tre fjärdedelar av invånarna i primära centra. Nettoflyttningen till dessa centra är emellertid märkbart lägre än till primära centra i stödområdet.

De regionala centra har, som nämnts ovan, mycket liten nettoflyttning. Skillnaderna mellan centra i skilda delar av landet är emellertid påtaglig. Medan centra utom stödområdet har en nettoinflyttning och naturlig folkökning nästan lika stor som flyttningen visar prognosen för regionala centra i stödområdet, särskilt i det inre stödområdet, på en nettoutflyttning, som är klart större än den naturliga folkökningen. Resultatet blir en icke obetydlig befolkningsminskning. Den naturliga folkökningen i regionala centra i allmänna stödområdet är, som framgår av *fig 4:9* mycket obetydlig.

Ingen av de redovisade grupperna av kommuncentra har naturlig tillväxt av folkmängden utan den minskar i varierande utsträckning. För samtliga kommuncentra uppgår minskningen till drygt 1 ‰ per år i genomsnitt. Skillnaderna mellan centra i skilda områden är icke obetydliga. Kommuncentra utom stödområdet har en prognoserad naturlig folkminskning med 0,6 ‰ per år medan kommuncentra i allmänna stödområdet minskar med närmare 4 ‰ per år i genomsnitt. För den sistnämnda gruppen medverkar emellertid den väntade nettoinflyttningen till att reducera minskningen till i runda tal 1,5 ‰ per år. Kommuncentra utom stödområdet beräknas få en nettoinflyttning under 1970-talet, som relativt sett endast överträffas av primära centra i stödområdet. Detta leder till att befolkningsförändringar för dessa kommuncentra är lika stor som för regionala centra utom stödområdet, ca 3,5 ‰ per år.

Trots att den naturliga befolkningsförändringen är måttligt negativ i kommuncentra i inre stödområdet får de enligt prognoserna vidkännas en avsevärd minskning av sin befolkning till år 1980 genom den relativt sett stora utflyttningen. Den totala minskningen uppgår till över 11 ‰ per år i genomsnitt, varav nettoutflyttningar svarar för närmare 10 ‰. Antalet utflyttande är emellertid inte anmärkningsvärt stort, ca 14 000 under hela tioårsperioden 1970–1980. Som jämförelse kan nämnas att antalet nettoutflyttare i samtliga dessa centra motsvarar ungefär hälften av nettoinflyttarna till Hallands län under samma period.

Sammantagna har kommunerna i inre stödområdet en prognos för 1980 med dels en svag naturlig folkökning, dels en nettoutflyttning, vilka tillsammans leder till en minskning av befolkningen med knappt 5 ‰

per år. Kommunerna i allmänna stödområdet och i övriga delar av riket visar likartad folkökning, 4,5–5 ‰ per år. För allmänna stödområdets kommuner betyder nettoinflyttningen mer än den naturliga folkökningen medan förhållandet är det omvända i kommunerna utom stödområdet.

Ovan har folkmängsutvecklingen i ortstyper och områden redovisats i stora drag. Det finns andra förhållanden än områdestillhörighet som är av stor betydelse för befolkningsutvecklingen, speciellt nettoflyttningen mellan kommuner. Som exempel kan nämnas belägenhet i förhållande till andra orter, vilket är betydelsefullt speciellt för kommuncentra. Det har bl a visat sig att medan nettoflyttningen till primära centra minskat mellan perioderna 1968–1970 och 1971–1973 har nettoinflyttningen ökat i betydande omfattning till kommuncentra som ligger inom dessa primära centras arbetsmarknader till skillnad från kommuncentra som ligger perifert i förhållande till såväl primära centra som andra orter.

Befolkningens åldersfördelning i ortstyperna år 1980

Befolkningens åldersstruktur i de skilda ortstyperna har behandlats ovan i *avsnitt 4.1.3* vad avser förhållandena år 1970. De faktorer som ligger bakom förändringen under 1970-talet och dessas effekter har diskuterats i avsnittet om åldersstrukturen i länen åren 1970 och 1980, *avsnitt 4.1.4*.

Andelen personer i åldern 0–14 år i riket förändras endast obetydligt mellan åren 1970 och 1980. Däremot sker betydande förändringar i de skilda ortstyperna. Den negativa naturliga befolkningsförändringen i kommuncentra, som beskrivits tidigare i detta avsnitt, ger störst utslag i kommuncentra i inre stödområdet. Åldersgruppens andel av totalbefolkningen sjunker enligt prognoserna från 20 % år 1970 till 17 % år 1980.

De ortstyper som ökat sin andel personer i de yngsta åldrarna, är främst storstadsområdena och de primära centra utom stödområdet, som båda har en stor naturlig folkökning. Prognoserna för primära centra i allmänna stödområdet anger en ökning i åldrarna 0–14 år med ca 11 000 personer mellan åren 1970 och 1980. Trots detta minskar åldersgruppens andel av totalbefolkningen, vilket är en följd av den stora inflyttningen av personer i högre åldrar till dessa centra.

Andelarna för åldersgruppen 15–24 år visar en väl samlad bild både år 1970 och år 1980. Skillnaderna i andelarna är små redan år 1970 och de blir än mindre enligt prognosen för år 1980. Förskjutningen för kommuncentra är något mindre än för primära centra. Man kan med fog tala om en utjämning mellan ortstyperna av andelarna.

Åldersgruppen 25–44 år visar en desto mera spridd bild. I detta fall kan man tala om en skiktning efter ortstyp såväl år 1970 som år 1980. Storstadsområdena har de klart största andelarna och kommuncentra de minsta. Detta mönster är något mer markerat år 1970 än i prognosen för år 1980, då framför allt kommuncentra har högre andelar. Detta år råder också för regionala centra och kommuncentra förhållandet att centra utom stödområdet har större andelar än centra i allmänna stödområdet som i sin tur har större andelar än centra i inre stödområdet.

Spännvidden i andelarna för åldersgruppen 45–64 år var stor år 1970

och den är fortfarande stor år 1980 men en viss samling mot riksgenomsnittet kan märkas. De största andelsförändringarna visar kommuncentra med undantag av centra i inre stödområdet. Ortstypernas andelar i förhållande till riksmedelvärdet är i stort sett en spegelbild av vad som gäller för åldersgrupperna 0–14 år och 25–64 år medan orter utom stödområdet har de minsta.

Andelen av befolkningen i åldrarna över 64 år ökar enligt prognosen till år 1980 i samtliga ortstyper. Den största förändringen sker i kommuncentra i inre stödområdet, där åldersgruppens andel var 16,6 % år 1970 medan prognosen anger den till 22,2 % år 1980. Också regionala centra i inre stödområdet visar en likartad utveckling. Detta ger till resultat att orter i inre stödområdet som helhet utsätts för en stark förskjutning mot högre åldrar. Spännvidden mellan största och minsta andelar är mycket stor. År 1980 väntas den vara över 8,3 %, trots att åldersgruppen inte omfattar så många årskullar.

Skiktningen mellan orter av skilda typer följer samma mönster som i flera av de övriga åldersklasserna. I detta fall har storstadsområden och primära centra andelar, som är mindre än riksgenomsnittet, medan övriga centra har större andelar, kommuncentra de största. Likaså gäller mönstret att inre stödområdets centra har större andelar än centra i allmänna stödområdet, vilka i sin tur har större andelar än orter utom stödområdet.

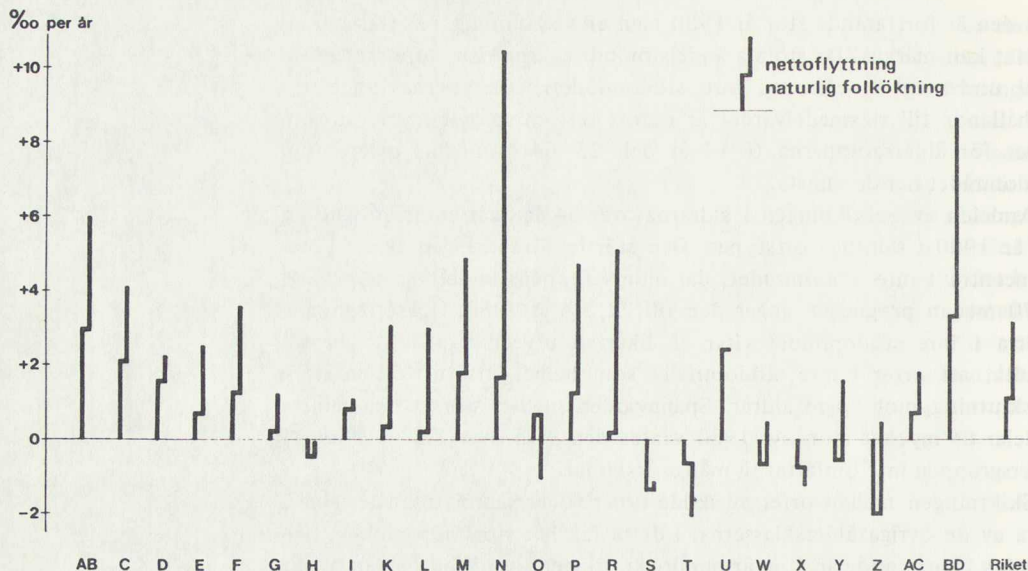
Sammanfattningsvis kan sägas att andelen av totalbefolkningen i arbetsföra åldrar, 15–64 år, minskar i samtliga ortstyper. De inbördes relationerna mellan ortstyperna bibehålls dock i stort med några undantag. Kommuncentra i inre stödområdet får en kraftigt minskad andel av befolkningen i dessa åldrar medan inre stödområdet, totalt sett, får en måttlig minskning av andelen och närmar sig riksgenomsnittet.

4.1.6 Befolkningsutvecklingen i riket och länen under perioden 1980–1990

Folkmängdstillväxten i riket väntas bli något långsammare under 1980-talet än under 1970-talet. Den prognoserade ökningen för hela perioden 1980–1990 motsvarar en årlig förändring med 3 ‰ dvs ungefär samma förändringstakt som vi har haft i riket under perioden 1971–1974. Den lägre tillväxttakten under 1980-talet beror på den minskande naturliga folkökningen.

Av folkökningen under 1980-talet väntas enligt länsplaneringens prognoser sammanlagt ca 166 000 personer utgöra nettoinflyttning från utlandet, medan den naturliga befolkningsförändringen ökar befolkningen med ca 94 000 invånare.

Av *fig 4:10* framgår att Hallands län också under 1980-talet beräknas få den största relativa förändringen. Uppsala län, som för 1970-talet visar den närmast snabbaste tillväxten väntas under den följande tioårsperioden få en lägre ökning och närma sig riksgenomsnittet. Av storstadslänen väntas Stockholms och Malmöhus län också under 1980-talet få en mera positiv förändring än riksgenomsnittet. Dämpningen i Malmöhus läns

Figur 4:10 Befolkningsförändring i länen fördelad på naturlig folkökning och flyttningen åren 1980–1990

tillväxt är trots det betydande. Det tredje storstadslandet, Göteborgs och Bohus län, beräknas minska sin befolkning med ca 7 500 personer. Denna negativa förändring överträffas endast av Örebro, Värmlands och Gävleborgs län. För skogsläna visar prognosen att endast Norrbottens län skulle komma att öka hastigare än riksgenomsnittet, länets tillväxttakt väntas t o m bli högre under 1980-talet än under 1970-talet.

Av de två minskningsläna under 1970-talet fortsätter, som nyss nämnts, Örebro län att förlora befolkning, ca 5 600 personer under 1980-talet, medan utvecklingen i Gotlands län närmar sig riksgenomsnittet.

Av de län, som väntas öka sin befolkning mellan år 1980 och år 1990, kommer mer än hälften att öka långsammare än under 1970-talet. Kalmar, Göteborgs och Bohus, Värmlands och Gävleborgs län övergår från att ha varit ökningslän till att bli folkminskningslän. I Kalmar län är dock minskningen obetydlig. De län, vars folkmängd väntas öka snabbare under 1980-talet än under 1970-talet är Stockholms, Skaraborgs, Väster-norrlands, Jämtlands och Norrbottens län.

Skillnaderna mellan läna väntas bli mindre under 1980-talet än under 1970-talet. Som framgår av *fig 4:10* spelar den naturliga befolkningstillväxten en avgörande roll för utjämningen men också de minskade nettoflyttningarna bidrar till detta.

Under perioden 1970–1980 väntas den naturliga förändringen bli negativ endast i Jämtlands län. För 1980-talet antas dessutom Kalmar, Värmlands, Örebro, Kopparbergs, Gävleborgs och Väster-norrlands län få naturlig folkminskning. Detta beror till stor del på en ogynnsam ålderssammansättning.

Åldersfördelningen i länen år 1990

Detta avsnitt illustreras av *fig 4:3-7*. Åldersgruppen 0-14 år väntas minska såväl till antal som andel mellan åren 1980 och 1990. I Göteborgs och Bohus län, som är ett extremfall i detta avseende, väntas andelen minska med närmare 3 procentenheter mellan åren 1980 och 1990.

Folkmängden i åldersgruppen 15-24 år väntas till skillnad från 1970-talet öka såväl absolut som relativt under 1980-talet. Större delen av förändringen är ett resultat av flyttningsantaganden i prognoserna.

Mellan åren 1980 och 1990 väntas åldersgruppen 25-44 år behålla sin andel av totalbefolkningen. I Norrbottens län antas åldersgruppen öka i antal med mer än en åttondel under 1980-talet.

Åldersgruppen 45-64 år väntas minska till 22,1 % mellan åren 1980 och 1990. Absolut sett ökar den dock något enligt prognoserna. De regionala skillnaderna i förändringen är mycket stora. I Uppsala län väntas åldersgruppen öka med drygt 3 procentenheter medan prognosen för Jämtlands län anger en minskning med 3 procentenheter. I båda fallen är effekten av nettoinflyttningen i åldersgruppen obetydlig.

Andelen äldre, personer över 65 år, fortsätter enligt prognoserna för 1980-talet att öka om än i långsammare takt än under 1970-talet. De län, som väntas ha de största andelarna äldre år 1990 är desamma som år 1980.

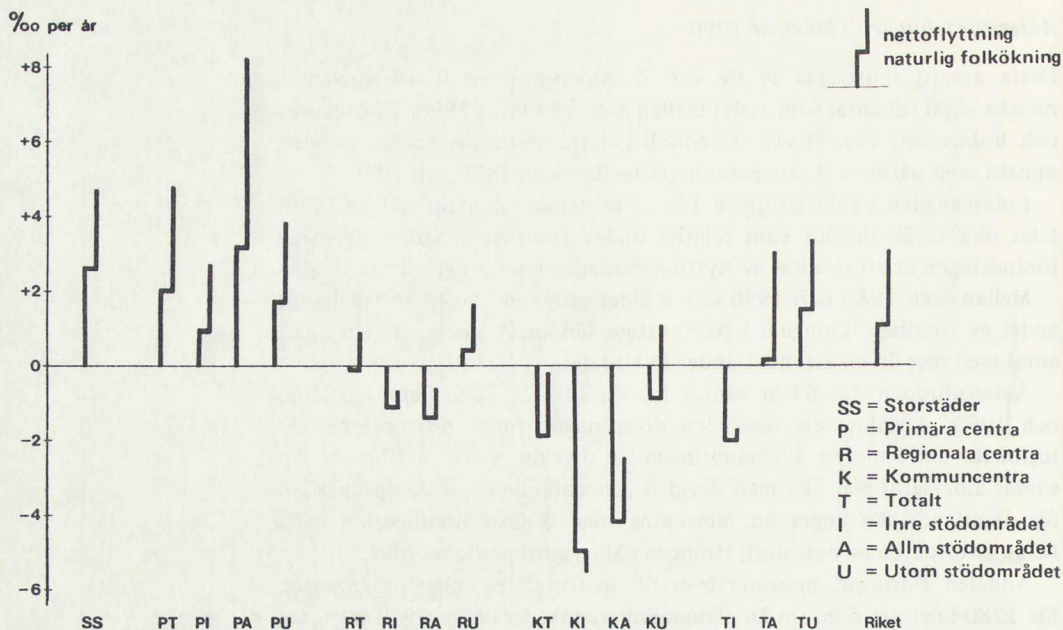
4.1.7 Befolkningsutvecklingen i ortstyperna under perioden 1980-1990

Som framgått ovan antas nettoflyttningen bli något större under 1980-talet än under 1970-talet medan den naturliga folkökningen väntas minska betydligt. Medan flyttningen enligt prognosen för 1970-talet spelar en obetydlig roll för ökningen i storstadsområdenas befolkning antas den bli av större betydelse under 1980-talet. Samtidigt halveras den naturliga folkökningen i dessa områden. Den sammantagna effekten blir en långsammare folkmängdsökning än under 1970-talet vilket framgår av *fig 4:11*. Också i primära centra halveras den naturliga förändringen men i denna ortstyp väntas nettoflyttningen minska, vilket får en svag folkminskning som resultat.

En jämförelse mellan ortstyperna visar att storstadsområdena och primära centra väntas få den största folkökningen under 1980-talet mellan 4,6 och 4,8 ‰ per år. Prognoserna för regionala centra och kommuncentra visar en ökning med 0,7 resp en minskning med 0,2 ‰ per år.

De regionala centra och kommuncentra, som är belägna i inre stödområdet väntas minska i folkmängd under perioden 1980-1990. Under 1980-talet väntas den naturliga befolkningsförändringen betyda mest medan nettoutflyttningen, som enligt prognosen för 1970-talet blir betydande, vänder till inflyttning i dessa regionala centra och blir avsevärt mindre i kommuncentra i inre stödområdet.

Ett drag med få undantag är att i de fall där prognosen för 1980-talet anger folkminskning har den naturliga folkökningen minskat i betydande

Figur 4:11 Befolkningsförändring i ortstyper och områden fördelad på naturlig folkökning och flyttning åren 1980–1990

omfattning jämfört med 1970-talet samtidigt som nettoflyttningen förändrats i positiv riktning.

4.2 Flyttning

4.2.1 Den inrikes omflyttningen till år 1975

Den omflyttning som skett i riket under de senaste 15 åren har medfört stora förskjutningar i folkmängd och befolkningsstruktur. Det flyttningsmönster, som rådde till och med 1960-talet, karaktäriserades framför allt av en stor inflyttning till tätorts- och storstadsregionerna, i huvudsak från skogslänen men även från länen i sydöstra Sverige. Bakom detta flyttningsmönster ligger de stora förskjutningarna i sysselsättningens fördelning på näringsgrenar, främst nedgången i jord- och skogsbrukssektorn och expansionen inom tjänstesektorn som har beskrivits tidigare i detta kapitel.

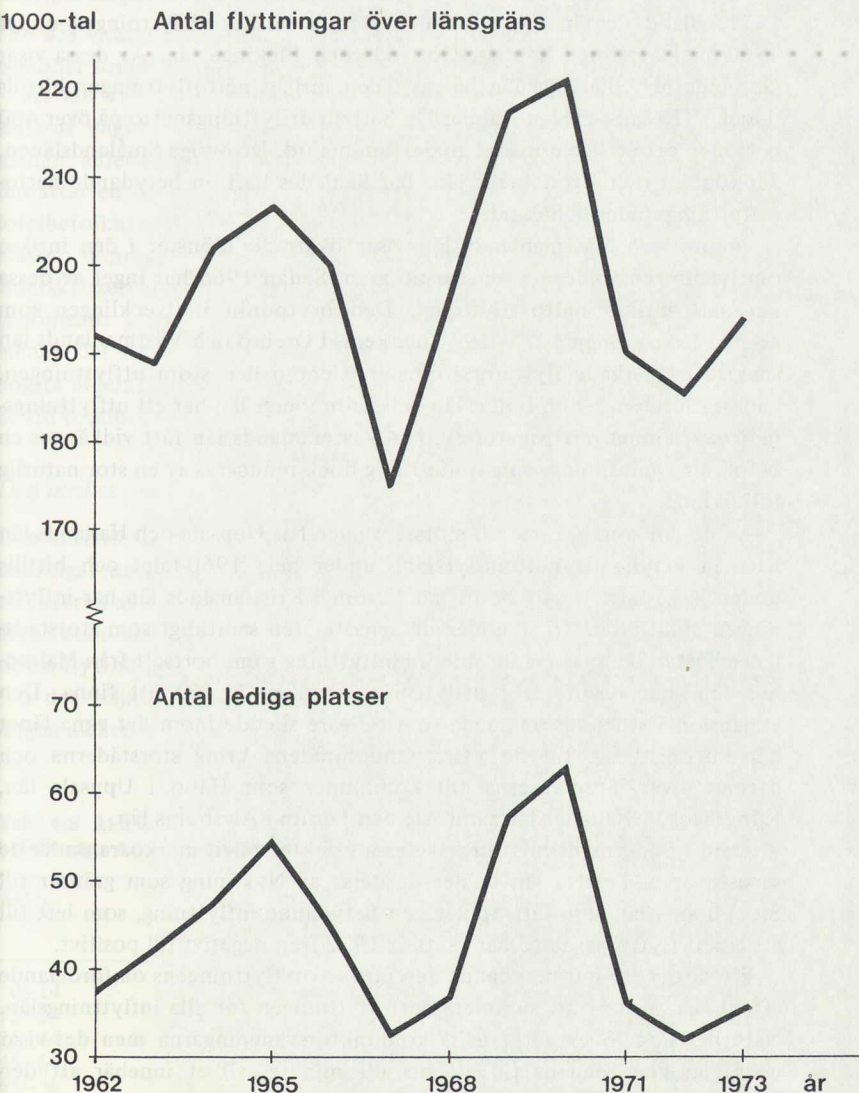
Efter 1970 har flyttningsmönstret visat en annan bild så till vida att den tidigare inflyttningen till storstadslänen minskat eller vänts till utflyttning. Redan i slutet av 1960-talet hade utflyttningen från storstadslänens kärnkommuner blivit större än inflyttningen.

Såväl den utrikes som den inrikes flyttningen varierar i takt med konjunktursvängningarna. Svängningarnas storlek i förhållande till antalet flyttare är emellertid måttlig. Detta illustreras av att under perioden

1968–1973 flyttade i genomsnitt drygt 375 000 personer per år över kommungräns,¹ vilket motsvarar mellan 4 och 5 % av folkmängden. Det lägsta antalet flyttare under ett enskilt år under perioden var 357 000 och det högsta 398 000 personer.

Av fig 4:2 i avsnitt 4.1.2 framgår omflyttningens betydelse för befolkningsutvecklingen i länen under perioden 1971–1974 och i fig 4:12 redovisas flyttningar över länsgräns och deras samband med konjunktursvängningarna.

¹ Enligt indelningen 1974-01-01.

Figur 4:12 Den inrikes omflyttningens samband med konjunkturutvecklingen åren 1962–1973

Mest påfallande har förändringen i flyttningsmönstret varit mellan åren 1970 och 1972. Fram till 1971 visade skogslänen, dvs Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbotens och Norrbottens län, betydande flyttningsförluster varje år. Dessa minskade påtagligt under 1971 och byttes i några fall, Kopparbergs, Gävleborgs och Jämtlands län, till flyttningsvinster under det följande året.

Flyttningsnettona förbättrades successivt för dessa län under de följande åren och år 1974 visade endast Västerbottens län inrikes utflyttningsöverskott. För Värmlands län var detta år det första sedan ång tid tillbaka med nettoinflyttning.

Även några län i Syd- och Mellansverige hade nettoutflyttning före 1971. Bland de län som haft den största inrikes utflyttningen under 1960-talet återfinns Kalmar, Gotlands och Blekinge län. Av dessa visar Gotlands och Blekinge län balans i den inrikes nettoutflyttningen hittills under 1970-talet medan Kalmar län haft en utflyttningsnetto på över 400 personer per år i genomsnitt under samma tid. De övriga Smålandslänen, Jönköpings och Kronobergs län, har likaledes haft en betydande nettoutflyttning under denna tid.

Örebro och Västmanlands län visar likartade mönster i den inrikes omflyttningen under de senaste tio åren. Sedan 1966 har inget av dessa län haft inrikes nettoinflyttning. Den brytpunkt i utvecklingen som skedde i skogslänen 1970–1971 markeras i Örebro och Västmanlands län snarast med ökade flyttningsförluster. Genom den stora utflyttningen, endast Göteborgs- och Bohus län och Kronobergs län har ett utflyttningsnetto av samma relativa storlek, har Västmanlands län fått vidkännas en befolkningsminskning, vars omfattning dock reduceras av en stor naturlig folkökning.

Av de län som gränsar till storstadslänen har Uppsala och Hallands län haft en betydande nettoinflyttning under hela 1960-talet och hittills under 1970-talet. I Älvsborgs län liksom i Kristianstads län har inflyttningen skjutit fart först under de senaste åren samtidigt som storstadslänen fått vidkännas en allt mindre inflyttning som, bortsett från Malmöhus län, har resulterat i utflyttning. Orsaken är lätt att finna. Den expansion i storstadsområdena som tidigare skedde inom det egna länet har nu spritt sig till de yttre randområdena kring storstäderna och därmed över länsgränserna till kommuner som Håbo i Uppsala län, Kungsbacka i Hallands län samt Ale och Lerum i Älvsborgs län.

Även i Södermanlands län har dessa effekter blivit märkbara under de senaste åren. I detta län är det de delar av Nyköping som gränsar till Stockholms län som fått uppleva en betydande inflyttning, som lett till att länets flyttningsnetto har vänts år 1972 från negativt till positivt.

Ett sätt att se hur betydande den inrikes omflyttningens omfördelningseffekt har varit är att summera nettoutflyttningen för alla inflyttningslän. Naturligt nog följer detta mått konjunktursvängningarna men det visar också en klar tendens till att bli allt mindre, vilket innebär att den regionala omfördelningen av befolkningen till följd av den inrikes omflyttningen blir allt mindre trots att bruttoutflyttningarna inte visar några tendenser att minska på samma sätt.

Under perioden 1961–1965 var flyttningsvinsterna för inflyttningslänen i genomsnitt 18 800 personer per år. Den följande femårsperioden, 1966–1970 var årsgenomsnittet 17 000 personer och under åren 1971–1974 hade det sjunkit ytterligare, till 11 900 personer per år. Dessa tal tyder på en förbättrad regional balans i den inrikes omflyttningen, ett intryck som förstärks av att antalet län med nettoinflyttning från att ha varit i genomsnitt 8–9 under åren 1966–1970 har ökat till 12–13 under den senaste fyraårsperioden.

Ålderssammansättningen hos de inrikes flyttarna

Tab 4:8 visar åldersfördelningen hos befolkningen i riket år 1970 resp de personer som flyttat någon gång under perioden 1968–1973.

Av tab 4:8 framgår att flyttarna under perioden 1968–1973 i genomsnitt är yngre än totalbefolkningen. Den mest framträdande skillnaden mellan åldersfördelningarna återfinns i åldersgruppen 15–24 år, som omfattar en dryg tredjedel av de flyttande medan endast en sjundedel av totalbefolkningen återfinns i samma åldersgrupp. Sett över alla åldersklasser sammantagna är det inga skillnader mellan könen. I enskilda åldersklasser råder dock vissa skillnader. De kvinnliga flyttarna är i genomsnitt yngre än männen och de dominerar i åldersgruppen 15–24 år medan det omvända förhållandet råder i åldersgruppen 25–44 år. I de högsta åldersklasserna är andelen flyttare av naturliga skäl låg i förhållande till totalbefolkningen och skillnaderna mellan könen är obetydlig.

Den inrikes omflyttningen mellan ortstyper

Den inrikes nettoomflyttningen mellan kommuner visar betydande förändringar under perioden 1968–1974. Som tidigare nämnts har nettoeffekterna av flyttningen mellan länen blivit allt mindre under de senaste åren utan att bruttoomflyttningen förändrats nämnvärt. Detta gäller också flyttningen mellan skilda ortstyper.

I det följande har kommunerna grupperats enligt planen för utvecklingen av den regionala strukturen.

Tab 4:8 Ålders- och könssammansättningen bland inrikes flyttare och rikets befolkning. Andelar i procent.

Ålder	Total befolkning 1970			Flyttare 1968–1973		
	m	kv	S:a	m	kv	S:a
0–14	10,6	10,0	20,6	11,4	11,8	23,2
15–24	7,7	7,3	15,0	16,9	19,6	36,5
25–44	12,9	12,3	25,2	15,6	12,5	28,1
45–64	12,6	12,7	25,3	5,0	5,0	10,0
65– w	6,2	7,7	13,9	1,0	1,3	2,3
Summa	50,0	50,0	100,0	49,9	50,2	100,1

Källa: IPF 1974:9, SCB.

Fig 4:13 visar nettoflyttningarnas omfattning för skilda ortstyper åren 1968 och 1974.

År 1968 hade kommuncentra betraktade som grupp nettoutflyttning till samtliga övriga ortstyper, regionala centra hade nettoutflyttning till primära centra och storstadsområdena och primära centra nettoutflyttning endast till storstadsområdena. Denna bild var oförändrad fram till år 1971, då nettoflyttningarna mellan kommuncentra och storstadsområden ändrade riktning. Detta år minskade även nettoomflyttningen markant till omkring en tredjedel av vad den varit de närmast föregående åren. Sedan år 1971 har den legat kvar på denna låga nivå.

Under de närmast följande åren vände nettoflyttningarna också i övriga relationer mellan ortstyperna så att nettoflyttningarna nu går nedåt i ortstypshierarkien. Ett undantag utgör relationen regionala centra – primära centra där nettoflyttningarna sker till de primära centra. De är dock betydligt mindre till omfattning nu än under de sista åren på 1960-talet.

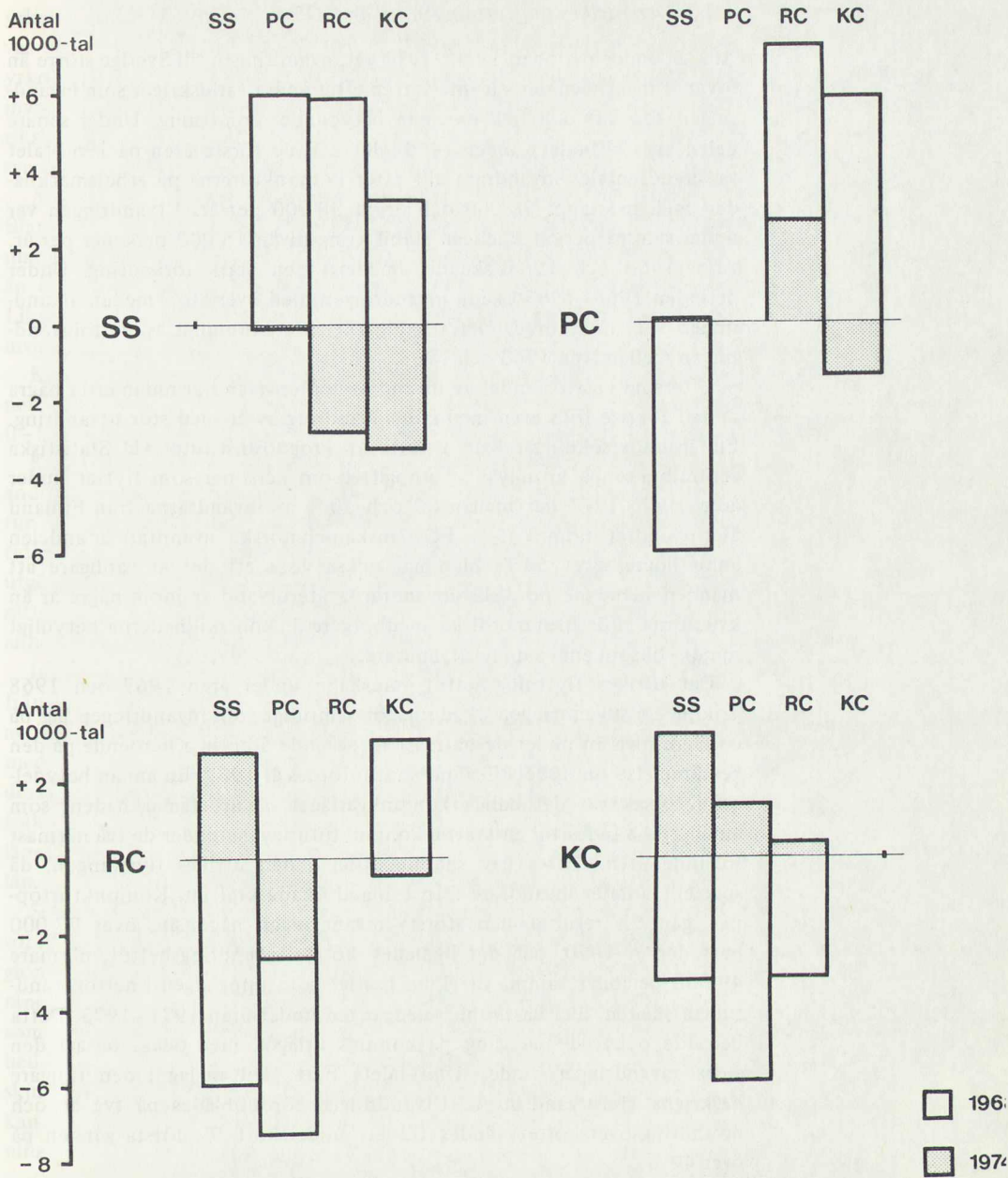
En närmare analys av dessa flyttningar visar att det förekommer betydande regionala skillnader. Nettoflyttningens riktning har som nämnts vänt mellan storstadsområden och primära centra. Detta gäller emellertid inte primära centra utanför stödområdet, som år 1974 fortfarande hade nettoutflyttning till storstadsområdena.

De första förändringarna i flyttningarna till och från regionala centra skedde i relationerna med kommuncentra. År 1968 hade kommuncentra utanför stödområdet nettoinflyttning från regionala centra i stödområdet. Övriga kommuncentra hade då flyttningförluster till regionala centra så väl i som utanför stödområdet. År 1974 var flyttningsskilderna annorlunda. Samtliga flyttningströmmar hade då vänt mellan kommuncentra och regionala centra i skilda delar av landet utom mellan de kommuncentra, som är belägna i inre stödområdet, där nettoflyttningen fortfarande gick till de regionala centrens fördel.

Kommuncentra i allmänna stödområdet hade år 1968 nettoutflyttning till alla övriga ortstyper utom de primära centra och kommuncentra som är belägna i inre stödområdet. År 1974 hade flyttningströmmarna vänt så att de hade nettoinflyttning från samtliga ortstyper. För kommuncentra i inre stödområdet har nettoflyttningarna till andra ortstyper minskat avsevärt och i några fall har strömmarna vänt.

Den sammantagna nettoflyttningen hade samma riktning åren 1968 och 1974 endast för regionala centra och kommuncentra i inre stödområdet, vilka hade utflyttning, och regionala centra utanför stödområdet, som hade inflyttning båda åren. I samtliga fall var nettoflyttningen avsevärt mindre år 1974 än år 1968.

För primära centra i inre stödområdet samt primära, regionala och kommuncentra i allmänna stödområdet, har nettoflyttningarna vänt från utflyttning till inflyttning mellan åren 1968 och 1974. För storstadsområdena och primära centra i allmänna stödområdet är förhållandet det omvända.

Figur 4:13 Nettoflyttningar mellan ortstyper åren 1968 och 1974

4.2.2 *Den utrikes omflyttningen till år 1975*

Alla år under perioden 1930–1971 var invandringen till Sverige större än utvandringen men det var inte förrän efter andra världskriget som irvandringen tog fart och fick en mera betydande omfattning. Under senare delen av 1940-talet, under 1950-talet och de första åren på 1960-talet varierade antalet invandrare allt efter konjunkturerna på arbetsmarknaden mellan knappt 20 000 och drygt 30 000 per år. Utvandringen var under samma period tämligen stabil kring nivån 15 000 personer per år. Åren 1964 och 1965 skedde emellertid en stark förändring. Under perioden 1963–1965 ökade invandringen med över 80 % medan utvandringen var oförändrad. Detta ledde till en tredubbling av nettoinvandringen mellan åren 1963 och 1965.

Eftersom en stor andel av invandrarna återutvandrar redan efter några få år i Sverige följs åren med stor invandring av år med stor utvandring. Enligt undersökningar som utförts av Prognosinstitutet vid Statistiska centralbyrån på grundval av uppgifter om personer som flyttat under åren 1968–1973 har mellan 30 och 50 % av invandrarna från Finland återutvandrat inom 3–5 år. För danska och norska invandrare är andelen ännu högre, över 50 %. Man har också visat att det är vanligare att männen bland de nordiska invandrarna återutvandrar inom några år än kvinnorna. För utomnordiska medborgare är könsskillnaderna betydligt mindre liksom andelen återutvandrare.

Det utrikes flyttningsnettot minskade under åren 1967 och 1968 genom att utvandringen ökade något samtidigt som invandringen låg på en lägre nivå än under de närmast föregående åren bl a beroende på den bestämmelse om arbetstillstånd som infördes år 1967. En annan betydelsefull orsak var det dåliga konjunkturläget på arbetsmarknaden, som emellertid vändes till en kraftig konjunkturuppgång under de två närmast följande åren. Detta gav snabbt utslag i den utrikes flyttningen, då speciellt antalet invandrare från Finland ökade kraftigt. Konjunkturtoppen gav till resultat den största invandringen någonsin, över 77 000 personer år 1970, och det likaledes största invandringsnettot, närmare 49 000 personer samma år. Lika hastigt som uppgången i nettoinvandringen skedde, lika hastig blev nedgången under åren 1971–1973. Detta berodde också denna gång på konjunkturläget, men också på att den stora invandringen under 1960-talets mitt givit utslag i den tidigare beskrivna återutvandringen. Utvandringen fördubblades på två år och invandringsöverskottet vändes till ett underskott för första gången på över 40 år.

År 1974 vände nettot ånyo till ca 9 000 nettoinvandrare och under år 1975 var nettoinvandringen närmare 17 000 personer.

Ålderssammansättningen hos de utrikes flyttarna

Invandrarnas åldersfördelning är helt olika svenskarnas. Andelen barn är stor, år 1974 utgjorde barn i åldern 0–14 år 25,5 % av invandrarna. Motsvarande andel av totalbefolkningen är 20,7 %. Andelen personer i de

yrkesverksamma åldrarna skiljer sig ännu mer från riksbefolkningens som var 64,3 % år 1974 medan invandrarnas var 72,6 %. Antalet invandrare i yrkesverksamma åldrar var år 1974 ca 27 200 personer av en total invandring på drygt 37 400 personer. Med samma åldersstruktur som riksbefolkningen hade samma antal invandrare i yrkesverksam ålder motsvarat ca 42 300 personer i invandring.

Ålderstrukturen är emellertid inte lika för invandrare från alla länder. Bland de variationer som förekommer märks särskilt att andelen barn är markant lägre bland finska invandrare, ca 16,5 % under de senaste åren, än bland de grekiska, som då till ca 27,5 % var barn i åldern 0–14 år. Likaså är andelen gifta märkbart lägre bland finska invandrare än bland invandrare från Grekland och Jugoslavien.

Kvinnorna utgör oftast en något mindre andel av invandrare än männen. De är också yngre och dominerar relativt sett i åldersgrupperna 0–14 och 15–24 år medan männen dominerar i åldersgruppen 25–64 år.

Könsproportionen varierar med konjunkturförhållandena på så sätt att andelen kvinnor är större under lågkonjunktur och lägre vid högkonjunktur. En förklaring till detta är att inflyttningen av familjemedlemmar till tidigare invandrade personer är tämligen konstant över tiden och de utgörs i stor utsträckning av kvinnor och barn. När lågkonjunkturen sätter in och antalet invandrare med arbetstillstånd minskar blir de anhörigas andel så stor att den påverkar könsfördelningen på detta sätt.

Invandringens fördelning mellan länen är mycket jämn. Storstadslänet, främst Stockholms, samt Göteborgs och Bohus län, mottar en stor andel av invandringen också i förhållande till länets folkmängd. Tillsammans med Västmanlands län samt Södermanlands och Älvsborgs län bildar dessa två län den grupp som har den största invandringen i förhållande till folkmängden. De län som har den lägsta invandringen är Gotlands län och länen i mellersta Norrland, Västernorrlands, Jämtlands och Västerbottens län.

Som visats i det föregående varierar såväl den utrikes nettoflyttningen som nettoflyttningen med konjunkturerna på arbetsmarknaden. Det regionala mönstret påverkas inte i större omfattning av nettoomflyttningens riktning. I tider med nettoutvandring i riket är det samma län som visar hög utvandring, som har hög invandring vid andra tider. Inte heller mellan år med likartad nettoflyttning sker några nämnvärda förskjutningar i länen andelar av den utrikes nettoomflyttningen. Enklast kan mönstret karaktäriseras som en förstärkning av det inrikes omflyttningensmönstret till riktning och omfattning.

4.2.3 Flyttningarna enligt länsstyrelsernas prognoser

I länsstyrelsernas prognoser görs ingen uppdelning mellan inrikes och utrikes flyttning utan den är en produkt av prognosernas arbetskraftsbalanser.

Enligt prognoserna för 1970-talet väntas nettoinvandringen bli 137 000 personer, vilket mot bakgrund av utvecklingen hittills är ett stort antal. Motsvarande antal för 1980-talet är 166 000 personer.

Enligt storstadslänens prognoser kommer utflyttning att ske under perioden 1970–1980 från Stockholms samt Göteborgs och Bohus län medan Malmöhus län får en betydande inflyttning under samma period. Inflyttningen dämpas dock under 1980-talet. Under 1980-talet antas Göteborgs och Bohus län få flyttningsförlust medan Stockholms län väntas få betydande nettoinflyttning.

Prognoserna för skogslänen visar betydande förändringar mellan de båda perioderna, mest framträdande i Västernorrlands och Västerbottens län där nettoutflyttning under 1970-talet förbyts i ett betydande inflyttningsöverskott under 1980-talet, samt i Norrbottens län där den redan stora nettoinflyttningen under åren 1970–1980 väntas bli fördubblad under 1980-talet. De övriga länen väntas som regel minska nettoutflyttningen från perioden 1970–1980 till perioden 1980–1990. Antalet utflyttningslän uppgår enligt prognoserna till åtta under 1970-talet men till endast fyra under 1980-talet.

Alla ortstyper väntas få nettoinflyttning såväl under 1970-talet som under 1980-talet. De förändringar i flyttningsbilden som väntas ske mellan de två perioderna är dels att såväl storstadsområdena som regionala centra ökar nettoutflyttningen från 1970-talets nivå till riksgenomsnittet för 1980-talet dels att nettoinflyttningen till primära centra och kommuncentra minskar. Det är företrädesvis utvecklingen i primära centra i allmänna stödområdet och kommuncentra utom stödområdet som ger upphov till dämpningen i dessa ortstyper.

Flyttningarna under 1970-talet

Det förhållandet att flyttningsuppgifterna i länsplaneringens prognoser inte medger en uppdelning i inrikes och utrikes omflyttning försvårar analysen av dessa uppgifter. Det som kan utläsas ur flyttningsciffrorna ger emellertid intrycket att de inrikes nettoutflyttningarna kommer att minska i omfattning och leda till en ytterligare förbättrad regional balans under 1970-talet.

Nettoutflyttningarna i alla åldersgrupper sammantagna är i många län små. Inte mer än nio län väntas få en nettoinflyttning som överstiger 500 personer per år i genomsnitt under 1970-talet. För Uppsala, Kristianstads, Malmöhus, Hallands och Älvsborgs län väntas genomsnittet bli mer än 1 000 personer per år. De största inflyttningarna till dessa nio län, som förutom de redan nämnda är Östergötlands, Kronobergs, Skaraborgs och Norrbottens län, väntas ske i åldersgruppen 0–14 år eller 25–44 år, Malmöhus län undantaget, där åldersgruppen 15–24 år dominerar. Också Örebro län väntas få en nettoutflyttning som är större än 500 personer per år i genomsnitt men till skillnad från de nyss nämnda länen väntas här utflyttning. Också i detta län dominerar åldersgrupperna 0–14 och 25–44 år nettoströmmen.

Det bör nämnas att bruttoutflyttningen över länsgräns hittills under 1970-talet varit över 250 000 personer per år i genomsnitt.

Förutom i Örebro län kommer, enligt prognoserna, nettoutflyttning att ske från Stockholms, Gotlands, Göteborgs och Bohus, Västmanlands,

Gävleborgs, Västernorrlands och Västerbottens län under 1970-talet. Flyttningsnettot uppgår till ca 300 personer per år i genomsnitt under perioden för dessa län. I Stockholms län är nettoströmmarna mycket stora och visar olika riktning för skilda åldersgrupper. Nettoutflyttningen sker i åldrarna 0–14, och över 45 år. Man väntar nettoinflyttning i de yrkesverksamma åldrarna sammantagna. Gotlands och Västernorrlands län väntar mycket liten utflyttning både absolut och relativt sett. I Göteborgs och Bohus län, Västmanlands, Gävleborgs och Västerbottens län beräknas nettoutflyttningen bli störst i åldrarna 25–44 år.

I övriga län, d v s Södermanlands, Jönköpings, Kalmar, Blekinge, Värmlands, Kopparbergs och Jämtlands län, väntas nettoinflyttningen bli måttlig. Alla utom Jönköpings och Värmlands län väntar nettoinflyttning i alla åldersgrupper med en viss övervikt för åldrarna 0–14 och 25–44 år. I Jönköpings län väntas liten nettoutflyttning ske i åldrarna över 44 år och i Värmlands län antas åldrarna 25–44 och över 64 år få viss nettoutflyttning.

En analys av prognoser summerade till ortstyper visar att förhållandena i storstadsområdena väntas bli i stort sett samma som ovan beskrivits för Stockholms län. Nettoinflyttning väntas ske i alla åldrar till primära centra med regionala centra beräknas få en viss utflyttning i åldrarna 25–44 år. För kommuncentra väntas nettoutflyttning ske i åldrarna 15–44 år.

Summerade till riksnivå visar prognoserna på en väntad invandring i alla åldrar utom de över 64 år. Också här dominerar åldrarna under 15 år men inte så markant som på länsnivån.

Flyttningarna under 1980-talet

Nettoutflyttningarna på länsnivå väntas enligt länsstyrelsernas prognoser bli större under 1980-talet än under 1970-talet. Detta beror huvudsakligen på den prognoserade invandringens omfattning. Den inrikes nettoomflyttningen torde därmed komma att ligga på ungefär samma nivå under de båda decennierna, eventuellt med något större nettoomflyttning under 1980-talet.

Ett genomgående drag i nettoutflyttningarna, betraktade på länsnivå, är att i de län, som enligt prognoserna för 1970-talet kan vänta nettoutflyttning väntas denna minska eller vända till nettoinflyttning under 1980-talet. Enda undantaget är Göteborgs och Bohus län vars prognoser visar en nettoutflyttning i storleksordningen 1 200 personer per år under 1980-talet mot ca 500 per år under 1970-talet. De mest påfallande förändringarna i prognoserna visar Stockholms län där den icke obetydliga nettoutflyttningen under 1970-talet vänds till inflyttning med drygt 4 600 personer per år och Västernorrlands län som väntas få över 500 personer per år i nettoinflyttning under 1980-talet.

I de län, som väntas få nettoinflyttning under 1970-talet, antas inflyttningen bli mindre eller endast obetydligt större under 1980-talet.

De största förändringarna sker i Malmöhus och Hallands län som väntas få betydligt mindre nettoinflyttning under 1980-talet än under

1970-talet. I båda fallen uppgår minskningen till omkring 1 000 personer per år. Prognoserna för Norrbottens län visar däremot en i jämförelse med 1970-talet i stort sett fördubblad nettoinflyttning under 1980-talet, då den väntas uppgå till ca 1 500 personer per år.

Nettoflyttningen under 1980-talet i skilda åldersgrupper visar vissa skillnader i jämförelse med 1970-talet. Nettoinvandringen väntas bli relativt sett större i åldrarna 25–44 år och i åldersgruppen över 64 år väntas nettoutvandringen öka något enligt prognoserna. I Stockholms län vänds 1970-talets utflyttning av barn och ungdom till en icke obetydlig nettoinflyttning. I åldersgruppen 25–44 år väntas inflyttningsnettot bli avsevärt mycket större än under 1970-talet. Också i Malmöhus och Göteborgs och Bohus län vänds enligt prognoserna 1970-talets nettoutflyttning i åldrarna under 15 år till nettoinflyttning. Nettoutflyttningen i åldrarna 25–44 år väntas dock förbli ca 500 personer per år under 1980-talet i Göteborgs och Bohus län.

Västernorrlands län, som enligt prognoserna för 1970-talet får obetydlig nettoutflyttning i samtliga åldersgrupper, väntas få en icke obetydlig inflyttning i åldrarna 25–44 år under 1980-talet. Nettoutflyttningen i dessa åldrar i Västerbottens län minskar betydligt från 1970 till 1980-talet. I övriga län visar prognoserna för de enskilda åldersgrupperna inga större förskjutningar i nettoflyttningarna mellan de båda decennierna.

4.3 Jämförelse mellan befolkningsprognoserna i länsplanering 1967 och länsplanering 1974

I länsplanering 1967 ingick ett flertal prognosalternativ för år 1980. Länsstyrelsernas prognoser, prognos 2, skulle ange länsstyrelsernas uppfattning om innebörden av de då rådande utvecklingstendenserna för befolknings- och sysselsättningsutveckling i kommunblocken. Med hänsyn till den karaktär av försöksverksamhet som länsplanering 1967 hade bedömdes det som riktigast att låta varje länsstyrelse använda de metoder som syntes lämpligast. Detta medförde att jämförbarheten mellan prognosresultaten försämrades.

I *tab 4:9* redovisas resultaten på länsnivå av länsstyrelsernas prognoser i länsplanering 1967 och länsplanering 1974 förutom befolkningen åren 1965 och 1970.

Av tabellen framgår att rikets totalbefolkning år 1980 i länsplanering 1967 uppskattades till 8,974 miljoner. Motsvarande tal i länsplanering 1974 är 8,445 miljoner invånare, vilket innebär att prognoserna i länsplanering 1967 är 6,3 % högre än de senare prognoserna.

Vid jämförelser på länsnivå bör man minnas att uppgifterna från länsplanering 1967 avser de s k kommunblockslänen vilka på några punkter avviker från den indelning som använts i länsplanering 1974. I den mån indelningsförändringar mellan åren 1965 och 1974 ändrat länens folkmängd i betydande omfattning bör försiktighet iakttagas vid jämförelsen mellan prognoserna.

De mest framträdande skillnaderna mellan de två planeringsomgångar-

Tab. 4:9 Jämförelse mellan prognoserna för år 1980 i länsplanering 1967 och länsplanering 1974.

Län	Folkmängd ¹		Prognos för år 1980		Procentuell skillnad (LP 67-LP 74)
	1965	1970	LP 67	LP 74	
AB	1 370 114	1 476 704	1 812 800	1 533 100	17
C	198 797	217 292	295 600	238 500	24
D	237 210	248 270	278 000	259 900	7
E	369 020	382 205	425 800	398 900	7
F	287 790	299 362	311 800	311 500	0
G	158 695	166 852	181 800	174 100	4
H	238 721	240 856	248 500	246 500	1
I	53 751	53 780	50 700	53 200	-5
K	149 148	153 516	164 700	159 900	3
L	257 986	264 161	279 100	275 900	1
M	671 840	718 908	867 300	775 100	12
N	184 326	199 728	227 200	231 900	-2
O	673 555	715 201	823 800	737 500	12
P	382 575	402 242	431 900	433 500	0
R	254 305	258 525	272 400	269 800	1
S	286 548	284 498	285 100	285 700	0
T	268 646	275 492	299 600	275 400	9
U	247 121	261 564	298 800	272 100	10
W	282 074	277 201	268 900	283 400	-5
X	292 584	293 430	309 800	293 500	6
Y	270 265	267 450	267 700	269 800	-1
Z	138 112	131 304	118 600	131 500	-10
AC	233 427	233 205	249 100	238 400	4
BD	259 484	255 156	193 500	275 700	-30
RIKET	7 766 294	8 076 902	8 973 700	8 444 800	6

¹ Enligt indelningen 1974-01-01.

nas prognoser är bedömningen av dels storstadslänens, dels skogslänens befolkningsförändring. Länsstyrelsernas bedömning av befolkningstillväxten i länsplanering 1967 för storstadslänen är i runda tal 2-3 gånger så hög som den nu gjorda prognosen.

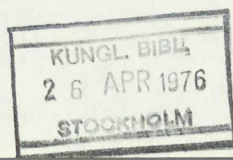
Enligt de tidigare länsstyrelseprognoserna för skogslänen skulle endast Gävleborgs och Västernorrlands län ha folkökning för tiden fram till 1980. Länsplanering 1974 antar minskningar endast i Värmlands och Västernorrlands län. Ökningarna i övriga skogslän är dock små. Den bästa överensstämmelsen mellan prognoserna återfinns just i Värmlands län, skillnaden är ca 0,1 procentenheter för perioden 1965-1980, men det bör betonas att de inomregionala skillnaderna är avsevärt mycket större.

De mest markanta skillnaderna bland övriga skogslän uppvisar prognoserna för Norrbottens län, som enligt prognosen i länsplanering 1967 skulle minska sin befolkning med en fjärdedel medan länsplanering 1974 anger en ökning med drygt 6 % för tiden 1965-1980.

Statens offentliga utredningar 1975

Kronologisk förteckning

1. Demokrati på arbetsplatsen. A.
2. Psalmer och visor. Del 1:1. U.
3. Psalmer och visor. Del 1:2. U.
4. Psalmer och visor. Del 1:3. U.
5. Bättre bosättning för flera. S.
6. Huvudmannaskapet för specialskolan och särskolan. U.
7. Framtida studerandehälsövård. U.
8. Utlandssvenskarnas rösträtt. Ju.
9. Individ och skolan. U.
10. Rörlig pensionsålder. S.
11. Svensk press. Tidningar i samverkan. Fi.
12. Totalfinansiering. B.
13. Vägtrafikolyckor och sjukvårdskostnader. S.
14. Konstnärerna i samhället. U.
15. Kommunal rösträtt för invandrare. Kn.
16. Kriminalvårdens nämnder. Ju.
17. Markanvändning och byggande. Remissammanställning utgiven av bostadsdepartementet. B.
18. Förtröendevalda och partier i kommuner och landsting. Kn.
19. Konsumentkydd på läsområdet. H. (Utkommer hösten 1975)
20. Särskilda regler för handläggning av anmälan mot polisman. Ju.
21. Pensionsförsäkring. Fi.
22. Lag om allmänna handlingar. Ju.
23. JO-ämbetet. Uppgifter och organisation. R.
24. Tre sociologiska rapporter. Ju.
25. Å jour. Om journalistutbildning. U.
26. Forskningsråd. U.
27. Politisk propaganda på arbetsplatser. A.
28. Program för ljud och bild i utbildningen. U.
29. Medborgerliga fri- och rättigheter i vissa länder. Ju.
30. Barnens livsmiljö. S. (Utkommer hösten 1975)
31. Samhället och barns utveckling. Barnmiljöutredningens rapport 1. S. (Utkommer hösten 1975)
32. Barns hälsa. Barnmiljöutredningens rapport 2. S. (Utkommer hösten 1975)
33. Barns uppföstran och utveckling. Barnmiljöutredningens rapport 3. S.
34. Förskolan, skolan och fritiden. Barnmiljöutredningens rapport 4. S. (Utkommer hösten 1975)
35. Barnfamiljernas ekonomi. Barnmiljöutredningens rapport 5. S. (Utkommer hösten 1975)
36. Barnen och den fysiska miljön. Barnmiljöutredningens rapport 6. S.
37. Barn och föräldrars arbete. Barnmiljöutredningens rapport 7. S.
38. Barnkultur. Barnmiljöutredningens rapport 8. S.
39. Statsbidrag till kommunerna. Fi.
40. Trafikolyckor och statistik. K.
41. Kommunal demokrati. Kn.
42. Kommunal demokrati. Sammanfattning. Kn.
43. Kvinnor i statlig tjänst. Fi.
44. Etablering av miljöstörande industri. B.
45. Vidareutbildning i internationell marknadsföring. H.
46. Kommunal organisation och information. Kn.
47. Kollektivtrafik i tätort. K.
48. Kollektivtrafik i tätort. Bilagor. K.
49. Massmediegrundlag. Ju.
50. Internationella koncerner i industriländer. I.
51. Bostadsförsörjning och bostadsbidrag. B.
52. Bostadsförsörjning och bostadsbidrag. Bilagor. B.
53. Beskattningsvinster. Fi.
54. Fåmansbolag. Fi.
55. Bötverkställighet. Ju.
56. Trafikbuller. Del II. Flygbuller. K.
57. Varuförsörjning i kristid. H.
58. Målet är jämställdhet. Ju.
59. Utbildning för vuxna. U.
60. Energiberedskap för kristid. H.
61. Energiberedskap för kristid. Bilagor. H.
62. Förkortad arbetstid för småbarnsföräldrar. S.
63. Konsumentkreditlag m. m. Ju.
64. Språkresor. U.
65. Förfogandelagstiftningen. Fö.
66. Trafikpolitik – behov och möjligheter. K.
67. Utbildning i samspel. S.
68. Handikappanpassad kollektivtrafik. K.
69. Samhället och distributionen. H.
70. Samhället och distributionen. Bilagor om företag, anställda och hushåll. H.
71. Landstingens arkiv. Kn.
72. Distansundervisning. U.
73. Frivilligförsvarets förmåner. Fö.
74. Socialförsäkringsavgifter på uppdragsinkomster m. m. S.
75. Medborgerliga fri- och rättigheter. Regeringsformen. Ju.
76. Handikappanpassad kollektivtrafik. Sammandrag ur SOU 1975:68 (svensk, engelsk och tysk version). K.
77. Allmän skatteflyktsklausul. Fi.
78. Svensk press. Pressens funktioner i samhället. Fi.
79. Svensk press. Statlig presspolitik. Fi.
80. Postens roll i tidningsdistributionen. K.
81. Farliga vrak. K.
82. Organisation för skyddat arbete. A.
83. Stålindustrins arbetsmiljö. I.
84. Ersättning vid arbetsskada. S.
85. Vägplanering. K.
86. Vägplanering. Bilagor. K.
87. Samverkan i barnomsorgen. S.
88. Fem veckors semester. A.
89. Långtidsutredningen 1975. Fi.
90. Arbete åt alla. A.
91. Politik för regional balans. A.
92. Politik för regional balans. Bilaga 1. A.
93. Politik för regional balans. Bilaga 2. A.

Statens offentliga utredningar 1975

Systematisk förteckning

Riksdagen

JO-ämbetet. Uppgifter och organisation. [23]

Justitiedepartementet

Utlandssvenskarnas rösträtt. [8]
Kriminalvårdens nämnder. [16]
Särskilda regler för handläggning av anmälan mot polisman. [20]
Lag om allmänna handlingar. [22]
Tre sociologiska rapporter. [24]
1973 års fri- och rättighetsutredning. 1. Medborgerliga fri- och rättigheter i vissa länder. [29] 2. Medborgerliga fri- och rättigheter. Regeringsformen. [75]
assmediegrundlag. [49]
Bötesverkställighet. [55]
Målet är jämställdhet. [58]
Konsumentkreditlag m. m. [63]

Försvarsdepartementet

Förfogandelagstiftningen. [65]
Frivilligförsvarets [73]

Socialdepartementet

Bättre bosättning för flera. [5]
Pensionskommittén. 1. Rörlig pensionsålder. [10] 2. Socialförsäkringsavgifter på uppdragsinkomster m. m. [74]
Vägrafikolyckor och sjukvårdskostnader. [13]
Barnmiljöutredningen. 1. Barnens livsmiljö. [30] (Utkommer hösten 1975) 2. Samhället och barns utveckling. Barnmiljöutredningens rapport 1. [31] (Utkommer hösten 1975) 3. Barns hälsa. Barnmiljöutredningens rapport 2. [32] (Utkommer hösten 1975) 4. Barns uppfostran och utveckling. Barnmiljöutredningens rapport 3. [33] 5. Förskolan, skolan och fritiden. Barnmiljöutredningens rapport 4. [34] (Utkommer hösten 1975) 6. Barnfamiljernas ekonomi. Barnmiljöutredningens rapport 5. [35] (Utkommer hösten 1975) 7. Barnen och den fysiska miljön. Barnmiljöutredningens rapport 6. [36] 8. Barn och föräldrars arbete. Barnmiljöutredningens rapport 7. [37] 9. Barnkultur. Barnmiljöutredningens rapport 8. [38]
Förkortad arbetstid för småbarnsföräldrar. [62]
Utbildning i samspel. [67]
Ersättning vid arbetskada. [84]
Samverkan i barnomsorgen. [87]

Kommunikationsdepartementet

Trafikolyckor och statistik. [40]
Utredningen om kollektivtrafik i tätorter. 1. Kollektivtrafik i tätort. [47] 2. Kollektivtrafik i tätort. Bilagor. [48]
Trafikbuller. Del II. Flygbuller. [56]
Trafikpolitik - behov och möjligheter. [66]
HAKO-utredningen. 1. Handikappanpassad kollektivtrafik. [68] 2. Handikappanpassad kollektivtrafik. Sammandrag ur SOU 1975:68 (svensk, engelsk och tysk version). [76]
Postens roll i tidningsdistributionen. [80]
Farliga vrak. [81]
Kommittén för den långsiktiga vägplaneringen. 1. Vägplanering. [85] 2. Vägplanering. Bilagor. [86]

Finansdepartementet

1972 års pressutredning. 1. Svensk press. Tidningar i samverkan. [11] 2. Svensk press. Pressens funktioner i samhället. [78] 3. Svensk press. Statlig presspolitik. [79]
Pensionsförsäkring. [21]
Statsbidrag till kommunerna. [39]
Kvinnor i statlig tjänst. [43]

Beskattning av realisationsvinster. [53]
Fåmansbolag. [54]
Allmän skatteflyktsklausul. [77]
Långtidsutredningen 1975. [89]

Utbildningsdepartementet

1969 års psalmkommitté. 1. Psalmer och visor. Del 1:1. [2] 2. Psalmer och visor. Del 1:2. [3] 3. Psalmer och visor. Del 1:3. [4]
Utredningen om skolan, staten och kommunerna. 1. Huvudmannskapet för specialskolan och särskolan. [6] 2. Individen och skolan. [9]
Framtida studerandehälsövård. [7]
Konstnärerna i samhället. [14]
Å jour. Om journalistutbildning. [25]
Forskningsråd. [26]
Program för ljud och bild i utbildningen. [28]
Utbildning för vuxna. [59]
Språkresor. [64]
Distansundervisning. [72]

Handelsdepartementet

Konsumentskydd på läsområdet. [19] (Utkommer hösten 1975)
Vidareutbildning i internationell marknadsföring. [45]
Varuförsörjning i kristid. [57]
Energiberedskapsutredningen. 1. Energiberedskap för kristid. [60] 2. Energiberedskap för kristid. Bilagor. [61]
Distributionsutredningen. 1. Samhället och distributionen. [69] 2. Samhället och distributionen. Bilagor om företaget, anställda och hushåll. [70]

Arbetsmarknadsdepartementet

Demokrati på arbetsplatsen. [1]
Politisk propaganda på arbetsplatser. [27]
Organisation för skyddat arbete. [82]
Fem veckors semester. [88]
Arbete åt alla. [90]
Länsplaneringsutredningen 1974. 1. Politik för regional balans. [91] 2. Politik för regional balans. Bilaga 1. [92] 3. Politik för regional balans. Bilaga 2. [93]

Bostadsdepartementet

Totalfinansiering. [12]
Markanvändning och byggande. Remissammanställning utgiven av bostadsdepartementet. [17]
Etablering av miljöstörande industri. [44]
Boende- och bostadsfinansieringsutredningarna. 1. Bostadsförsörjning och bostadsbidrag. [51] 2. Bostadsförsörjning och bostadsbidrag. Bilagor. [52]

Industridepartementet

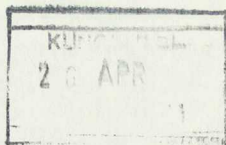
Internationella koncerner i industriländer. [50]
Stålindustrins arbetsmiljö. [83]

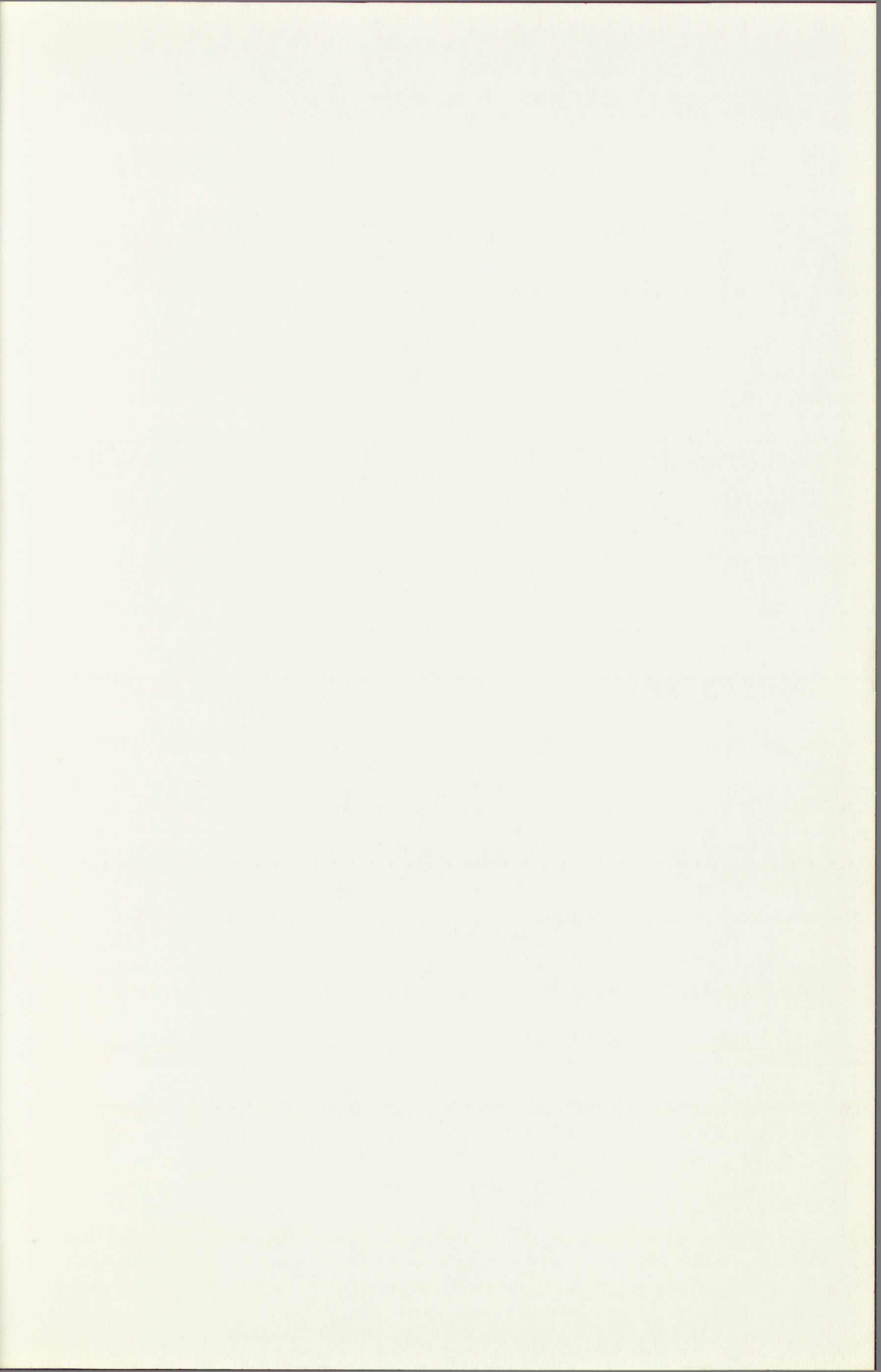
Kommundepartementet

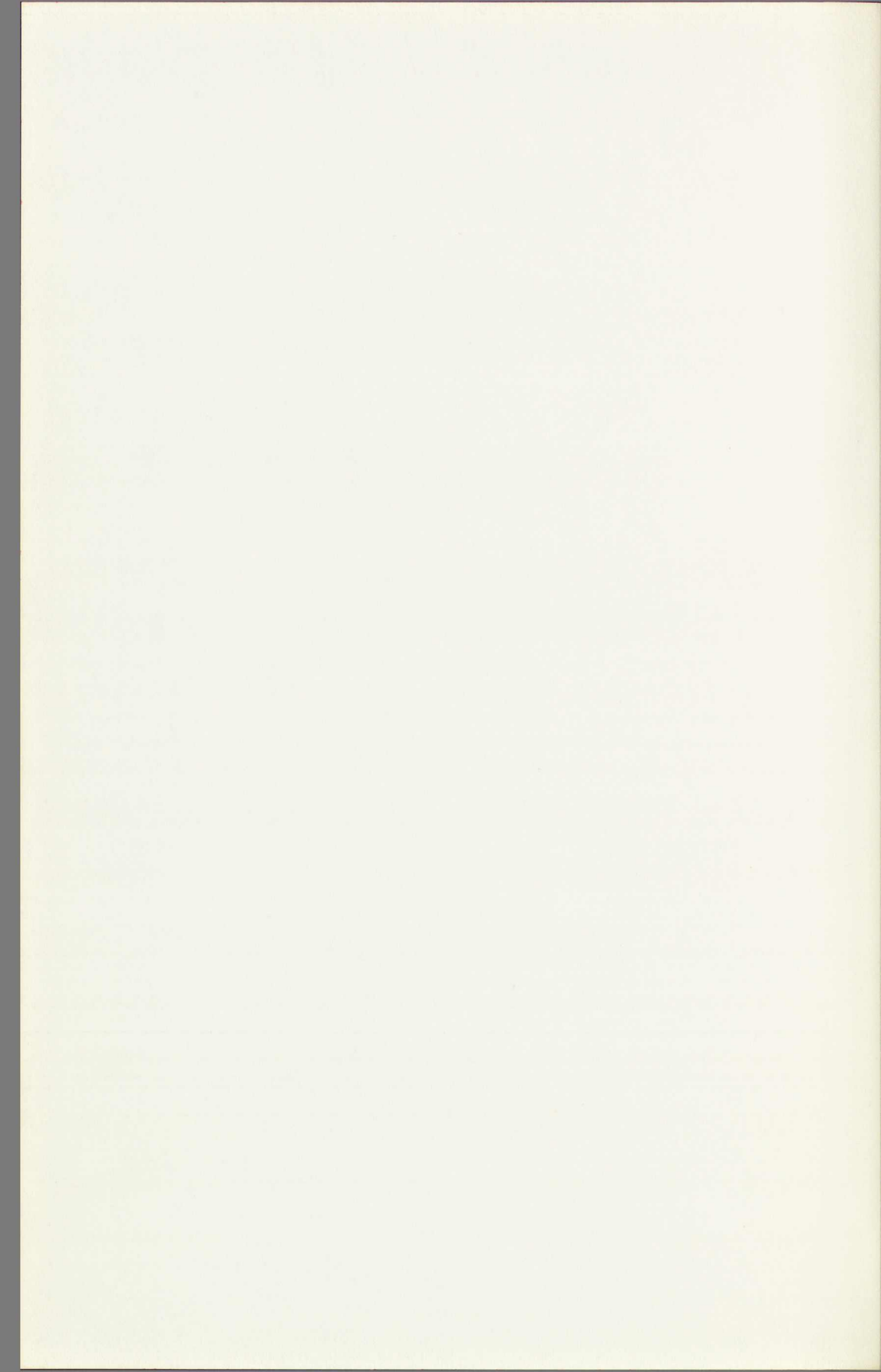
Kommunal rösträtt för invandrare. [15]
Förtroendevalda och partier i kommuner och landsting. [18]
Utredningen om den kommunala demokratin. 1. Kommunal demokrati. [41] 2. Kommunal demokrati. Sammanfattning. [42] 3. Kommunal organisation och information. [46]
Landstingens arkiv. [71]

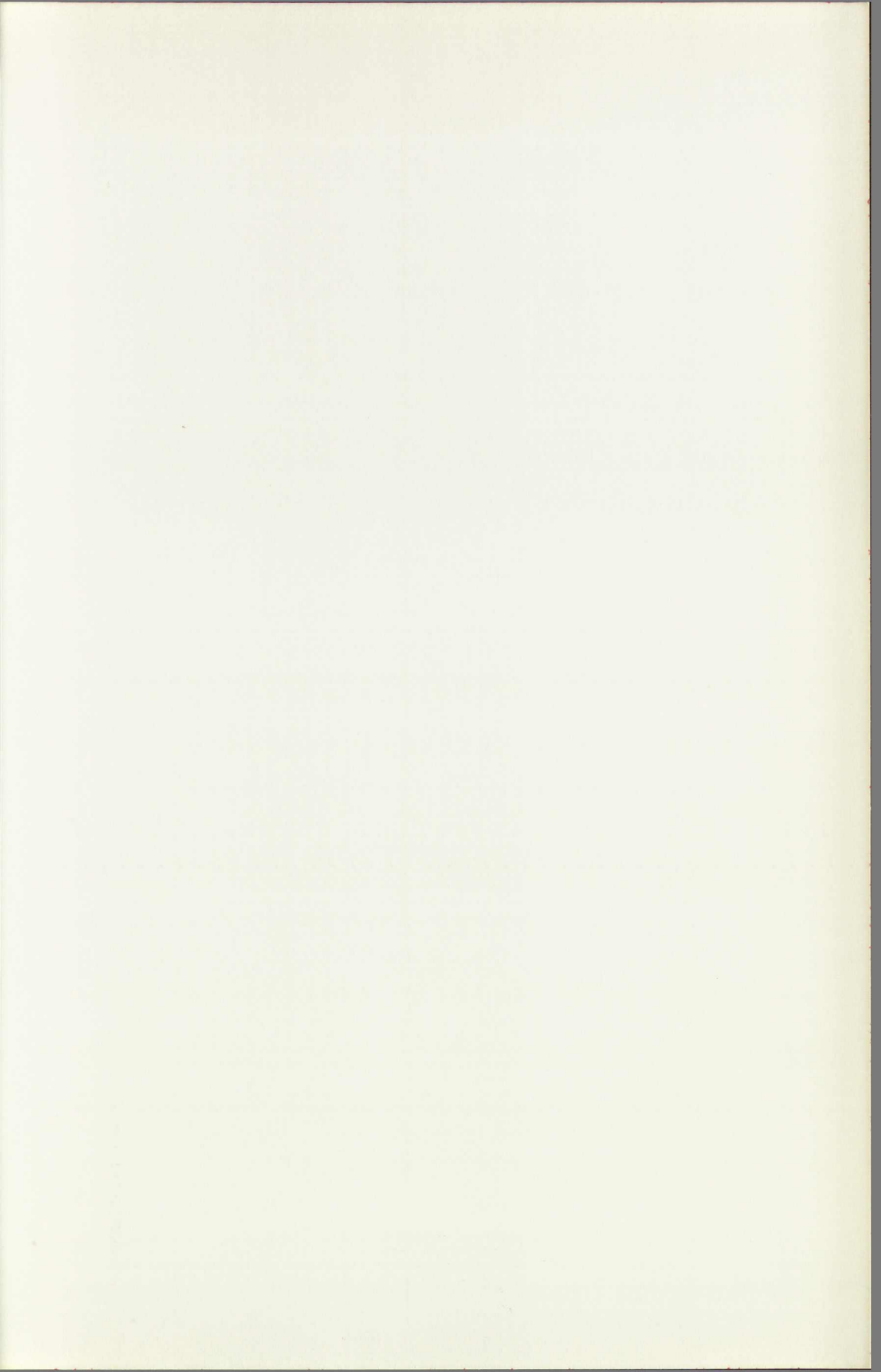
Kronologisk förteckning

1. Nordisk överenskommelse om förmåner vid sjukdom, havandeskap och barnsbörd
2. Peruskoulu pohjoismaissa
3. Litteratur om nordiskt samarbete
4. Nordisk kommunal rösträtt och valbarhet
5. Bötesstraffet
6. Nordic Cooperation for Tourism. Proposals for Action
7. Voksenopplæring i de nordiske land. En konferanserapport
8. Oversikt over forsknings- og utviklingsarbeid som gjelder engelskundervisningen i de nordiske land - 1974
9. Fort- och vidareutbildning för teaterarbetare
10. Nordisk samarbete om billedkunst
11. STINA. Arbetsrapport, allmän del
12. STINA. Arbetsrapport, bilagor
13. Turistkonferens
14. Langtidsbedømmelse for det allmennkulturelle område
15. Førskole og skole i samvirke
16. Nordisk kontaktmandsseminar i Århus
17. Fotografisk kemi
18. Arbetsmiljøfrågor. Seminarium i Porsgrunn
19. Industrielt samarbete i Norden. Journalistseminarium i Århus

LiberFörlag
Allmänna Förlaget

KUNGL. BIBL.
26 APR 1971
STOCKHOLM

ISBN 91-38-02671-6
ISSN 0375-250X